

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

RAPORT NR. 2

**MONITORIZAREA
TRANSPARENȚEI ACTIVITĂȚII
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE
LOCALE DE NIVELUL II
ȘI A UTA GĂGĂUZIA**

Perioada de monitorizare
01.07.2017 – 31.12.2017

Chișinău, 15 martie 2018

Toate drepturile sunt protejate. Conținutul Raportului poate fi utilizat și reprodus în scopuri non-profit și fără acordul prealabil al Asociației Promo-LEX, cu condiția indicării sursei de informație.

Aceasta este versiunea finală a Raportului, care însă poate fi supusă ajustărilor redacționale.

Inițiativa de monitorizare a transparenței activității autorităților APL de nivelul II și a UTAG este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” (august 2016 – iulie 2019).

Opiniile exprimate în rapoartele publice ale Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

CUPRINS

INTRODUCERE.....	4
METODOLOGIA DE OBSERVARE.....	5
REZUMAT.....	7
I. COMUNICAREA DINTRE AUTORITĂȚILE APL ȘI	12
PĂRȚILE INTERESATE ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	12
II. CONFORMITATEA CONȚINUTULUI PAGINILOR WEB ALE AUTORITĂȚILOR APL CU LEGISLAȚIA ÎN DOMENIU LA CAPITOLUL TRANSPARENTĂ DECIZIONALĂ.....	19
III. ATITUDINEA APL FAȚĂ DE SOLICITAREA DE INFORMAȚIE CU CARACTER OFICIAL	24
IV. GRADUL DE TRANSPARENTĂ A PROCESULUI DE PREGĂTIRE ȘI DESFĂȘURARE A ȘEDINȚELOR AUTORITĂȚILOR DELIBERATIVE ALE APL.....	27
V. TRANSPARENTA PROCESULUI BUGETAR. ELEMENTE DE BUGETARE PARTICIPATIVĂ.....	37
VI. INTEGRITATEA ȘI CONFLICTUL DE INTERESE	43
VII. TRANSPARENTA CONCURSURILOR PENTRU OCUPAREA FUNCȚIEI PUBLICE.....	46
VIII. TRANSPARENTA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚII PUBLICE	49
IX. PERCEȚIA PRIVIND UTILIZAREA ABUZIVĂ DE RESURSE ADMINISTRATIVE LA NIVEL DE APL II	60
RECOMANDĂRI	66
LISTA DE ABREVIERI	69
ANEXE	70

INTRODUCERE

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, non-profit și apolitică, ce urmărește beneficiul public și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova (RM). Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la dezvoltarea democrației în RM prin promovarea și apărarea drepturilor omului, monitorizarea proceselor democratice și consolidarea societății civile.

În vederea realizării prevederilor statutare, în perioada august 2016 – iulie 2019, Asociația Promo-LEX implementează Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, cu susținerea financiară a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Unul din proiectele Programului prevede monitorizarea activității autorităților administrației publice locale (APL) de nivelul II și a unității teritoriale autonome Găgăuzia (UTAG) din perspectiva transparenței în procesul decizional, conflictului de interese și a procesului de bugetare participativă la nivel local, pentru anii 2017-2019. Obiectivele acestuia se încadrează plenar și armonios în misiunea Asociației Promo-LEX de monitorizare a proceselor democratice.

Autoritățile locale reprezintă o verigă importantă a procesului decizional național, fiind mai aproape de cetățeni și cunoscându-le mai bine necesitățile. Transparența procesului decizional la nivel local și accesul la informație cu caracter oficial este un aspect necesar în asigurarea eficienței procesului de elaborare a deciziilor, a legalității și legitimității autorităților implicate. Atenția acordată în mod specific autorităților de nivelul administrativ II și UTAG rezultă din abordarea insuficientă a transparenței activității acestora în cadrul sistemului administrației publice din Moldova.

Monitorizarea civică a activității autorităților administrației publice este necesară și benefică în virtutea misiunii generale de îmbunătățire a calității proceselor administrative decizionale și responsabilizarea actorilor implicați. În acest sens, în elaborarea rapoartelor de monitorizare a transparenței activității APL de nivelul II și UTAG s-a ținut cont și de experiența altor asociații obștești în domeniul monitorizării proceselor decizionale din cadrul administrației publice din RM.

Raportul nr.2 de monitorizare a transparenței activității APL de nivelul II și UTAG din RM pentru perioada 01.07.2017 – 31.12.2017 este al doilea document din șirul de 5 Rapoarte planificate a fi elaborate pe parcursul anilor 2017-2019.

Rapoartele de monitorizare a transparenței activității administrațiilor publice au misiunea de a verifica conformitatea gradului de transparență a proceselor decizionale derulate de către APL de nivelul II și UTAG cu prevederile legale în domeniu, precum și corespunderea acestora cu documentele de politici și acțiunile asumate de către autoritățile publice.

Rapoartele sunt elaborate de către echipa centrală a Asociației Promo-LEX, Programul de Monitorizare a Proceselor Democratice, în baza constatărilor raportate de monitori cu privire la activitatea tuturor actorilor implicați în procesul decizional la nivelul administrativ II și UTAG: autoritățile publice, mass-media locală și regională, organizații ale societății civile, lideri de opinie locali etc.

METODOLOGIA DE OBSERVARE

Metodologia de monitorizare a transparenței activității autorităților APL II și UTAG stabilește și reglementează cadrul metodic, obiectul monitorizării, părțile implicate, durata și procedurile de monitorizare a transparenței în procesul decizional, a conflictului de interese și a procesului de bugetare, inclusiv bugetarea participativă, la nivelul administrativ pentru anii 2017-2019. Metodologia presupune monitorizarea continuă a instituțiilor și procedurilor de funcționare ale acestora cu prezentarea semestrială a rapoartelor publice.

Următoarele autorități au constituit obiectul monitorizării:

- a. autorități deliberative și reprezentative: consiliile raionale, consiliile municipale (Bălți și Chișinău), Adunarea Populară a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia (UTAG);
- b. autorități executive: Președintele raionului, Primarul general al mun. Chișinău, Primarul mun. Bălți, Guvernatorul UTAG.

Din cele expuse, se observă că au fost supuse monitorizării nu doar autoritățile publice raionale ale RM, dar și cele ale municipiilor Bălți și Chișinău (care, de asemenea, se încadrează în nivelul administrativ II), precum și Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTAG). *Conștientizând existența diferențelor în ceea ce privește atribuțiile autorităților publice din respectivele unități administrative și autonome, în cadrul rapoartelor de monitorizare, autorii au considerat util și rațional să utilizeze o sintagmă de sinteză – APL (administrația publică locală) pentru a desemna administrațiile raionale (32 UAT), municipale (2 UAT) și unitatea cu statut juridic special – UTAG.* Unificarea este justificată și de faptul că drept obiect de studiu nu sunt competențele și atribuțiile autorităților, ci gradul de transparență în activitatea lor, cerințele fiind generice la acest capitol pentru toate autoritățile publice nominalizate.

Un rol important în efectuarea monitorizării a avut-o consultarea părților interesate privind activitatea autorităților APL. În sensul prezentei metodologii, prin părți interesate se are în vedere cetățenii, lideri locali de opinie, asociațiile constituite în conformitate cu legea, mass-media, alte persoane juridice de drept privat care sunt afectate sau ar putea fi afectate de adoptarea deciziei și care se pot implica și influența procesul decizional. În baza acordului benevol, au fost intervievați și, respectiv, consultată opinia a 105 persoane din toate regiunile monitorizate, care au reprezentat diferite organizații, asociații obștești, mass-media, agenți economici și activiști civici.

În vederea realizării obiectivelor de monitorizare a APL, au fost identificate și fixate următoarele direcții:

- evaluarea calității comunicării dintre părțile interesate și autoritățile vizate în procesul decizional;
- analiza conformității conținutului paginilor web ale autorităților la capitolul "transparență" decizională cu legislația în domeniu;
- identificarea atitudinii APL în raport cu solicitările de furnizare a informației cu caracter oficial;
- elucidarea gradului de transparență a procesului de pregătire și realizare a ședințelor autorităților reprezentative și deliberative;
- evaluarea transparenței procesului bugetar, inclusiv aspecte de bugetare participativă;
- transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice;
- elucidarea subiectului integrității profesionale și a conflictului de interese;
- observarea gradului de transparență a procedurilor de achiziții publice și licitații;
- percepția presupuselor cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative în contextul activității consilierilor raionali/municipali/deputaților Adunării Populare.

Cadrul legal ce reglementează obiectul cercetării include un șir de acte normative (a se vedea Anexa 1), printre care am evidențiat: Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație și Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

Monitorizarea activității APL din perspectiva prezentei Metodologii presupune colectarea și prelucrarea informațiilor calitative și cantitative prin intermediul unor metode/instrumente de lucru prestabilite:

- analiza cadrului legal;
- interviuri și focus-grupuri cu reprezentanții APL și ai părților interesate (identificarea percepției);
- observarea directă;
- monitorizarea ședințelor autorităților reprezentative și deliberative;

- scanarea paginilor web ale autorităților publice monitorizate, precum și ale altor instituții publice, la necesitate;
- etc.

Monitorizarea gradului de transparență a proceselor de luare a deciziilor este realizată de către coordonatorul național și cei 5 coordonatori regionali ai Asociației Promo-LEX¹ cu statut de monitori, asistați, la necesitate, de către voluntarii Promo-LEX din UAT respective (a se vedea Anexa 2). Monitorii implicați în activitate au semnat un Cod de Conduită al observatorilor similar celui asumat în campaniile electorale².

Datele cantitative și calitative identificate sunt stocate pe o platformă web de colectare și, respectiv, de raportare a informației către echipa centrală, care le prelucrează în vederea elaborării unui raport de monitorizare. Platforma web de raportare este elaborată și gestionată de către Promo-LEX.

Monitorizarea de către Asociația Promo-LEX a transparenței decizionale în activitatea APL este finanțată de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în rapoartele publice Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

---

¹ Divizarea teritoriului Republicii Moldova în regiuni de monitorizare s-a efectuat în baza unei proprii metodologii a Asociației Promo-LEX, conform amplasării oficiilor teritoriale și raioanelor de care este responsabil fiecare coordonator regional.

² <https://promolex.md/4689-codul-de-conduita-al-observatorilor-electorali-promo-lex/>

REZUMAT

Raportul este elaborat de către echipa centrală a Asociației Promo-LEX în baza analizei formularelor de raportare completate de monitori pentru perioada 1 iulie – 31 decembrie 2017, și anume: 35 formulare de monitorizare generală; 162 formulare de monitorizare a ședințelor autorităților reprezentative și deliberative; 35 formulare de intervievare a reprezentanților APL și 105 formulare de intervievare a părților interesate; 223 formulare de intervievare a consilierilor APL II privind subiectul percepției utilizării abuzive a resurselor administrative.

În ansamblu, apreciem efortul depus de autoritățile publice locale de nivelul II și de cetățenii activi din UAT monitorizate în vederea asigurării respectării prevederilor legale în domeniul transparenței procesului decizional. În același timp, considerăm că rezultatele rămân în continuare insuficiente pentru a considera activitatea APL II drept una transparentă. Chiar dacă, comparativ cu primul semestru al anului 2017, pot fi constatate anumite tendințe pozitive (de exemplu, publicarea proiectului/bugetului aprobat pe pagina web, publicarea codului instituțional de etică etc.), aceste schimbări nu sunt de natură sistemică, situația de ansamblu fiind una care necesită îmbunătățiri substanțiale.

Analizând cauzele situației monitorizate, suntem de acord cu funcționarii APL și cu reprezentanții societății civile din UAT monitorizate, care consideră că problema este una de sistem și se referă la incertitudinile legate de politica statului în relație cu APL II (acoperirea financiară a competențelor, durabilitatea organizării administrativ-teritoriale etc.). În același timp, considerăm că un șir de acțiuni de asigurare a transparenței nu necesită resurse financiare considerabile și țin doar de voința factorilor decizionali (de exemplu, plasarea numărului de telefon anticorupție pe pagina web a APL II).

Administrația publică locală de nivelul II, fiind aproape de cetățean și în serviciul acestuia, este obligată să asigure o comunicare deschisă și eficientă cu cetățenii, inclusiv cu părțile interesate în calitate de element activ al societății civile care influențează procesul decizional. Sinteza calității **comunicării dintre autoritățile APL și părțile interesate în procesul decizional** permite de a concluziona că canalele on-line de comunicare sunt cele mai solicitate de către cetățeni în intenția lor de a se informa despre activitatea APL II. Conform datelor Raportului nr.2, părțile interesate preferă să se informeze în proporție de 57,80% din mediul virtual (pagina web, rețelele sociale și poșta electronică) și doar în cazul a 23,55% - prin canale informaționale "tradiționale" (TV, ziare, radio). În plus, comparând informația din Raportul nr.1, constatăm dublarea rolului rețelelor sociale în topul preferințelor părților interesate intervievate, fapt care, în opinia Promo-LEX, trebuie să servească pentru APL drept indicator în formularea politicilor de comunicare cu cetățenii.

Reprezentanții societății civile au afirmat în proporție de 32,38% că au participat la consultările publice desfășurate, date ce repetă în principiu situația din primul semestru al anului 2017. În acest context, reiterăm concluzia Raportului I, conform căreia autoritățile APL nu dispun de un mecanism instituționalizat de informare direcționată permanentă a părților în ceea ce privește problemele de specialitate. Cel mai des utilizat mecanism de consultare publică a fost audierea publică, fiind menționat de 62,86% dintre funcționarii APL și 41,90% reprezentanți ai părților interesate. Conform percepției funcționarilor APL, gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional rămâne a fi unul insignifiant, ponderea activismului cetățenesc fiind de 5,72%. Cauza principală a implicării nesemnificative a cetățenilor rămâne apatia, pasivitatea și lipsa dorinței de implicare din partea cetățenilor în chestiuni de natură publică.

Monitorizarea accesibilității sediilor APL II și a dotării cu minim de facilități s-a realizat în baza a 6 criterii: *existența rampelor de acces; încălzire termică; scaune pe holuri; odaie pentru mame cu copii; iluminare electrică suficientă în interiorul sediilor; WC prietenos persoanelor cu necesități speciale. Analiza conformității denotă o situație precară în acest sens. Datele observărilor ne permit să concluzionăm că cel mai mare scor la capitolul accesibilitate și facilități este de 4/6, fiind obținut de următoarele APL: Bălți, Fălești, Florești, Sîngerei, Criuleni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Leova, UTAG. Cel mai mic punctaj – de 1/6 – a fost acumulat de APL Șoldănești.*

Comparativ cu primul semestru al anului 2017, atestăm o micșorare a numărului de APL - de la 33 la 27 - care au colaborat cu ONG. În aceeași ordine de idei, subliniem că, în comparație cu datele Raportului I, s-a dublat ponderea reprezentanților părților interesate ce sunt de părere că nu joacă un rol important în luarea deciziilor - de la 17 la 33 de persoane.

Conformitatea conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională cu prevederile legale în domeniu a fost monitorizată în baza următoarelor aspecte ce trebuie reflectate pe pagina web a autorității: *regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional; informația privind numele, prenumele, funcția și numărul de contact al persoanei responsabile de procesul decizional; informația cu privire la programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii; anunțurile privind inițierea elaborării deciziei; anunțurile privind retragerea proiectelor de decizii; anunțurile privind organizarea de consultări publice; proiectele de decizii și materialele aferente acestora; rezultatele consultării publice; raportul anual al autorității publice privind transparența procesului decizional.*

În acest sens, situația rămâne a fi una precară. Constatăm existența unui grad scăzut al conformității conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională. Doar 2 criterii din 9 sunt realizate de către APL II în proporție de peste 50%. În acest sens, facem referință la faptul că 82,86% din APL au publicat proiectele de decizii și materialele aferente acestora, iar 57,14% au publicate anunțurile privind organizarea consultărilor publice.

De cealaltă parte, în cazul a 80% din APL nu este respectată prevederea privind aprobarea și publicarea regulilor interne privind asigurarea transparenței decizionale, în cazul a 97,14% nu au fost publicate datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional, 91,43% nu aprobă și nu publică programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii. Obligațiunea privind publicarea anunțurilor de inițiere a elaborării proiectelor de decizii este respectată doar de 11,43% din APL, iar rezultatele consultărilor publice (sinteza recomandărilor recepționate de la părțile interesate) sunt publicate de doar 8,57% din APL. Doar 22,86% din APL asigură elaborarea și publicarea rapoartelor anuale privind transparența procesului decizional.

Analiza cauzelor acestei situații, în baza interviuării funcționarilor administrațiilor publice locale monitorizate și a opiniei părților interesate din teritoriu, ne permite să concludem că la baza problemelor s-ar situa politica defectuoasă a statului în domeniul administrației publice. Persoanele intervievate au indicat în mod prioritar asupra: lipsei unor politici reale ale statului în vederea asigurării transparenței, finanțării insuficiente a competențelor APL și necesității unei reforme a administrației publice locale.

Analiza tabloului per ansamblu pe țară a conformității conținutului paginilor web ale APL cu prevederile legale în domeniul transparenței decizionale în baza celor 9 indicatori demonstrează că cele mai bune rezultate au fost înregistrate de autoritățile din Strășeni (7 indicatori realizați din 9), Fălești și Bălți (6/9). De cealaltă parte, în cazul a 4 APL II – Briceni, Dondușeni, Ialoveni și Taraclia – nu a fost realizat nici un indicator.

În vederea identificării **atitudinii APL față de solicitarea de informație cu caracter oficial**, în adresa APL au fost expediate 71 de solicitări privind accesul la informații cu caracter oficial, câte 2 solicitări pentru fiecare APL, cu excepția UTAG, unde au fost expediate 3 solicitări. Cu regret, Asociația Promo-LEX constată în continuare o situație gravă în ceea ce privește raporturile dintre autoritățile APL II și solicitanții de informație în procesul de asigurare și realizare a dreptului constituțional de acces la informație. Din totalul de 71 de solicitări, în 42 de cazuri (59,15%) răspunsurile au parvenit în termene legale, iar în 7 cazuri - cu încălcarea acestora (9,86%). Subliniem că în 21 de cazuri (29,58%) nu a existat niciun răspuns la solicitarea de a avea acces la informație.

Solicitările au fost expediate atât de către monitorii Promo-LEX, cât și de către cetățeni care nu sunt implicați în monitorizare. Constatăm o abordare diferențiată pentru diferite categorii de solicitanți. Numărul de refuzuri pentru cetățeni este de două ori mai mare decât pentru reprezentanții Promo-LEX.

Ambele solicitări privind accesul la informație au fost satisfăcute în termene legale și cu un conținut complet de către următoarele 6 APL II (17,14%): Bălți, Telenești, Ștefan Vodă, Hîncești, Ialoveni, Strășeni. De cealaltă parte, în cazul a 3 UAT (8,57%), răspunsul nu a fost livrat în cazul ambelor adresări: Edineț, Anenii Noi și Orhei.

Concluzionând asupra celor constatate în urma **monitorizării gradului de transparență a procesului de pregătire și desfășurare a ședințelor autorităților deliberative ale APL II**, trebuie să remarcăm că, în mare parte, sunt respectate prevederile legale în domeniu. Conform monitorilor Promo-LEX, în al doilea semestru al anului 2017, autoritățile deliberative ale APL s-au întrunit în 160 de ședințe (nu au fost obținute informații cu privire la 2 ședințe desfășurate de APL Taraclia). Dintre acestea, 83 au fost

ședințe ordinare și 77 - extraordinare. De asemenea, 153 au fost deliberative (95,62%) și doar în 7 cazuri numărul consilierilor nu a fost suficient pentru desfășurarea ședințelor. Toate ședințele au fost accesibile monitorizării de către Promo-LEX.

Plasarea anunțurilor s-a realizat, prioritar, ca și în primul semestru al anului 2017 prin canale online – pe pagina web în cazul a 118 ședințe din 160 (73,75%). Observăm aceeași tendință de creștere a rolului mediului online în comunicarea APL cu mediul extern. Termenul de 3 zile lucrătoare de plasare a anunțului a fost respectat în cazul a 125 ședințe (78,12%). Comparativ cu primul semestru, atestăm o micșorare de circa 11% a acestui număr de ședințe, fapt ce trezește îngrijorare. În același timp, o anumită tendință pozitivă se cristalizează în ceea ce privește numărul de ședințe, în rezultatul cărora consiliile au făcut publice deciziile adoptate. Astfel, dacă în primul semestru doar în cazul a 68,69% din ședințe au fost publicate deciziile adoptate, atunci în perioada vizată de prezentul raport ponderea este deja de 83,01% (127 din totalul celor 153 ședințe deliberative).

Cu regret, rămâne impunător numărul de ședințe cu subiecte incluse spre examinare pe ordinea de zi în regim de urgență și despre care publicul, contrar normelor legale, nu a fost informat, precum și despre necesitatea includerii și adoptării unor decizii în regim de urgență - 11 ședințe (64,70%).

Asociația Promo-LEX apreciază și salută transmiterea live a ședințelor autorităților deliberative de nivelul II, considerând aceasta drept un element ce sporește transparența procesului decizional. Deși este un procedeu relativ nou pentru Republica Moldova, 30,71% din ședințe în perioada monitorizată au fost transmise în direct fie prin intermediul portalurilor online, fie live la TV.

Sumând constatările și concluziile prezentate la capitolul **transparența procesului bugetar la nivel local/elemente de bugetare participativă**, observăm o implicare redusă a cetățenilor în procesul de elaborare a bugetelor locale și, mai ales, în procesul de distribuție a resurselor. Este adevărat că pentru o implicare activă și pentru implementarea bugetării participative este nevoie atât de o reglementare adecvată, cât și de o informare și popularizare a conceptului de bugetare participativă în rândurile cetățenilor, dar și a administrațiilor locale. Chiar și în mun. Chișinău și Bălți, care sunt promovate drept bune practici, constatăm că "drumul" de la discutare și aprobare până la implementare este destul de lung. Or, la momentul publicării prezentului raport avem informația referitoare doar la câte un proiect implementat de către autoritățile respectivelor municipii.

Analiza chestionarelor de interviu în ceea ce privește transparența procesului bugetar la nivel local a părților interesate denotă că din 105 persoane intervievate doar 30 (28,57%) au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent. Studiul aspectelor calitative ale interviurilor indică, însă, asupra faptului că implicarea acestora a avut loc mai mult la etapa de informare, nu și de oferire a unui feedback.

În ceea ce privește reflectarea etapelor de elaborare, examinare, aprobare și raportare a bugetelor UAT pe pagina web a autorităților, menționăm că dacă în cazul a 32 APL (91,44%) din cele 35 de unități administrative bugetele aprobate au fost publicate pe pagina web oficială, atunci plasarea proiectelor de buget a fost realizată doar în cazul a 18 APL (51,42%). Pentru transparența procesului decizional, fundamentală este plasarea nu doar a produsului finit, ci în special a celui inițial, în baza căruia se va efectua consultarea publică. În același timp, subliniem și tendința pozitivă identificată în baza comparării datelor Raportului nr. 1 cu cele din Raportul curent de monitorizare în ceea ce privește majorarea numărului de APL care au plasat bugetul și proiectul acestuia pe pagina web.

În concluzie, potrivit monitorilor, autoritățile care s-au conformat exigențelor și au reflectat toate etapele procesului bugetar sunt următoarele 17 APL: Rîșcani, Bălți, Fălești, Glodeni, Sîngerei, Căușeni, Hîncești, Orhei, Strășeni, Ungheni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Cantemir, Taraclia și UTA Găgăuzia. De cealaltă parte, sunt 2 APL II care nu și-au onorat nicio obligație în acest sens – Drochia și Soroca.

Monitorizarea gradului de **asigurare a transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale**, s-a realizat în baza a 6 indicatori – *existența unui Cod de etică instituțional; publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate; publicarea declarației de avere și interese personale pe pagina Autorității Naționale de Integritate (a președinților, vicepreședinților); publicarea datelor persoanei responsabile de modul anticorupție; existența planului de integritate instituțional; existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare*. Tabloul general este unul dezolant. Astfel, doar în cazul a doi indicatori din șase avem mai multe situații de respectare a

cerințelor decât de nerespectare – publicarea CV-urilor conducătorilor (65,71%) și publicarea declarațiilor de avere și interes personal ale acestora (91,43%).

În cazul celorlalți 4 indicatori situația este una gravă, gradul de realizare variind de la 11,43% la 28,57%. Și dacă în cazul publicării Codului de etică, putem invoca rezerva că aceasta nu este o cerință legală, atunci în cazul celorlalți 3 indicatori, prevăzuți expres în norma legală (responsabil modul anticorupție, plan de integritate instituțional, număr anticorupție), gradul mic de respectare ridică semne de întrebare privind corespunderea prevederilor legale cu realitățile și capacitățile instituționale ale autorităților publice de a respecta normele legale privind asigurarea transparenței procesului decizional în ceea ce privește subiectul integrității profesionale. Or, în condițiile în care, reieșind din prevederile HG nr. 188, numărul de indicatori se va mări (raport cu privire la implementarea Planului de integritate și raport privind implementarea Strategiei Naționale Anticorupție), se formează suspiciuni rezonabile, în opinia noastră, privind agravarea ulterioară a problemei.

Comparativ cu semestrul I al anului 2017, putem constata și tendințe pozitive în ceea ce privește publicarea Codului de etică (de la 0 la 5 APL II) și a numărului de telefon anticorupție (de la 2 la 4 APL II).

Asociația Promo-LEX constată o stare moderat pozitivă la compartimentul **transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice**. Autoritățile APL care au inițiat organizarea concursurilor, conform monitorilor, în marea lor majoritate au respectat condițiile de publicitate ale concursului prin plasarea anunțului și a condițiilor pe pagina web, în mass-media și pe panouri informative. Abordat în particular, pe surse de informare, gradul de plasare a informației a variat între 72,41% (mass-media) și 93,10% (pagina web). Dar, în ansamblu, deducem că doar 58,62% din APL au utilizat toate cele trei canale de comunicare stabilite de legislație (pagina web, mass-media și panouri informative).

Transparența procesului de achiziții publice este reflectată în mod nesatisfăcător, aceasta rezumându-se la publicarea parțială a planurilor de achiziție (62,86% din APL) și anunțurilor/invitațiilor de participare la procesul de achiziții (54,29% din APL). Cu toate că legislația în vigoare nu obligă publicarea pe pagina web oficială a APL a anunțurilor/invitațiilor de participare la procesul de achiziție publică, considerăm că această operațiune sporește semnificativ transparența procesului de achiziție al autorităților contractante, asigurând o concurență activă a agenților economici (mai ales, în cazul procedurilor de achiziție care nu se publică în Buletinul Achizițiilor Publice). Astfel, remarcăm că în cazul a 16 APL, pe pagina web oficială nu au fost publicate anunțuri/invitații de participare la procedurile de achiziții inițiate de autoritate, cu toate că au fost semnate contracte de achiziții și, respectiv, au avut loc proceduri de achiziții. Cele mai elocvente sunt exemplele APL II din Briceni (49 contracte semnate), UTAG (38) și Hîncești (34), care nu au publicat niciun anunț sau invitație de participare la procesul de achiziții, însă au semnat numărul respectiv de contracte de achiziții. Iar în cazul mun. Chișinău, observăm cea mai mare discrepanță între numărul de contracte semnate și anunțuri publicate – 230 (425 contracte semnate și 195 anunțuri publicate). Cu toate acestea, menționăm că anumite diferențe pot fi cauzate de semnarea contractelor care, potrivit legislației în vigoare, nu necesită publicarea obligatorie a anunțurilor/invitațiilor (de exemplu, contractele de valoare mică).

În plus, APL nu publică pe site-urile oficiale dările de seamă privind achizițiile publice de valoare mică (doar 8 din 35 APL au publicat aceste documente – 22,86%) și, respectiv, rapoartele trimestriale (1 din 35 – 2,86%)/semestriale (3 din 35 – 8,57%) și anuale (4 din 35 – 11,43%) privind monitorizarea executării contractelor de achiziție publică.

Totuși, considerăm necesar să subliniem dinamica moderat pozitivă în ceea ce privește creșterea numărului de APL ce se conformează cerințelor. Aceasta se referă la publicarea planurilor de achiziții publice care a crescut în valoare procentuală de la 42,86% în semestrul I la 62,86% în semestrul II, precum și la sporirea numărului de APL II care au plasat rapoarte anuale, de la 5,71% la 11,43%.

În același timp, dacă paginile web ale APL II pot servi într-o oarecare măsură drept sursă de informare privind reflectarea procedurilor, atunci la capitolul conținutul contractelor de achiziții situația este una dezolantă. Prin urmare, analiza cantitativă și calitativă a conținutului procedurilor de achiziții publice cu implicarea APL se datorează nu atât informației prezente pe paginile web ale APL, ci în mod prioritar, informației publicate de Agenția Achiziții Publice. În rezultatul analizei datelor respective, Asociația Promo-LEX constată un grad înalt de atribuire a contractelor de achiziție în baza unui număr foarte mic de oferte participante la concurs, fapt ce nu asigură o concurență eficientă în procesul de achiziții. Astfel, 14,95% din contractele de achiziție (valoarea totală - 145 mln. lei) semnate de APL în rezultatul

desfășurării licitațiilor deschise, cererii ofertelor de prețuri sau negocierii, au fost semnate în baza unei singure oferte participante la concurs (un singur agent economic a înaintat oferta). O altă îngrijorare a Asociației ține de faptul că majorarea valorii contractelor de achiziții într-un termen foarte scurt de la momentul încheierii acestora cu furnizorul trezește suspiciuni în privința corectitudinii și obiectivității procesului respectiv de achiziție.

Ca destinație de cheltuieli publice, în acord cu situația din primul semestru, în cel de-al doilea semestru al anului 2017 majoritatea resurselor financiare publice ale APL II au fost orientate spre acoperirea cheltuielilor ce țin de asigurarea lucrărilor de construcții (clădiri, terenuri, parcuri, stații, școli, drumuri, căi ferate etc.) – 70,21%.

Analiza **percepției gradului de utilizare abuzivă a resurselor administrative** în contextul activității autorităților publice reprezentative și deliberative s-a încadrat organic în exercițiul de monitorizare a transparenței decizionale. Subiectul în cauză a fost analizat în baza interviurilor cu reprezentanții tuturor fracțiunilor din consiliile locale de nivelul II și din Adunarea Populară a UTAG.

Concluzionând asupra celor constatate în urma monitorizării gradului de utilizare a resurselor administrative la nivel local, am dori să menționăm că trezesc îngrijorări cazurile comunicate și numărul de confirmări privind fenomenul abuzului de resurse administrative. Cu regret, s-a constatat că în cazul percepției existenței unor modele coercitive de utilizare abuzivă a resurselor administrative, cum ar fi *amenințarea cu pierderea locului de muncă, intentarea de dosare și intimidările fizice/psihice*, doar 35-45% din totalul consilierilor intervievați au infirmat posibilitatea unor astfel de situații, majoritatea confirmând sau eschivându-se de la răspuns.

Astfel, conform rezultatelor interviurilor, cele mai des întâlnite forme de influențare prin metode abuzive a aleșilor locali din cadrul UAT de nivelul II au fost intimidarea fizică sau psihică și amenințarea – 21% din numărul total de intervievați au menționat acest aspect. Pe a doua poziție se situează influențarea opțiunii politice a alesului local prin amenințarea de a-și pierde locul de muncă - 15%. Pe a treia poziție, ca incidență, se numără intentarea de dosare contravenționale/penale, politic întemeiate, în opinia intervievaților - de 11%, în timp ce oferirea de bunuri și servicii în vederea influențării opțiunii politice a aleșilor locali a fost raportată în doar 6% din interviuri. Toate aceste acțiuni sunt de natură coercitivă.

În plus, este alarmantă ponderea aleșilor locali care au refuzat să ofere răspunsuri la întrebările monitorilor Promo-LEX. Rata de refuz de circa 45% poate indica atât asupra caracterului sensibil al subiectului utilizării abuzive de resurse administrative în actualul context socio-politic din Republica Moldova, cât și asupra unui climat de neîncredere existent în societate, precum și a lipsei de deschidere din partea aleșilor locali pentru a clarifica problema în cauză. În concluzie, analiza circumstanțelor și situațiilor concrete descrise de intervievați denotă că pretensele acțiuni de utilizare abuzivă a resurselor administrative au vizat în totalitate consilieri aflați în opoziție politică.

În cadrul Raportului nr.2 am generalizat datele dezagregate pe APL în intenția de a scoate în evidență autoritățile cu cele mai frecvente bune practici în domeniu. Analiza respectivă este reflectată în Anexa 13 și prezintă o imagine, conform căreia pentru semestrul 2 al anului 2017 autoritatea publică locală de nivelul II cu cea mai mare performanță în domeniul asigurării transparenței decizionale este cea din mun. Bălți. La o anumită distanță de ea sunt situate autoritățile APL II Fălești, Strășeni, Telenești.

I. COMUNICAREA DINTRE AUTORITĂȚILE APL ȘI PĂRȚILE INTERESATE ÎN PROCESUL DECIZIONAL

Calitatea comunicării dintre autoritățile APL și părțile interesate în procesul decizional a fost evaluată în baza următoarelor aspecte: *reflectarea surselor de informare utilizate de către autorități pentru a transmite informația către cetățeni în contextul organizării și desfășurării procesului decizional; stabilirea gradului de implicare al părților interesate în procesul de consultare publică; identificarea gradului de accesibilitate și facilitățile sediilor APL supuse monitorizării; gradul de colaborare cu asociațiile societății civile.* Prin includerea acestui subiect, Asociația Promo-LEX și-a propus crearea unei imagini de ansamblu asupra canalelor existente de comunicare între autoritățile APL și părțile interesate, în calitate de cei mai activi subiecți sociali vizați direct de procesul decizional administrativ.

Au fost utilizate două instrumente metodologice de bază: observația și interviuarea. Observarea directă a presupus monitorizarea panourilor și buletinelor informative, a ziarelor locale și regionale, scanarea paginilor web și a conturilor de pe rețelele sociale aparținând APL precum și monitorizarea accesibilității sediilor APL II. Interviurarea s-a efectuat prin utilizarea interviurilor individuale. Prin metoda respectivă a fost identificată percepția actorilor asupra situației în domeniu. În vederea obținerii unor rezultate mai obiective, au fost chestionați atât reprezentanții APL (de regulă, secretarul consiliului raional/municipal sau șeful secției administrație public), cât și cei ai părților interesate (cetățenii, lideri locali de opinie, asociațiile constituite în corespundere cu legea, mass-media etc.). Pentru perioada monitorizată au fost analizate 35 de interviuri ale reprezentanților APL și 105 – ale părților interesate. Subiectele incluse în Grila de interviu sunt reflectate în Anexele 3 și 4.

a. Un prim subiect ce reflectă caracterul comunicării dintre autoritățile APL și părțile interesate se referă la *identificarea surselor de informare utilizate de către autorități pentru a transmite informația către cetățeni și alte părți interesate privind organizarea și desfășurarea procesului decizional.* Acest exercițiu este urmat de prezentarea surselor de informare preferate de către părți în procesul de cunoaștere a etapelor procesului de luare a deciziilor. Contrapunerea opiniilor a permis o elucidare mai completă și obiectivă a chestiunii.

Tabelul 1. Gradul de utilizare a surselor de comunicare de către APL și părțile interesate

Sursa de informare	Gradul de utilizare de către APL	Gradul de utilizare de către părțile interesate
Buletin informativ	5 (14,29%)	6 (5,71%)
Panou informativ	30 (85,71%)	41 (39,05%)
Pagina web a autorității	35 (100%)	90 (85,71%)
Rețele sociale	24 (68,57%)	60 (57,14%)
Ziare	24 (68,57%)	48 (45,71%)
Radio	5 (14,29%)	9 (8,57%)
TV	10 (28,57%)	20 (19,05%)
Poșta electronică	24 (68,57%)	39 (37,14%)
Altele	1 (2,86%)	14 (13,33%)
TOTAL	35 respondenți	105 respondenți

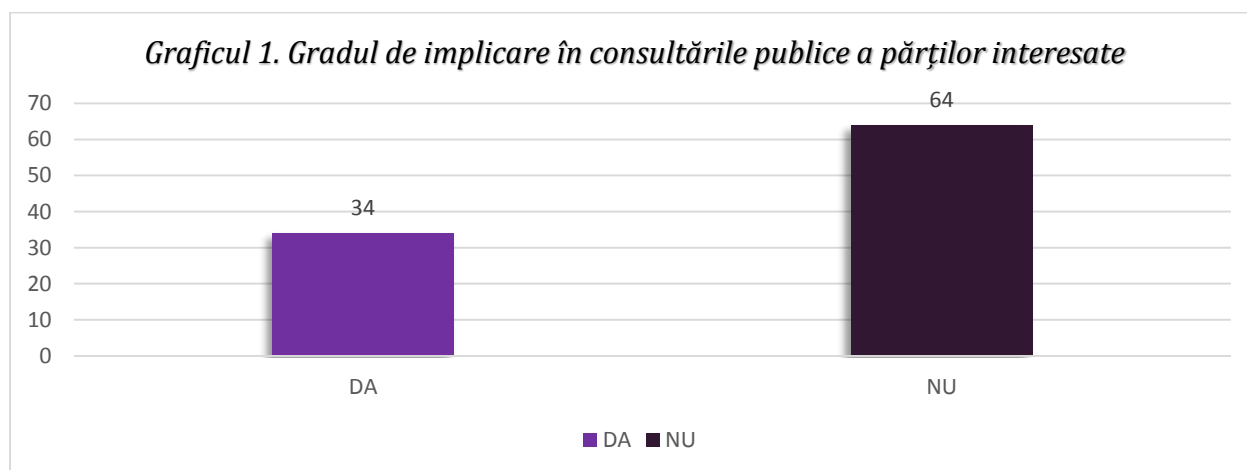
Intervievații au avut posibilitatea de a bifa mai multe opțiuni (a se vedea Tabelul 1). În corespundere cu numărul de opțiuni selectate, pagina web a autorității este cea mai populară sursă de informare utilizată atât de către APL – 35 din 35 de autorități (100%), cât și de părți interesate – 90 din 105 persoane (85,71%). În calitate de canale de comunicare APL mai utilizează și alte opțiuni, precum: panoul informativ în proporție de 85,71%, precum și ziare, rețele sociale și poșta electronică în proporție a câte 68,57%. De cealaltă parte, părțile interesate optează pentru următoarele modalități de informare: rețele sociale (57,14%), ziare (45,71%), panou informativ (39,05%) și poșta electronică (37,14%). Datele prezentate la categoria *Altele* relevă că o formă importantă de informare este și comunicarea directă dintre părțile interesate și responsabilii de procesul decizional din cadrul consiliilor.

Ca și număr total de opțiuni, cele mai consultate surse de informare despre activitatea APL de către cetățenii activi sunt sursele care aparțin mediului online (pagina web, rețelele sociale și poșta electronică), cu un număr de 189 opțiuni bifate din totalul de 327 (57,80%) de opțiuni selectate în conformitate cu posibilitatea de a oferi răspuns multiplu. Mass media "tradițională" (TV, ziare, radio) ocupă o cotă de interes de cca. 23,55%, cu 77 opțiuni bifate din 327. De cealaltă parte, constatăm că APL încearcă să se adapteze acestor tendințe. Conform opiniei funcționarilor, APL comunică cu mediul extern prin canale virtuale de comunicare în proporție de 52,53%, iar prin intermediul instrumentelor tradiționale – 24,68%.

Comparativ cu semestrul I al anului 2017, la capitolul canale de comunicare, în al doilea semestru se observă creșterea importanței rețelelor sociale în calitate de sursă de informare despre activitatea APL. Matematic, atestăm o dublare a ponderii acestui canal de comunicare utilizat de către părțile interesate de la 28,57% la 57,14%. De asemenea se remarcă utilizarea mai activă și a comunicării prin intermediul poștei electronice.

b. Un alt subiect relevant, în opinia Promo-LEX, pentru identificarea caracterului comunicării dintre cetățeni și APL se referă la *stabilirea gradului de implicare al părților interesate în procesul de consultare publică*. În conformitate cu prevederile Legii privind transparența procesului decizional, consultarea publică este comunicarea reciprocă între cetățeni, asociații constituite în conformitate cu legea, alte părți interesate, pe de o parte, și autoritățile publice care cad sub incidența legislației în domeniu, pe de altă parte, în rezultatul căreia ambele părți sunt informate și pot influența procesul decizional.

În acest sens, un număr de 34 persoane (32,38%) au confirmat participarea la acest gen de activități (a se vedea Graficul 1). Comparativ cu prima parte a anului 2017 ponderea persoanelor implicate în consultări publice s-a redus nesemnificativ (de la 38,10% la 32,38%).

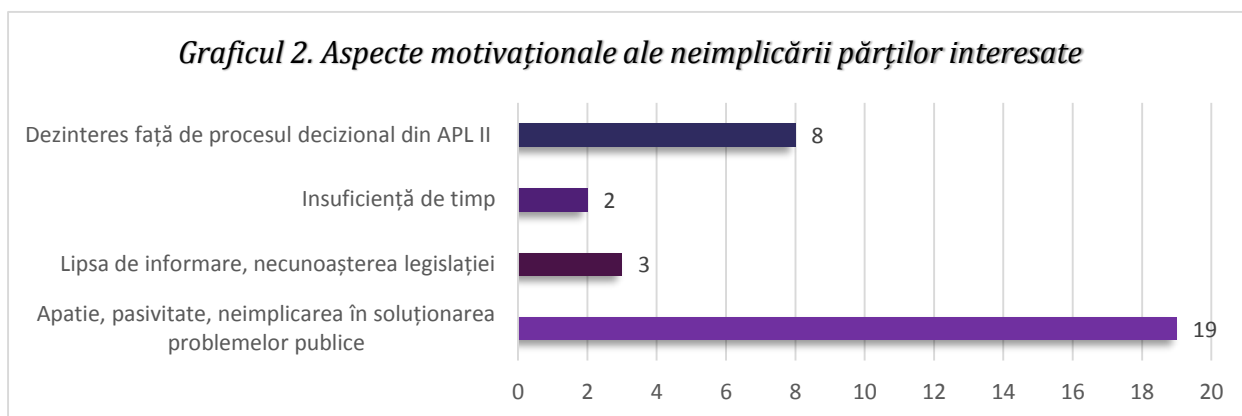
Aceste cifre, bazate pe opinia părților interesate, relevă faptul că consultările publice sunt un proces prezent în procesul decizional la nivel administrativ II, iar participarea și implicarea cetățenească este una satisfăcătoare. Unul din motivele invocate în vederea justificării neparticipării se referă la lipsa informării direcționate din partea APL. Or, la acest capitol amintim că, potrivit normelor legale, informarea părților interesate urmează să aibă un caracter direcționat, spre deosebire de procesul de informare cu caracter general adresat către un public larg, nedefinit. Prin urmare, constatăm lipsa unui mecanism instituționalizat de informare direcționată la nivel de APL II a părților interesate în ceea ce privește problemele de profil ale acestora.

Interviuearea reprezentanților APL, însă, demonstrează o tendință mai alarmantă privind gradul de interes al cetățenilor față de conținutul procesului decizional la nivelul administrativ II (a se vedea Tabelul 2). Funcționarii publici intervievați consideră că, în majoritatea lor, cetățenii nu sunt interesați sau relativ interesați de conținutul procesului decizional la nivel administrativ II (94,28%).

Tabelul 2. Gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional, conform opiniei reprezentanților APL

Grad de implicare	Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ	Total
Numărul de opțiuni	2	17	16	35
Pondere	5,72%	48,57%	45,71%	100%

Printre motivele implicării "nesemnificative" a cetățenilor, reprezentanții APL le-au menționat, de asemenea, pe cele mai populare: apatia, pasivitatea și lipsa dorinței de implicare din partea cetățenilor; dezinteres față de procesul decizional APL II; lipsa de informare și necunoașterea legilor (a se vedea Graficul 2). Menționăm că aceste răspunsuri s-au regăsit și în interviurile din prima parte a anului 2017. Concluzionând, cauza principală a implicării insuficiente a cetățenilor, conform opiniei funcționarilor, rămâne a fi dezinteresul față de chestiunile publice, în speță față de cele soluționate la nivelul administrativ II.

În ceea ce privește conținutul consultărilor publice, atunci mecanismul cel mai des utilizat în al doilea semestru al anului 2017 a fost desfășurarea audierilor publice, fiind menționat de 62,86% dintre APL și 41,90% ai părților interesate. De asemenea, în anumite cazuri au fost organizate dezbateri publice și solicitate opiniile organizațiilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale (a se vedea Tabelul 3).

Tabelul 3. Modalități de consultare publică utilizate de către APL pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada monitorizată

Mecanism de consultare	Opinia APL	Opinia părților interesate
Solicitarea opiniilor organizațiilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale	15 (42,86%)	34 (32,38%)
Organizarea dezbaterilor publice	18 (51,43%)	38 (36,19%)
Desfășurarea audierilor publice	22 (62,86%)	44 (41,90%)
Realizarea sondajelor de opinie	3 (8,57%)	2 (1,90%)
Alte modalități	9 (25,71%)	17 (16,19%)
TOTAL	35 respondenți	105 respondenți

c. O comunicare eficientă cu autoritățile publice depinde și de *gradul de accesibilitate și de facilitățile la clădirile APL*. Acest aspect nu vizează nemijlocit doar părțile interesate, ci toate categoriile de cetățeni și, în special, pe cele în etate și cu necesități speciale. Aspectele incluse în grila de interviu au vizat: rampe de acces la intrare în sedii; asigurarea comodității prin plasarea unor scaune pe hol; iluminare electrică interioară suficientă; WC prietenos persoanelor cu necesități speciale; încălzire termică; odaie pentru mame cu copii minori (a se vedea Tabelul 4). Pentru monitorizarea semestrului II al 2017 a fost utilizată metoda observării directe de către monitori. Amintim că în cadrul primului raport s-a recurs, în calitate de instrument metodologic, la interviu.

Tabelul 4. Accesibilitatea și facilitățile sediilor APL (repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	Rampe de acces	Iluminare electrică interioară suficientă	Încălzire termică	Număr suficient de scaune pe holuri	Odaie pentru mame cu copii	WC prietenos persoanelor cu necesități speciale	Grad realizare
	Dondușeni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Drochia	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Edineț	DA	NU	DA	NU	NU	NU	2/6
	Ocnîța	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Rîșcani	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Soroca	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Fălești	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Florești	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Glodeni	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	Rezina	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Sîngerei	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Șoldănești	NU	DA	NU	NU	NU	NU	1/6
	Telenești	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chisinău	Anenii Noi	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Căușeni	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Chișinău	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Criuleni	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Dubăsari	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Ștefan Vodă	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Hîncești	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Ialoveni	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Orhei	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Nisporeni	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Strășeni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Ungheni	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Cahul	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	Cantemir	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Cimișlia	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Leova	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Taraclia	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	UTAG	DA	DA	DA	DA	NU	NU	4/6
	Total	DA - 20; NU - 15.	DA - 34; NU - 1.	DA - 34; NU - 1	DA - 15; NU - 20.	DA - 0; NU - 35.	DA - 0; NU - 35.	

Analiza datelor generalizate din Tabelul 4 permite de a deduce un șir de concluzii. Astfel la capitolul existenței rampelor de acces, care de altfel sunt necesare nu doar pentru asigurarea accesului în instituție pentru persoanele cu necesități speciale, ci și pentru accesul părinților cu cărucioare pentru copii, constatăm o situație nesatisfăcătoare. Chiar dacă majoritatea sediilor APL II (în proporție de 57,14%) sunt dotate cu rampe, considerăm că existența în continuare a unui număr impunător de sedii fără astfel de dotări reprezintă o încălcare gravă a legislației cu privire la asigurarea egalității și o sfidare a normelor de bun simț de către autoritățile publice aflate în serviciul poporului.

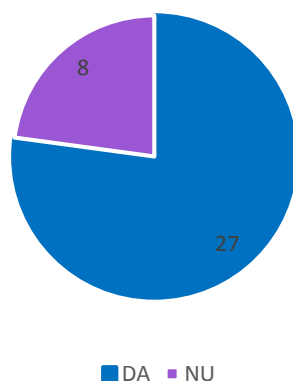
O altă constatare ce ne scoate din zona normalității se referă la existența unor sedii ce sunt prost încălzite –consiliul raional Șoldănești – și care în mod firesc ar crea disconfort atât pentru cetățeni, cât în primul rând pentru funcționarii publici din instituția dată. În opinia Asociației Promo-LEX o problemă ar fi și dotarea în mod insuficient cu scaune a coridoarelor instituțiilor publice monitorizate, or aceasta creează disconfort în perioada de așteptare a cetățenilor.

O chestiune imperios necesară de a scoate în prim-plan – în vederea asigurării unor condiții decente pentru cetățeni în sediile autorităților publice – se referă la existența unei odăi separate pentru mame cu copii mici, de exemplu pentru a asigura alăptarea în condiții de intimitate și igienă. Cu regret, constatăm că absolut niciun sediu APL II nu este dotat cu o astfel de facilitate. Nu în ultimul rând, în chestionarul de monitorizare a fost inclusă și poziția privind existența unui WC prietenos persoanelor cu necesități speciale. Chiar dacă suntem conștienți de puținele șanse de a constata astfel de dotări, considerăm că prezența unor astfel de aspecte în metodologia de monitorizare ar constitui un imbold pentru autorități de a promova schimbările.

Cuantificând datele din tabel deducem că cel mai mare scor la capitolul accesibilitate și facilități este de 4/6, fiind obținut de următoarele APL: Bălți, Fălești, Florești, Sîngerei, Criuleni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Leova, UTAG. Cel mai mic punctaj – 1/6 – a fost acumulat de APL Șoldănești.

d. *Colaborarea cu asociațiile societății civile* este un următor aspect important în asigurarea transparenței procesului decizional de către autoritățile publice. Asociația Promo-LEX are convingerea că organizațiile societății civile trebuie să joace un rol important în comunicarea cu APL. Din totalul de 35 de reprezentanți ai administrațiilor publice intervievate, 27 au răspuns că au colaborat în perioada respectivă cu diferite asociații din sectorul asociativ (a se vedea Tabelul 5).

Graficul 3. Colaborarea APL cu ONG (35 APL)

Comparativ cu primul semestru al anului 2017, atestăm o micșorare a numărului de APL ce au colaborat cu ONG de la 33 la 27. Printre asociațiile naționale se numără, în special, Asociația Promo-LEX și IDIS Viitorul.

Tabelul 5. Lista asociațiilor obștești indicate de către funcționarii APL ca participanți la procesul decizional

Regiune	UAT	Asociații Obștești
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	"Uniunea Veteranilor de război din Afganistan" a orașului Briceni, Asociația Veteranilor MAI, ONG IDIS Viitorul, Asociația Promo-LEX
	Dondușeni	ONG Tinerele Femei din Cernoleuca, ONG Toamna Vârstei, Asociația Promo-LEX,
	Drochia	ONG Centrul ANA, ONG Ariadna Asociația Promo-LEX
	Edineț	ONG Oameni Pentru Oameni, ONG DEMOS, ONG Nexus, IDIS Viitorul, Asociația Promo-LEX
	Ocnița	ONG Paradis, ONG IDIS Viitorul, ONG Promo-LEX
	Rîșcani	ONG Moldova AID, ONG Moștenitorii, Asociația Promo-LEX
	Soroca	ONG DACIA, ONG Idis Viitorul, Asociația Promo-LEX
Nord- Est, oficiul regional	Bălți	AO Promo-LEX, Tinerii pentru dreptul la viață, ATIS, AO Anima
	Fălești	AO Cutezătorul, AO Casmed
	Florești	Asociațiile părintești din r. Florești, AO Promo-LEX

	Glodeni	AO ACSA, AO SMIT, AO Casmed
	Rezina	Asociația de fotbal din Rezina, Centru de tineret din Rezina
	Sîngerei	AO SMIT, AO Casmed
	Șoldănești	AO Renașterea-C
	Telenești	AO Promo-LEX și AO Concordia
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	AO Mama și Copilul, AO Varnița, AO Astra
	Căușeni	NU
	Chișinău	- (colaborare există, însă nu au fost menționate asociațiile cu care s-a colaborat)
	Criuleni	AO Mama și Copilul - Protecție și sprijin
	Dubăsari	AO Indigo, Baștinașii satului Coșnița
	Ștefan Vodă	DEMOS Căușeni, Rural 21, Muzeul Verde
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	NU
	Hîncești	NU
	Ialoveni	AO "Eco-Răzeni", "Compassiune", "Alternativa", "Fondul tinerilor Ialoveni"
	Orhei	NU
	Nisporeni	NU
	Strășeni	NU
	Ungheni	AO Centrul de dezvoltare durabilă
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	Asociația Lucrătorilor Medicali a Raionului Basarabeasca
	Cahul	AO „Perspectiva”; AO „Parteneriate pentru fiecare copil”; AO „CONCORDIA; Proiecte Sociale” AO „AZI”
	Cantemir	NU
	Cimișlia	A.O. Pro Cimișlia
	Leova	Asociația Promo-LEX
	Taraclia	NU
	UTA Găgăuzia	Asociația Promo-LEX, A.O. Pilgrim-Demo

În aceeași ordine de idei, dar din altă perspectivă, a fost consultată opinia a celor 105 persoane din regiunile monitorizate privind aprecierea rolului organizațiilor pe care le reprezintă, în procesul de luare a deciziilor. Constatăm o autoapreciere pozitivă privind puterea de influențare a deciziilor administrative la un număr de 45 de persoane (42,86%) considerând că organizația pe care aceștia o reprezintă sau în mod personal, au un rol semnificativ în procesul de luare a deciziilor (a se vedea Tabelul 6.). De cealaltă parte, 33 de intervievați (31,43%) sunt de părere că opinia lor nu este luată în considerație în procesul decizional la nivel administrativ local II. Subliniem, că în comparație cu datele Raportului I, ponderea reprezentanților părților interesate ce sunt de părere că rolul lor este unul nesemnificativ în luarea deciziilor s-a dublat, de la 17 la 33 persoane.

Tabelul 6. Autoaprecierea rolului organizațiilor pe care le reprezintă în procesul de luare a deciziilor (opinia părților interesate)

Aprecieri/Rol	Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ	Total
Număr/Pondere aprecieri	45 (42,86%)	27 (25,71%)	33 (31,43%)	105 (100%)

În concluzie la subiectul comunicării cu APL II, constatăm că cele mai consultate surse de informare de către părțile interesate se situează în mediul virtual cu o pondere de 57,80% (pagina web, rețelele sociale și poșta electronică). În același timp, mass media "tradițională" (TV, ziare, radio) este preferată de către cetățenii activi în proporție de 23,55%. Prin comparație, referindu-ne la concluziile Raportului I, constatăm o tendință de creștere a rolului mecanismelor on-line de comunicare, dar în special subliniem dublarea rolului rețelelor sociale în topul preferințelor părților interesate interviewate.

Reprezentanții societății civile au afirmat în proporție de 32,38% că au participat consultările publice desfășurate. Cel mai des utilizat mecanism de consultare publică în al doilea semestru al anului 2017 a fost audierile publice, fiind menționat de 62,86% dintre APL și 41,90% ai părților interesate. Comparativ cu prima parte a anului 2017 ponderea persoanelor intervievate implicate în consultări publice s-a redus nesemnificativ (de la 38,10% la 32,38%). În acest context, reiterăm concluzia Raportului I despre faptul că autoritățile APL nu dispun de un mecanism instituționalizat de informare direcționată permanentă a părților, în ceea ce privește problemele de profil, în majoritatea absolută a cazurilor, părțile informându-se despre procesul de luare a deciziilor din sursele adresate publicului larg.

Conform percepției funcționarilor APL, gradul de implicare a cetățenilor în consultări publice rămâne a fi unul insignifiant, ponderea activismului cetățenesc fiind de 5,72%. Cauza principală a implicării nesemnificative a cetățenilor rămâne a fi apatia, pasivitatea și lipsa dorinței de implicare din partea cetățenilor în chestiuni de natură publică.

Subiectul accesibilității sediilor APL II și a facilităților oferite cetățenilor a fost monitorizat în baza următorilor indicatori: rampe de acces la intrarea în sedii; asigurarea comodității prin plasarea unor scaune pe hol; iluminare electrică interioară suficientă; WC prietenos persoanelor cu necesități speciale; încălzire termică; odaie pentru mame cu copii minori. Datele observărilor permit a concluziona că cel mai mare scor la capitolul accesibilitate și facilități este de 4/6, fiind obținut de următoarele APL: Bălți, Fălești, Florești, Sîngerei, Criuleni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Leova, UTAG. Cel mai mic punctaj – 1/6 – a fost acumulat de APL Șoldănești.

Comparativ cu primul semestru al anului 2017, atestăm o micșorare a numărului de APL ce au colaborat cu ONG de la 33 la 27. Printre asociațiile naționale se numără, în special, Asociația Promo-LEX și IDIS Viitorul. În aceeași ordine de idei, subliniem, că în comparație cu datele Raportului I, ponderea reprezentanților părților interesate ce sunt de părere că rolul lor este unul nesemnificativ în luarea deciziilor s-a dublat, de la 17 la 33 persoane.

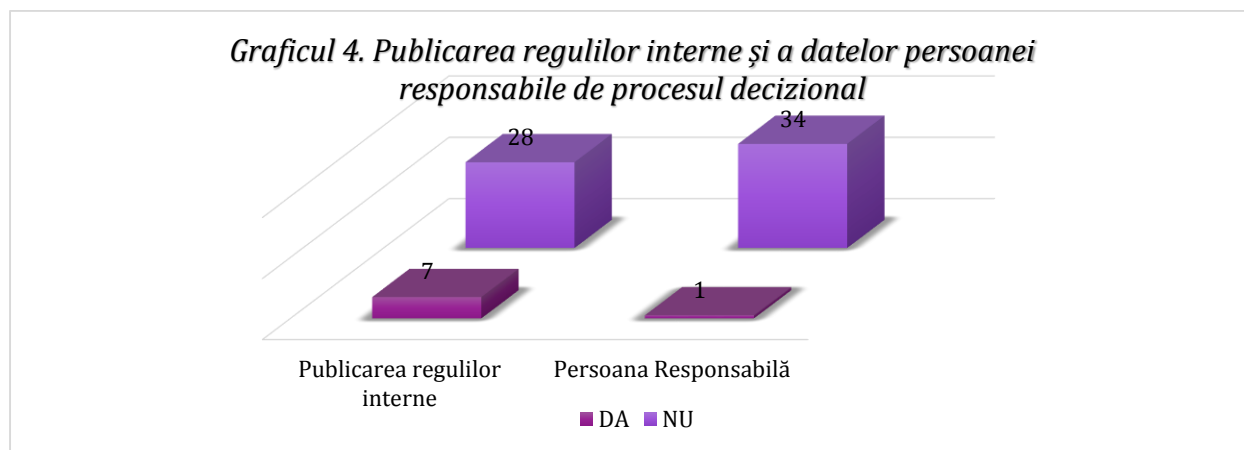
II. CONFORMITATEA CONȚINUTULUI PAGINILOR WEB ALE AUTORITĂȚILOR APL CU LEGISLAȚIA ÎN DOMENIU LA CAPITOLUL TRANSPARENTĂ DECIZIONALĂ

În contextul tendințelor actuale în domeniul tehnologiilor de comunicare, sursele de informare online deja nu mai constituie un lux, ci o necesitate și o oportunitate de soluționare a multiplelor probleme de comunicare ale organizațiilor, inclusiv ale celor publice, cu mediul extern. O pagină web este importantă întrucât este o cale ușoară de informare a utilizatorilor, așa cum aceasta crește credibilitatea, potențialul și vizibilitatea instituției. Este un spațiu nelimitat de comunicare cu utilizatorii. Prin urmare, valorificarea posibilităților oferite de către rețeaua de Internet devine o cerință indispensabilă a unei administrații publice moderne. Subiectul comunicării online oferă și mai multe oportunități pentru scoaterea în evidență a principiului transparenței administrative.

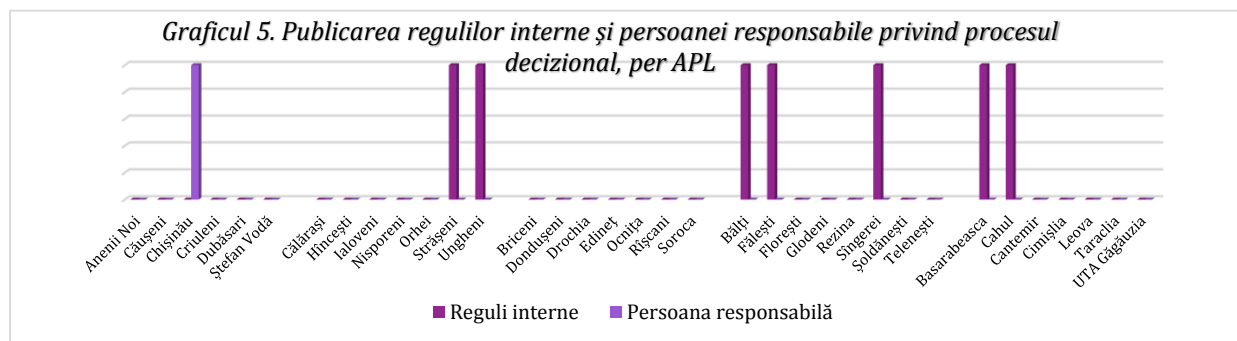
Potrivit art. 3, alin. (4) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional, APL urmează să consulte cetățenii, asociațiile constituite în conformitate cu legea, alte părți interesate în privința proiectelor de acte normative, administrative care pot avea impact social, economic, de mediu (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice). Concomitent, potrivit Hotărârii Guvernului (HG) nr. 967 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, APL asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente prin publicarea lor obligatorie pe pagina web oficială, precum și aprobă regulile interne referitoare la procedurile de elaborare, informare, consultare, participare și adoptare a deciziilor în conformitate cu legislația în vigoare.

În vederea executării prevederilor expuse, APL sunt obligate să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare la procesul decizional a cetățenilor, a asociațiilor constituite în conformitate cu legea, a altor părți interesate, inclusiv prin publicarea pe site a următoarei informații: *regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional; informația privind numele, prenumele, funcția și numărul de contact al persoanei responsabile de procesul decizional; informația cu privire la programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii; anunțurile privind inițierea elaborării deciziei; anunțuri privind retragerea proiectelor de decizii; anunțuri privind organizarea de consultări publice; proiecte de decizii și materiale aferente acestora; rezultatele consultării publice; raportul anual al autorității publice privind transparența procesului decizional* (HG nr. 967 din 9 august 2016, pct. 14). Monitorii Promo-LEX au monitorizat și raportat nivelul de prezență a acestor compartimente informative pe pagina web a autorităților (dezagregarea datelor pe UAT în baza regiunilor Promo-LEX este expusă în Anexa 6 și 7).

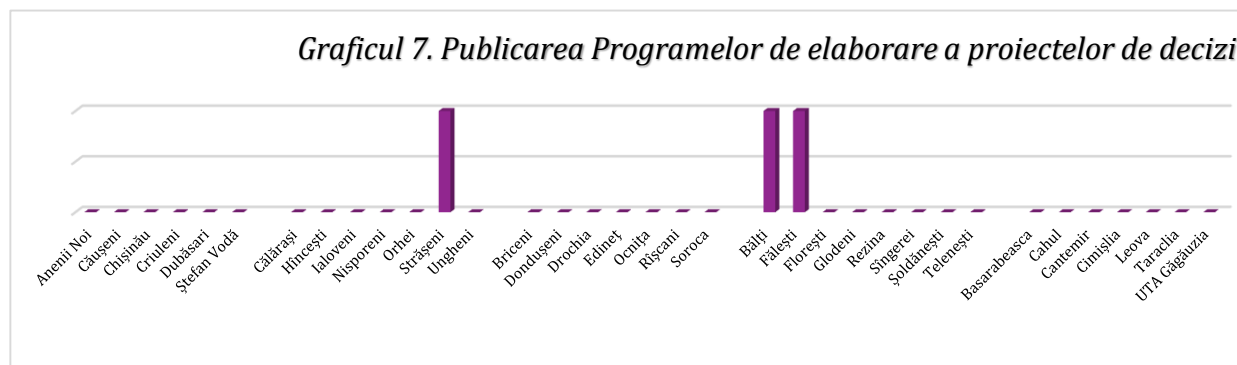
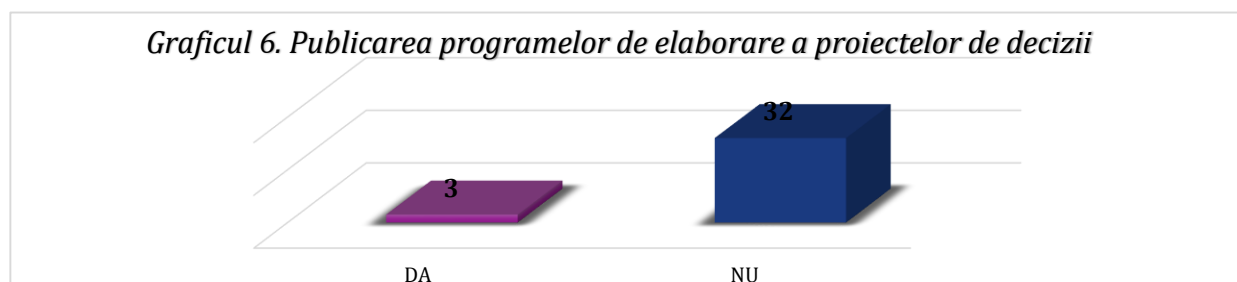
În conformitate cu prevederile pct. 6 și 14 din HG nr. 967, APL trebuie să aprobe și publice pe pagina web *regulile interne referitoare la procedurile de elaborare, informare, consultare, participare și adoptare a deciziilor* în conformitate cu legislația în vigoare, precum și datele de contact ale *persoanei concrete responsabile de procesul decizional*.

Rapoartele monitorilor Promo-LEX, au constatat că regulile interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional au fost aprobate și publicate pe pagina web în cadrul a 7 APL, iar datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional au fost publicate de o singură APL - Chișinău (a se vedea Graficele 4 și 5).

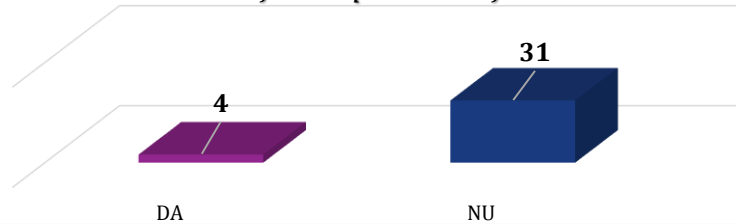
Potrivit pct. 14, alin. (3) din HG nr. 967, pentru facilitarea accesului părților interesate la informația privind procesul decizional, APL urmează să publice pe pagina web oficială *informația cu privire la programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii*, cu indicarea proiectelor care urmează a fi supuse obligatoriu consultării publice. Conform rapoartelor monitorilor Promo-LEX, s-a constatat că doar 3 APL au publicat programele respective – Strășeni, Bălți, Fălești (a se vedea Graficele 6 și 7).

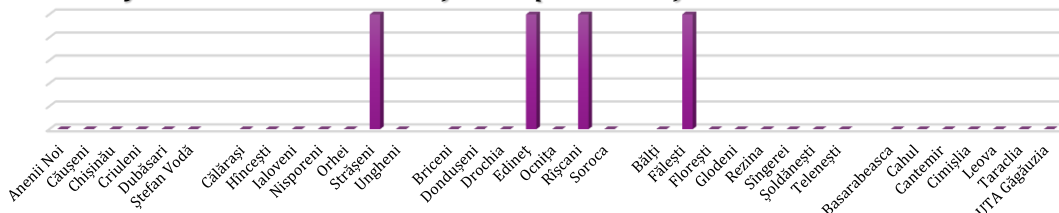
Conform art. 9, alin. (1) din Legea nr. 239, după *inițierea procesului de elaborare a deciziei*, APL urmează să publice anunțul respectiv pe site-ul său oficial, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, și îl va expedia imediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, îl va afișa la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau îl va difuza în mass-media centrală sau locală. Concomitent, potrivit, pct. 14, alin. (4) din HG nr. 967, urmează să publice aceste anunțuri pe pagina web.

Conform rapoartelor monitorilor Promo-LEX, în semestrul II 2017 doar 4 APL au publicat anunțuri de inițiere a elaborării proiectelor de decizii – Strășeni, Edineț, Rîșcani și Fălești (a se vedea Graficele 8 și 9). Aceste date demonstrează că APL, de regulă, neglijează această etapă a procesului decizional, or Graficul 10 indică că 20 de APL au publicat anunțuri privind inițiere a consultărilor publice, care reprezintă o etapă post-publicare al anunțurilor de inițiere a elaborării proiectelor de decizii.

Graficul 8. Publicarea anunțurilor privind inițierea elaborării deciziei

Graficul 9. Publicarea anunțurilor privind inițierea elaborării deciziei

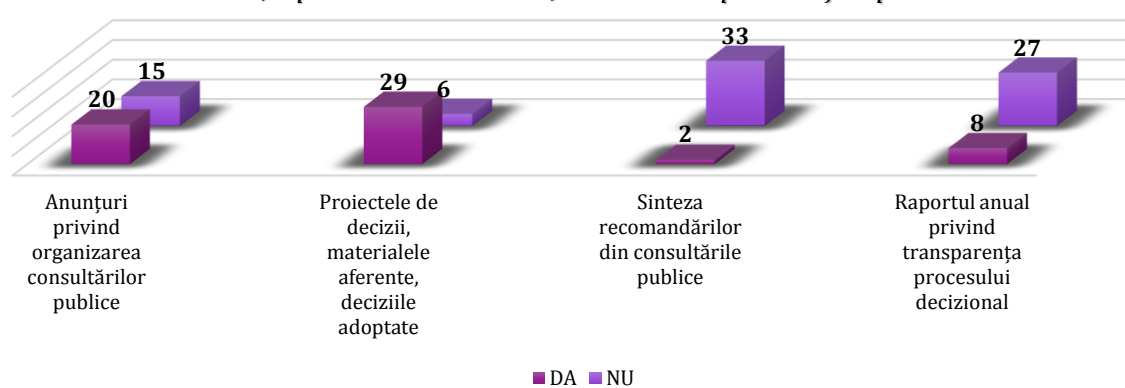

Potrivit art. 12¹ din Legea nr. 239, în caz de retragere a unui proiect de decizie din procesul de elaborare, APL urmează să plaseze anunțul despre retragere pe pagina web oficială, indicând motivul. În conformitate cu informația reflectată în rapoartele monitorilor Promo-LEX și potrivit paginilor web, în semestrul II 2017 nici o APL nu a plasat pe pagina web astfel de anunțuri.

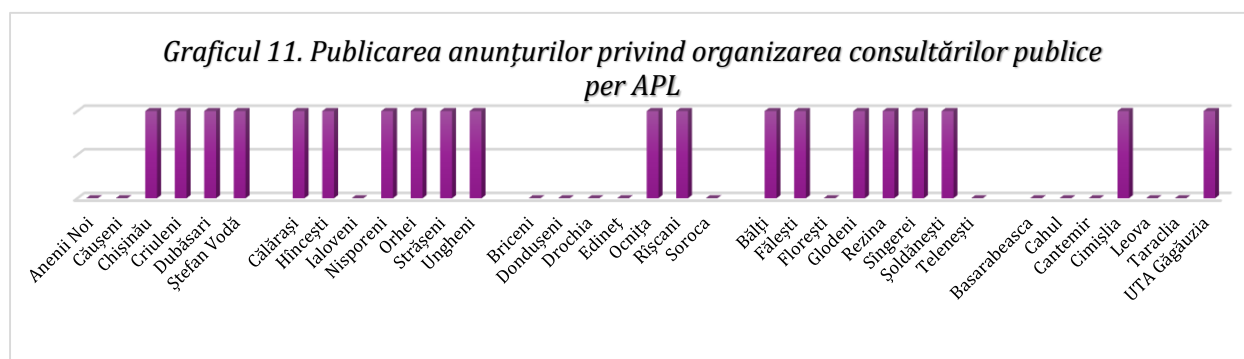
În conformitate cu prevederile art. 11 din Legea nr. 239, APL urmează să organizeze consultarea publică a proiectelor de decizii elaborate. În acest scop, autoritatea publică anunță privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie. Concomitent, potrivit art. 10 din Legea nr. 239, APL urmează să asigure accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a acestora pe pagina web, precum și a deciziilor adoptate.

Potrivit rapoartelor monitorilor Promo-LEX, 20 APL au publicat anunțuri privind consultarea publică în procesul decizional (a se vedea Graficul 10).

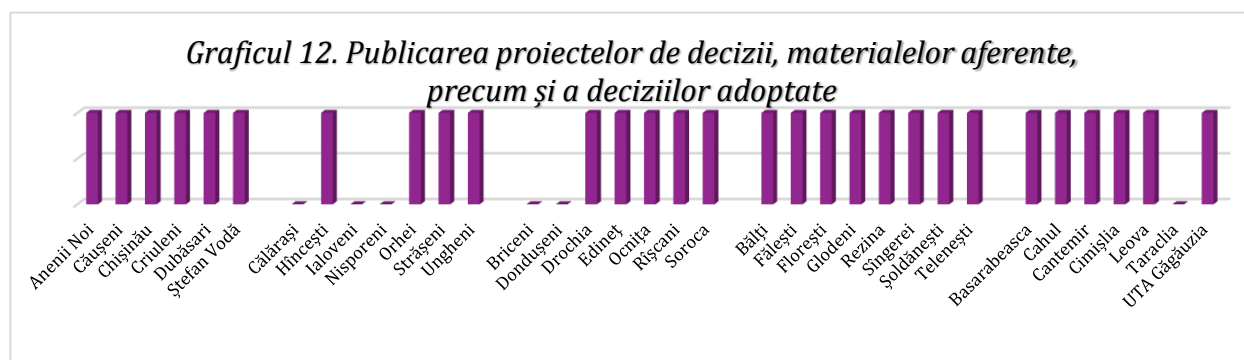
Graficul 10. Publicarea anunțurilor privind consultările publice, rezultatele acestora, a proiectelor de decizii, a deciziilor aprobate și raportului anual

În Graficul 11 este reflectată informația referitor la publicarea anunțurilor privind organizarea consultărilor publice de fiecare APL, conform UAT monitorizate.

Referitor la publicarea proiectelor de decizii și a materialelor aferente, s-a constatat că proiectele deciziilor și materialele aferente acestora au fost publicate în cazul a 29 de APL (a se vedea Graficul 12).

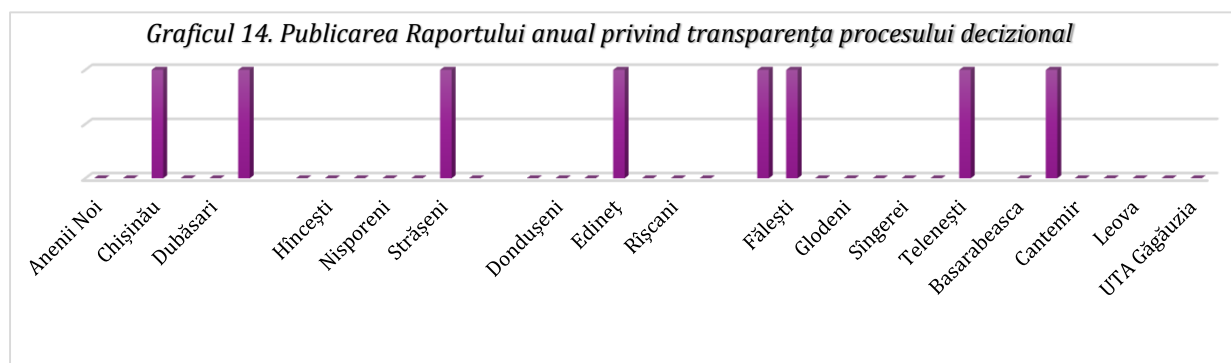

Art. 12, alin. (5) din Legea nr. 239 reglementează obligativitatea APL de a plasa pe site-ul oficial sinteza recomandărilor parvenite în rezultatul consultării publice. Potrivit rapoartelor monitorilor Promo-LEX, informația respectivă a fost plasată pe paginile web doar de 3 APL – Bălți, Strășeni și UTAG (a se vedea Graficul 13).

În conformitate cu prevederile art. 16, alin. (2) din Legea nr. 239, până la sfârșitul trimestrului I al noului an, APL sunt obligate să publice *Raportul anual privind transparența în procesul decizional* (pentru anul precedent). Raportul respectiv trebuie să includă: numărul deciziilor adoptate pe parcursul anului de referință; numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional; numărul întrunirilor consultative, al dezbaterilor publice și al ședințelor publice organizate; numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost contestate etc. Concomitent, potrivit, pct. 14, alin. (9) din HG nr. 967, raportul respectiv urmează a fi publicat pe pagina web.

Monitorii Promo-LEX au raportat publicarea rapoartelor anuale ale procesului decizional în cazul a 8 APL, respectiv – 27 APL nu au publicat (a se vedea Graficul 14).

Analizând tabloul general pe țară (a se vedea Anexele 6 și 7) deducem că gradul de respectare a celor 9 indicatori diferă: de la 0 cerințe realizate în cadrul a 4 APL II – Briceni, Dondușeni, Ialoveni și Taraclia, la 7 cerințe realizate – Strășeni, și câte 6 – Bălți și Fălești.

În cadrul cercetării am considerat oportun de a identifica și cauzele situației în domeniu, fiind intervievați asupra acestui subiect atât funcționarii APL II, cât și părțile interesate. La *interviewarea părților interesate* vizând cauza necorespunderii paginilor web oficiale ale APL prevederilor legale, cele mai frecvente motive au fost numite (răspunsuri multiple): lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale, inclusiv voința politică a politicienilor/ angajaților (41,17%); finanțarea insuficientă (27,21%); necesitatea unei reforme a APL (19,12%) și necunoașterea legislației de către APL (12,50%). În *cazul interviewării reprezentanților APL* la același subiect, cele mai frecvente cauze au fost numite (răspunsuri multiple): lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale, inclusiv voința politică a politicienilor/angajaților (28,57%); finanțare insuficientă a APL (26,98%); necesitatea unei reforme a APL (17,46%); prevederi legale exagerate ca număr și conținut (14,29%); necunoașterea legislației de către APL (6,35%) și pasivitatea societății civile/lipsa surse media (6,35%).

Analiza datelor permite de a deduce că primele opțiuni în topul preferințelor părților interesate și a funcționarilor APL coincid: lipsa unor politici reale ale statului în domeniul transparenței, finanțarea insuficientă și necesitatea unei reforme a APL. Impresia ce se creează în baza opiniei persoanelor din teritoriu, este că la baza problemelor se situează politicile necalitative ale statului în domeniul administrației publice locale, la general.

În contextul celor relatate, concluzionăm existența unui grad scăzut al conformității conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională. Doar 2 criterii din 9 sunt realizate în proporție de peste 50% din APL II. Facem referință la faptul că 82,86% din APL au publicat proiectele de decizii și materialele aferente acestora, iar 57,14% au publicate anunțurile privind organizarea consultărilor publice.

De cealaltă parte, în cazul a 80,00% din APL nu este respectată prevederea privind aprobarea și publicarea regulilor interne privind asigurarea transparenței decizionale, în cazul a 97,14% nu au publicate datele de contact ale persoanei responsabile de procesul decizional, 91,43% nu aprobă și publică programele (trimestriale/anuale) de elaborare a proiectelor de decizii. Obligațiunea privind publicarea anunțurilor de inițiere a elaborării proiectelor de decizii este respectată doar de 11,43% din APL, iar rezultatele consultărilor publice (sinteza recomandărilor recepționate de la părțile interesate) sunt publicate de doar 8,57% din APL. Doar 22,86% din APL asigură elaborarea și publicarea rapoartelor anuale privind transparența procesului decizional.

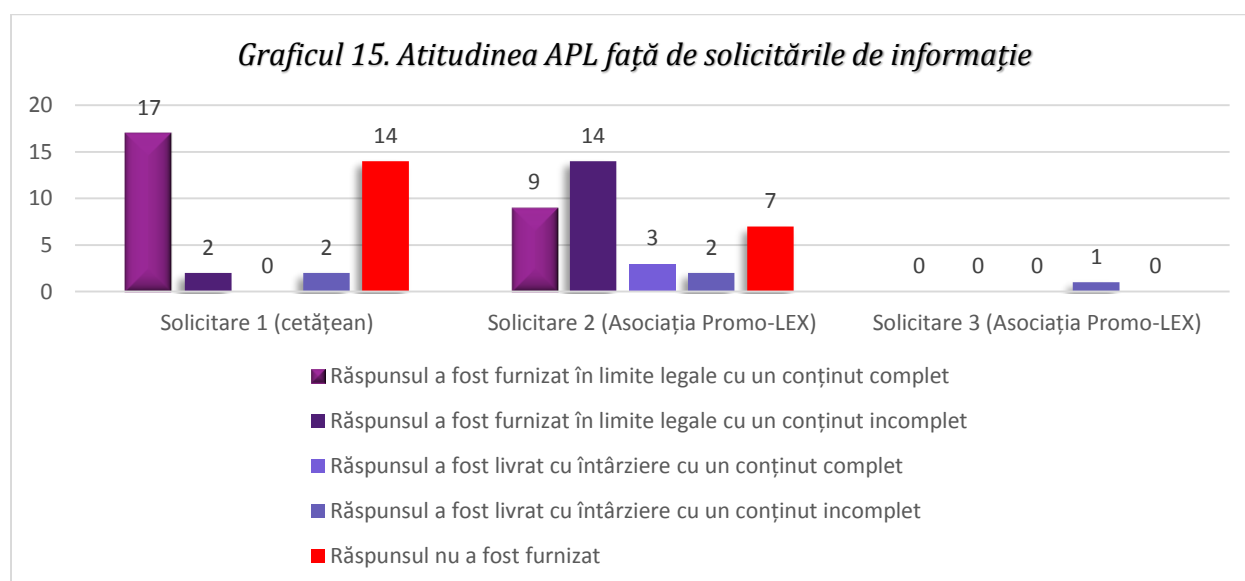
Analiza rezultatelor per APL sintetizată în graficele elaborate în baza celor 9 tipuri de informație demonstrează că cele mai bune rezultate în ceea ce privește conformitatea conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională, sunt înregistrate de autoritățile din r. Strășeni, r. Fălești și mun. Bălți. De cealaltă parte, în cazul a 4 APL II – Briceni, Dondușeni, Ialoveni și Taraclia – nu a fost realizat nici un indicator (a se vedea Anexele 6 și 7).

III. ATITUDINEA APL FAȚĂ DE SOLICITAREA DE INFORMAȚIE CU CARACTER OFICIAL

Subiectul furnizării de informație cu caracter oficial constituie, de asemenea, un indicator important al gradului de transparență și deschidere al autorităților APL. În scopul evaluării modului de respectare a obligațiilor de către furnizorii de informații în procesul asigurării accesului la informațiile oficiale, Promo-LEX a utilizat 2 tipuri de adresări pe parcursul perioadei monitorizate: o solicitare a fost depusă de către un cetățean care nu era implicat direct în procesul de monitorizare, dar la sugestia și conform conținutului elaborat de către monitorul Asociației, iar a doua a fost expediată de către însuși monitorul Promo-LEX. Solicitățile de oferire a informației oficiale au fost întocmite conform cerințelor legale și recomandărilor de tehnoredactare în domeniu.

În total, au fost adresate 71 de solicitări de furnizare a informației cu caracter oficial (care se încadrează în prevederile legale, nefiind vorba de informație cu accesibilitate limitată), câte 2 solicitări pentru fiecare APL, cu excepția UTAG unde au fost depuse 3 solicitări). Per general, în 42 de cazuri (59,15%) răspunsurile au parvenit în termene legale, dintre care în 26 de situații APL a furnizat date cu un conținut complet, iar în 16 cazuri – date cu un conținut incomplet (a se vedea Graficul 14). Cu încălcarea termenelor legale au fost livrate 7 răspunsuri (9,86%). Subliniem că în 21 de cazuri (29,58%) nu a existat nici un răspuns la solicitarea de acces la informație. Reiterăm poziția Promo-LEX, conform căreia aceste date trebuie tratate ca fiind îngrijorătoare din perspectiva asigurării transparenței în activitatea APL, precum și a prestării de servicii publice calitative.

Atestăm la acest capitol o repetare în mare parte a rezultatelor din semestrul I al anului 2017, fapt ce poate fi tratat cu îngrijorare în condițiile în care APL II nu s-au responsabilizat.

Conform metodologiei menționate mai sus, 36 de adresări au fost semnate de reprezentanții Promo-LEX, iar 35 de cetățeni în mod particular. Analiza datelor per solicitare demonstrează că atitudinea APL II a fost una diferențiată, numărul de refuzuri în cazul cetățenilor fiind de două ori mai mari decât în cazul Asociației. Din 35 de adresări ale cetățenilor doar în cazul a 17 (48,57%) s-au recepționat răspunsuri în termene legale și cu un conținut complet. Altfel spus, doar mai puțin de jumătate din adresări au fost satisfăcute. Cu regret constatăm, că în al doilea semestru al 2017 situația nu s-a îmbunătățit comparativ cu cea din prima parte a anului, când practic au fost confirmate aceleași rezultate.

Ambele solicitări privind accesul la informație au fost satisfăcute în termene legale și cu un conținut complet de către următoarele 6 APL II: Bălți, Telenești, Ștefan Vodă, Hîncești, Ialoveni, Strășeni. De cealaltă parte, în cazul a 3 APL, răspunsul nu a fost livrat în cazul ambelor adresări: Edineț, Anenii Noi și Orhei (a se vedea Tabelul 7).

Tabelul 7. Atitudinea APL față de adresările privind solicitarea accesului la informații cu caracter oficial (repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	În limite legale și conținut complet	În limite legale și conținut incomplet	Cu întârziere și conținut complet	Cu întârziere și conținut incomplet	Răspunsul nu a fost furnizat	Total
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni		1			1	2
	Dondușeni		1			1	2
	Drochia	1	1				2
	Edineț					2	2
	Ocnița		1			1	2
	Rîșcani		1			1	2
	Soroca		1			1	2
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	2					2
	Fălești	1		1			2
	Florești	1	1				2
	Glodeni		1		1		2
	Rezina	1				1	2
	Sîngerei	1			1		2
	Șoldănești	1			1		2
	Telenești	2					2
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi					2	2
	Căușeni		1			1	2
	Chișinău	1				1	2
	Criuleni		1			1	2
	Dubăsari	1				1	2
	Ștefan Vodă	2					2
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	1		1			2
	Hîncești	2					2
	Ialoveni	2					2
	Orhei					2	2
	Nisporeni	1				1	2
	Strășeni	2					2
	Ungheni	1	1				2
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	1	1				2
	Cahul	1				1	2
	Cantemir		1			1	2
	Cimișlia		1			1	2
	Leova	1	1				2
	Taraclia				1	1	2
	UTA Găgăuzia		1	1	1		3
	Total		26	16	3	5	21

În concluzie, Asociația Promo-LEX constată în continuare o situație gravă în ceea ce privește raporturile dintre autoritățile APL II și solicitanții de informație în procesul de asigurare și realizare a dreptului constituțional de acces la informație.

În cadrul exercițiului de monitorizare, au fost expediate către furnizorii de informații în persoana APL un număr de 71 de solicitări privind accesul la informații cu caracter oficial. Per general, în 42 de cazuri (59,15%) răspunsurile au parvenit în termene legale, iar în 7 cazuri cu încălcarea acestora (9,86%). Subliniem că în 21 de cazuri (29,58%) nu a existat vreun răspuns la solicitarea de acces la informație.

Solicitățile au fost expediate atât de către monitorii Promo-LEX, cât și de către cetățeni care nu sunt implicați în monitorizare. Constatăm o abordare diferențiată pentru diferite categorii de solicitanți. Numărul de refuzuri pentru cetățeni este de două ori mai mare decât pentru reprezentanții Promo-LEX.

Ambele solicitări privind accesul la informație au fost satisfăcute în termene legale și cu un conținut complet de către următoarele 6 APL II (17,14%): Bălți, Telenești, Ștefan Vodă, Hîncești, Ialoveni, Strășeni. De cealaltă parte, în cazul a 3 UAT (8,57%), răspunsul nu a fost livrat în cazul ambelor adresări: Edineț, Anenii Noi și Orhei.

IV. GRADUL DE TRANSPARENTĂ A PROCESULUI DE PREGĂTIRE ȘI DESFĂȘURARE A ȘEDINTELOR AUTORITĂȚILOR DELIBERATIVE ALE APL

Transparența în procesul decizional se bazează în esență pe două principii: a) informarea cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate despre inițierea elaborării deciziilor și despre consultarea publică pe marginea acestora, și b) asigurarea de posibilități egale pentru participarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate la procesul decizional. Respectiv, identificarea gradului de transparență a pregătirii și desfășurării ședințelor autorităților deliberative ale APL s-a realizat în baza următoarelor proceduri: *anunțarea despre desfășurarea ședințelor; caracterul deliberativ al ședinței; aprobarea ordinii de zi în cadrul ședințelor autorităților deliberative; participarea și observarea liberă a ședințelor, transmiterea live a ședințelor și publicarea deciziilor adoptate.*

Unul din elementele esențiale ale implicării părților direcționate în procesul decizional este participarea nemijlocită la ședințele autorităților publice în cadrul cărora se dezbate și se adoptă deciziile propriu-zise. În acest sens, Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional prevede la art. 13 alin. (1) că ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

La fel, și Legea nr. 436 privind administrația publică locală garantează caracterul deschis și public al ședințelor consiliului local³. Astfel, art. 17 din Legea nr. 436 stabilește că orice persoană interesată poate asista la ședințele consiliului local. Cetățenii, părțile interesate au dreptul de a: a) participa, în condițiile legii, la orice etapă a procesului decizional; b) de a avea acces la informațiile privind bugetul localității și modul de utilizare a resurselor bugetare, la proiectele de decizii și la ordinea de zi a ședințelor consiliului local și ale primăriei; c) de a propune inițierea elaborării și adoptării unor decizii; precum și d) de a prezenta autorităților publice locale recomandări, în nume propriu sau în numele unor grupuri de locuitori ai colectivităților respective, privind diverse proiecte de decizie supuse dezbaterilor.

Autoritățile APL și funcționarii publici ai UAT respective sunt obligați să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților efective de participare a cetățenilor și a tuturor părților interesate la procesul decizional. Mai mult, împiedicarea accesului liber la ședințele consiliului local sau compromiterea procesului decizional prin acțiuni deliberate de ascundere a informației de interes public se sancționează conform legislației în vigoare.

Reieșind din cele menționate supra, în calitate de parte interesată, Asociația Promo-LEX a făcut uz de drepturile garantate de legislație și a evaluat gradul de conformitate a procedurilor de pregătire și desfășurare a ședințelor consiliilor locale ale APL (raional, municipal, UTAG) cu prevederile legislației în domeniul transparenței decizionale.

În calitate de metode ale monitorizării s-au utilizat: observarea directă a ședințelor (participarea la ședințe) de către monitorii Promo-LEX, comunicarea cu funcționarii APL și părțile interesate, precum și scanarea resurselor online. Monitorizarea ședințelor a avut loc prin utilizarea în calitate de instrument de lucru a unei Fișe de monitorizare care conține mai mulți indicatori de corespundere a procedurilor de organizare și desfășurare a ședințelor: *tipul ședinței; gradul de asigurare a publicității; prezentarea informației despre ordinea de zi; prezența la ședință; publicarea deciziilor.* Totalizând și analizând informațiile colectate în baza acestor Fișe de monitorizare, am reușit să obținem un tablou general atât pe republică, cât și pe fiecare UAT în parte, în ceea ce ține de publicitatea ședințelor, prezentarea informațiilor despre subiectele incluse pe ordinea de zi, precum și referitoare la prezența în ședințe a actorilor implicați.

Astfel, din start este necesar de menționat că în perioada monitorizată, și anume în al doilea semestru al anului 2017, autoritățile deliberative ale APL (inclusiv Adunarea Populară a UTAG) s-au întrunit în cel

³ Conform art. 1 din Legea nr. 436 privind administrația publică locală, *consiliu local*- autoritate reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, aleasă în vederea soluționării problemelor de interes local). De asemenea, conform art. 47 din Legea nr. 436 privind administrația publică locală, prevederile legii în cauză referitoare la organizarea și funcționarea consiliului local, cu excepția celor referitoare la competențe, se aplică, în mod corespunzător, consiliului raional.

puțin 162 de ședințe. În acest număr sunt incluse 2 ședințe (r. Taraclia) despre care monitorii Promo-LEX cunosc că au avut loc, dar, despre care nu au existat informații publice oficiale în perioada monitorizată. În acest sens, în conformitate cu legislația, monitorii Promo-LEX au adresat solicitări de informații, însă la momentul publicării prezentului Raport nu au fost obținute răspunsuri. Lipsa informațiilor despre unele ședințe, de asemenea, prezintă un indicator important al caracterului public și deschis al activității anumitor APL. Reieșind din cele menționate, statisticile și analizele efectuate în prezentul document sunt deduse din numărul de 160 de ședințe monitorizate de monitorii Promo-LEX.

Analizând Fișele de monitorizare pentru cele 160 de ședințe, Promo-LEX a constatat că dintre acestea – 83 au fost ședințe ordinare și 77 extraordinare (a se vedea Tabelul 8). Legea nr. 436 privind administrația publică locală stabilește la art. 45 alin. (1) că consiliile raionale se întrunesc în ședințe ordinare o dată la 3 luni (valabil și pentru consiliile municipale Chișinău și Bălți). Respectiv, în decursul unui semestru, fiecare din cele 35 de organe reprezentative, cu excepția Adunării Populare a UTAG, ar fi trebuit să se întrunească în 2 ședințe ordinare. Cu toate acestea, constatăm că Consiliul municipal Chișinău s-a întrunit doar într-o ședință ordinară, restul fiind extraordinare. Mai mult, constatăm că Consiliul municipal Chișinău s-a întrunit în 14 ședințe, din care 13 extraordinare.

Tabelul 8. Caracterul ședințelor APL

Caracter ședință	Ordinare	Extraordinare	Deliberative	Lipsă de cvorum	Total
Număr ședințe	83 (51,87%)	77 (48,13%)	153 (95,62%)	7 (4,38%)	160 (100%)

În raport cu semestrul I al anului 2017 observăm o creștere semnificativă a numărului de ședințe în care s-au întrunit aleșii locali, frecvența întrunirilor la nivel raional fiind peste minimumul prevăzut de lege. Astfel, 3 dintre consiliile raionale s-au întrunit în 2 ședințe, alte 8 consilii raionale s-au întrunit în 3 ședințe, 9 consilii s-au întrunit în 4 ședințe, 7 consilii în 5 ședințe și 5 consilii în 6 ședințe. În același timp, Consiliul municipal Bălți s-a întrunit de 9 ori, Consiliul municipal Chișinău - de 14 ori și Adunarea Populară a Găgăuziei - de 6 ori (a se vedea Tabelul 9).

Tabelul 9. Caracterul ședințelor APL (repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	Nr. de ședințe, Total	Nr. ședințe deliberative	Nr. ședințe ordinare	Nr. ședințe extraordinare
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	2	2	2	0
	Dondușeni	6	6	3	3
	Drochia	4	4	2	2
	Edineț	5	5	3	2
	Ocnița	6	4	2	4
	Rîșcani	5	5	3	2
	Soroca	5	5	3	2
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	9	9	2	7
	Fălești	3	3	2	1
	Florești	5	5	2	3
	Glodeni	6	6	2	4
	Rezina	2	2	2	0
	Sîngerei	5	5	2	3
	Șoldănești	3	3	2	1
	Telenești	6	6	2	4
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	4	4	1	3
	Căușeni	5	5	2	3
	Chișinău	14	9	1	13
	Criuleni	3	3	3	0
	Dubăsari	4	4	2	2
	Ștefan Vodă	4	4	2	2
Centru-Sud-Vest	Călărași	3	3	2	1
	Hîncești	3	3	3	0
	Ialoveni	4	4	2	2

	Orhei	4	4	3	1
	Nisporeni	4	4	2	2
	Strășeni	3	3	2	1
	Ungheni	4	4	3	1
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	6	6	2	4
	Cahul	5	5	2	3
	Cantemir	3	3	2	1
	Cimișlia	4	4	3	1
	Leova	2	2	2	0
	Taraclia	3	3	3	0
	UTAG	6	6	6	0
	Total	155	148	80	75

Caracterul deliberativ al ședinței este un următor aspect analizat. Conform art. 13 din Legea privind administrația publică locală, ședința consiliului este deliberativă dacă la ea participă cel puțin două treimi din numărul consilierilor aleși. Din totalul de 160 de ședințe monitorizate de Promo-LEX, 153 au fost deliberative (95,62%) și doar în 7 cazuri numărul consilierilor nu a fost suficient pentru ca ședința să se desfășoare (a se vedea Tabelul 7).

Atestăm în această situație o participare foarte activă a aleșilor locali la nivel de țară și totodată ținem să menționăm că 5 din cele 7 ședințe care nu au avut continuitate sunt ale Consiliului municipal Chișinău și 2 ale consiliului raional Ocnița.

Anunțarea despre desfășurarea ședințelor. Analizând pe rând criteriile de corespundere monitorizate, reținem că aceeași Lege nr. 239 privind transparența în procesul decizional prevede la art. 13 alin. (2) că anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice trebuie să conțină data, ora și locul desfășurării ședinței publice, ordinea de zi a acesteia, precum și să fie:

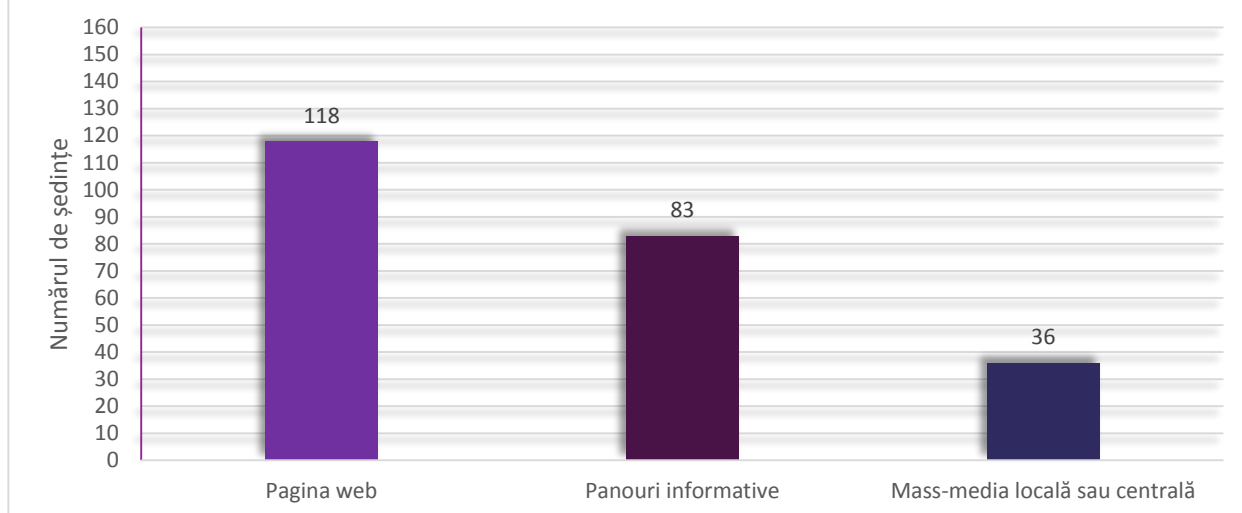
- plasat pe pagina web oficială a autorității publice;
- expediat prin intermediul poștei electronice părților interesate;
- afișat la sediul autorității publice într-un spațiu accesibil publicului;
- difuzat în mass-media centrală sau locală, după caz.

Interpretând textual norma citată, observăm că legiuitorul a lăsat la discreția APL calea și metoda de diseminare a informației referitoare la anunțul ședințelor ce urmează să fie desfășurate. În procesul de monitorizare, Asociația Promo-LEX a evaluat în ce măsură și care din opțiunile oferite de lege au fost cele mai utilizate de administrații pentru a comunica cu publicul și pentru a-și face vizibilă activitatea.

Evaluarea a fost efectuată pentru 3 din cele 4 căi de distribuție a informației, după cum urmează (a se vedea Graficul 16):

- Pe *pagina web* oficială a autorității publice a fost plasat anunțul referitor la ședința ce urmează să fie desfășurată – pentru 118 de ședințe din 160, ceea ce constituie 73,75%.
- Pe *panouri informative* a fost plasat anunțul referitor la ședința ce urmează să fie desfășurată – pentru 83 de ședințe din 160, ceea ce constituie 51,87%.
- În *mass-media centrală și/sau locală* a fost plasat anunțul referitor la ședința autorității publice ce urmează să fie desfășurată – pentru 36 de ședințe din 160, ceea ce constituie 22,50%.

Graficul 16. Metoda de distribuție a anunțului privind desfășurarea ședinței

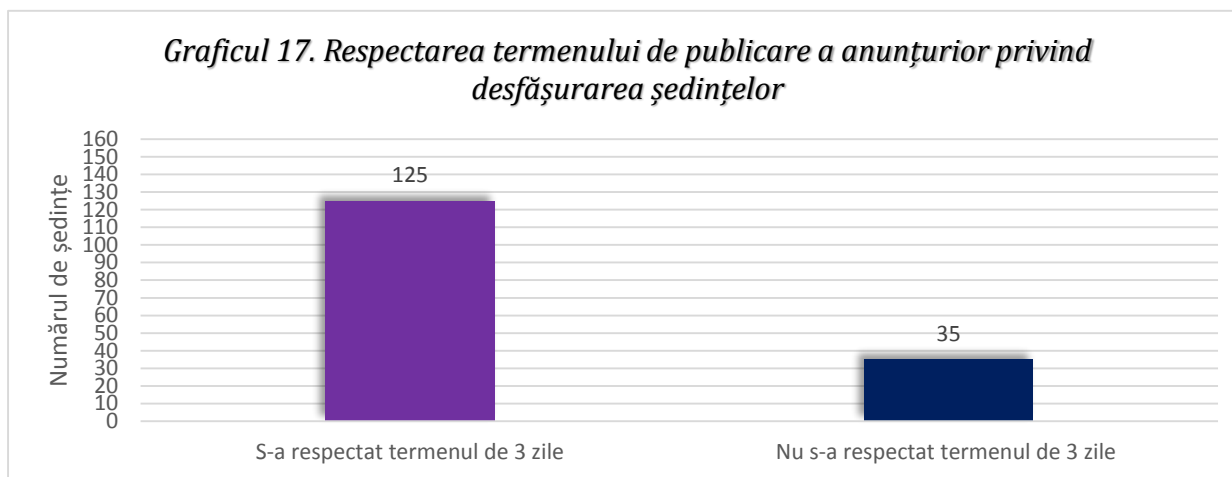
Din cele constatate, observăm o tendință prezentată și anterior în cadrul Raportului – de a oferi prioritate platformelor online în comunicarea cu mediul extern. În paralel, constatăm că sunt păstrate și metodele clasice de comunicare cu cetățenii.

Tabelul 10. Plasarea anunțurilor privind ședințele APL (repartizare pe UAT)

Regiuni	UAT	Nr. ședințe, Total	Nr. ședințe, cu anunț plasat pe pagina web	Nr. ședințe, cu anunț plasat pe panoul informativ	Nr. ședințe, cu anunț difuzat în mass-media	Nr. ședințe cu anunț făcut public în termeni legali (cel puțin 3 zile)
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	2	1	0	2	2
	Dondușeni	6	5	4	0	5
	Drochia	4	4	1	0	3
	Edineț	5	4	4	0	4
	Ocnița	6	1	0	0	1
	Rîșcani	5	4	4	3	5
	Soroca	5	1	1	0	1
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	9	9	9	9	9
	Fălești	3	2	3	2	2
	Florești	5	2	5	0	3
	Glodeni	6	2	3	2	3
	Rezina	2	2	0	1	1
	Sîngerei	5	3	5	2	5
	Șoldănești	3	1	1	1	1
	Telenești	6	4	6	0	6
Centru-Sud-Est, oficiul regional	Anenii Noi	4	3	4	1	3
	Căușeni	5	4	0	0	4
	Chișinău	14	11	0	0	11
	Criuleni	3	3	0	0	3
	Dubăsari	4	3	0	0	3
	Ștefan Vodă	4	4	0	0	4
Centru-Sud	Călărași	3	3	2	0	3
	Hîncești	3	3	3	2	3
	Ialoveni	4	4	0	0	4

	Orhei	4	4	1	1	4
	Nisporeni	4	2	0	0	2
	Strășeni	3	3	2	1	3
	Ungheni	4	4	3	3	4
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	6	5	5	0	5
	Cahul	5	5	5	0	5
	Cantemir	3	2	3	0	2
	Cimișlia	4	1	1	0	1
	Leova	2	0	2	0	2
	Taraclia	3	3	0	0	2
	UTAG	6	6	6	6	6
	Total	160	118	83	36	125

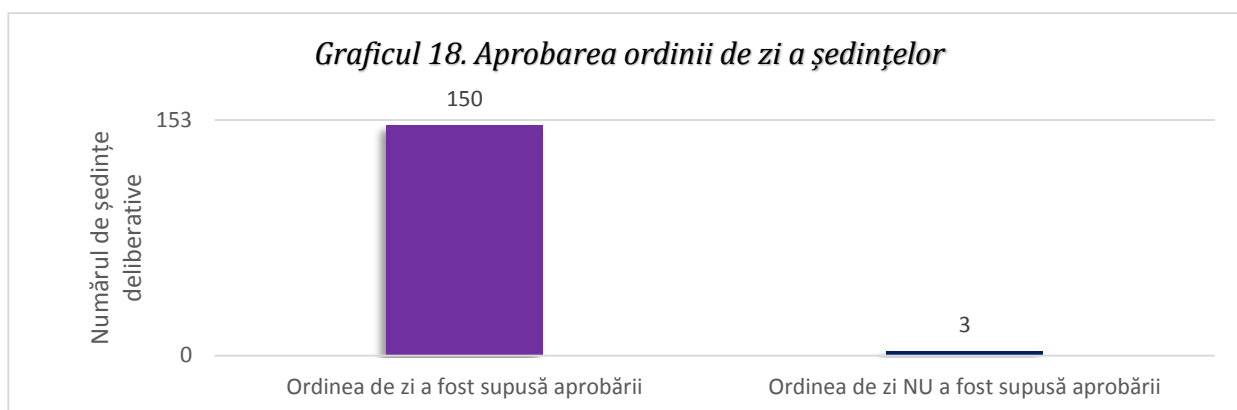
Un alt criteriu de corespundere a procedurilor de organizare și desfășurare a ședințelor cu legislația privind transparența în procesul decizional este termenul în care anunțurile privind desfășurarea ședințelor trebuie să fie făcute publice (a se vedea Tabelul 10). Articolul 13 alin. (2) din Legea nr. 239 privind transparența în procesul decizional stabilește că anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice se face public cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data desfășurării ședinței.

Examinând informațiile colectate pentru cele 160 de ședințe monitorizate, care au avut loc în al doilea semestru al anului 2017, Asociația Promo-LEX a constatat că în 125 cazuri termenul a fost respectat, ceea ce constituie 78,12% (a se vedea Graficul 17). Comparativ cu perioada de monitorizare pentru Raportul nr.1 se constată un regres la acest capitol, or în primul semestru termenul de 3 zile a fost respectat în proporție de 89,25%.

Aprobarea ordinii de zi în cadrul ședințelor autorităților deliberative printr-un caracter public și deschis, de asemenea, constituie o procedură iminentă unei administrații transparente. Atât art. 13 alin. (2) din Legea privind transparența în procesul decizional, cât și art. 17 alin. (3) lit. b) din Legea privind administrația publică locală garantează accesul publicului la subiectele incluse pe ordinea de zi și care urmează a fi dezbătute în ședință. De menționat că ședința consiliului se desfășoară conform ordinii de zi propuse de primar (situația mun. Chișinău și mun. Bălți) sau de consilierii care au solicitat convocarea ei. Modificarea sau completarea ordinii de zi se admite numai la începutul ședinței și se efectuează cu votul majorității consilierilor prezenți.

La această etapă a evaluării urmează a fi luat în calcul faptul că 7 din cele 160 de ședințe nu au avut loc din motivul lipsei de cvorum, astfel că la măsurarea unor indicatori de corespundere a procesului de desfășurare a ședințelor - punctul de pornire este numărul de **153 ședințe (deliberative)**.

În acest sens, monitorii Promo-LEX au evaluat în ce măsură consiliile au supus aprobării la începutul ședințelor proiectele de ordine de zi și au stabilit că în 150 cazuri din 153 ședințe deliberative (98,03%), consilierii au dezbătut și au adoptat o ordine de zi de comun acord. În cadrul altor 3 ședințe (mun. Chișinău, r. Nisporeni și r. Cahul) consilierii au purces nemijlocit la examinarea subiectelor (a se vedea Graficul 18 și Tabelul 11).

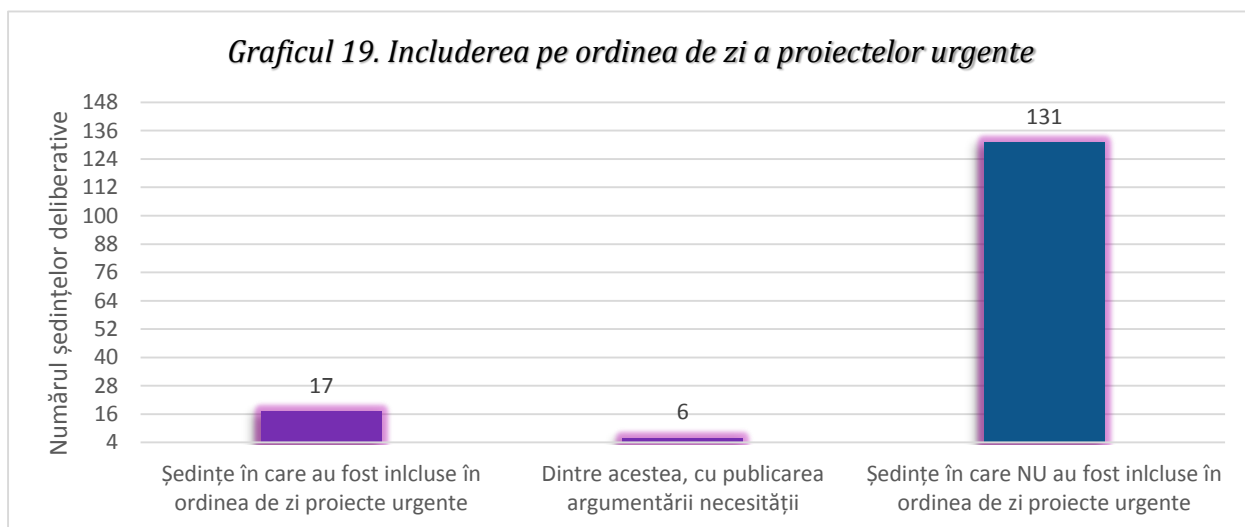
Tabelul 11. Aprobarea ordinii de zi a ședințelor APL (repartizare pe UAT)

Regiuni	UAT	Nr. ședințe	Nr. ședințe deliberative	Nr. ședințe cu proiectul ordinii de zi supuse aprobării (la începutul ședinței)	Nr. ședințe cu proiecte incluse în ordinea de zi ce urmau să fie adoptate în regim de urgență, fără consultarea părților interesate	Nr. ședințe cu proiecte incluse în regim de urgență în ordinea de zi și cu argumentare făcută publică	Numărul de ședințe pentru care autoritatea deliberativă a plasat pe site-ul său informația despre deciziile adoptate	Numărul de zile în care au fost publicate deciziile adoptate
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	2	2	2	0	-	0	x/x/
	Dondușeni	6	6	6	0	-	3	x/x/7/5/x/5
	Drochia	4	4	4	0	-	0	x/x/x/x/
	Edineț	5	5	5	0	-	5	6/8/8/6/8
	Ocnița	6	4	4	0	-	2	x/7/x/6
	Rîșcani	5	5	5	0	-	5	7/8/9/8/11
	Soroca	5	5	5	0	-	1	x/x/x/x/6
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	9	9	9	3	3	9	8/30/18/17/8/7/21/23/10
	Fălești	3	3	3	1	1	3	8/10/10/
	Florești	5	5	5	0	-	3	x/x/10/12/14
	Glodeni	6	6	6	0	-	2	x/12/x/x/8/x
	Rezina	2	2	2	1	-	2	4/2
	Sîngerei	5	5	5	1	1	5	10/10/9/8/10
	Șoldănești	3	3	3	0	-	1	x/x/12
	Telenești	6	6	6	0	-	6	8/7/8/10/9/10
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	4	4	4	1	-	4	60/60/20/5
	Căușeni	5	5	5	2	-	4	9/x/5/8/8
	Chișinău	14	9	8	4	1	8	2/x/1/4/2/5/5/2/4
	Criuleni	3	3	3	1	-	3	6/4/5

Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Dubăsari	4	4	4	1	-	4	9/12/y/3
	Ștefan Vodă	4	4	4	1	-	4	7/5/5/11
	Călărași	3	3	3	0	-	3	18/10/12
	Hîncești	3	3	3	0	-	3	20/5/5
	Ialoveni	4	4	4	0	-	3	x/7/10/10
	Orhei	4	4	4	0	-	4	7/7/5/5
	Nisporeni	4	4	3	1	-	4	4/5/4/1
	Strășeni	3	3	3	0	-	3	12/6/7
	Ungheni	4	4	4	0	-	4	5/5/5/5
	Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	6	6	6	0	-	6
Cahul		5	5	4	0	-	5	8/6/3/4/6
Cantemir		3	3	3	0	-	3	7/12/14/
Cimișlia		4	4	4	0	-	4	5/11/5/19
Leova		2	2	2	0	-	2	8/7
Taraclia		3	3	3	0	-	3	43/43/43
UTA Găgăuzia		6	6	6	0	-	6	Buletinul Oficial UTAG, conform procedurii
Total	160	153	150	17	6	127		

În cazuri excepționale, proiectele de decizii urgente pot fi supuse elaborării și adoptării fără respectarea etapelor prevăzute de legea privind transparența în procesul decizional. Totuși, legea impune ca argumentarea necesității de a adopta decizia în regim de urgență, fără consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, să fie adusă la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la adoptare, prin plasarea pe pagina web a autorității publice, prin afișarea la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea în mass-media centrală sau locală.

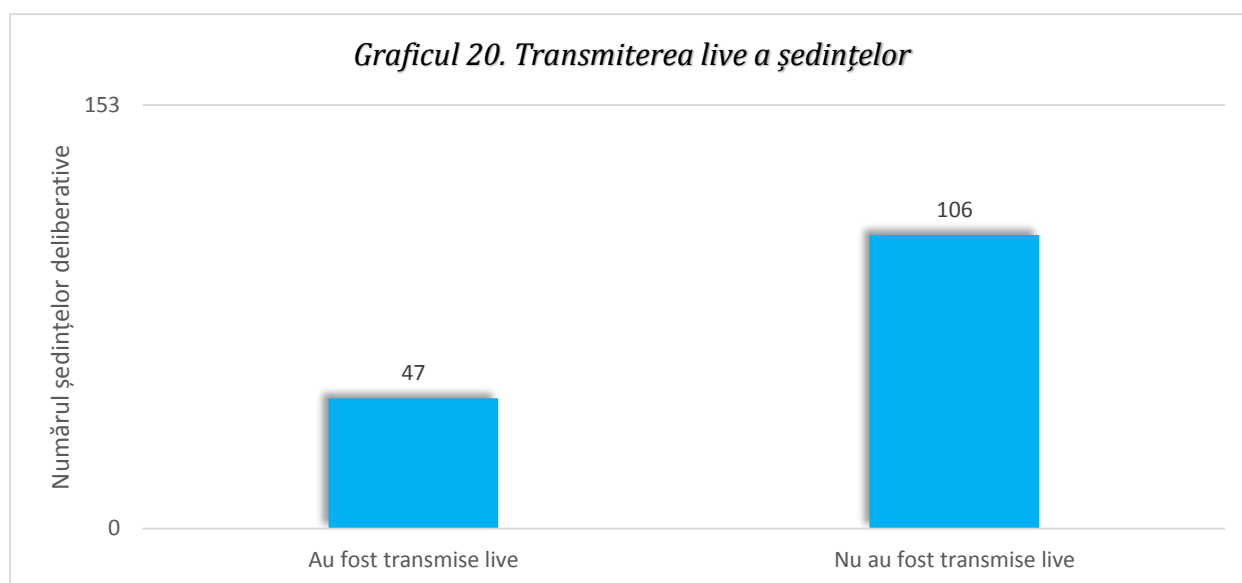
Din 153 ședințe deliberative monitorizate, în 17 (11,11%) au fost incluse spre examinare pe ordinea de zi subiecte în regim de urgență (a se vedea Graficul 19).

În 11 cazuri din 17, publicul, prin căile expres prevăzute de lege, **nu** a fost informat despre necesitatea includerii și adoptării unor decizii în regim de urgență și fără parcurgerea etapelor de consultare publică. Astfel, consiliile raionale unde au fost înregistrate asemenea situații sunt cele din: r. Rezina (1 caz), r. Anenii Noi (1 caz), r. Căușeni (2 cazuri), Consiliul municipal Chișinău (3 cazuri), r. Criuleni (1 caz), r. Dubăsari (1 caz), r. Ștefan Vodă (1 caz) și r. Nisporeni (1 caz). Au argumentat deciziile luate în regim de urgență autoritățile din 6 UAT – Consiliul municipal Bălți (3 cazuri), Consiliul municipal Chișinău (1 caz), r. Fălești (1 caz) și r. Sîngerei (1 caz).

Participarea și observarea liberă a ședințelor este un aspect fundamental pentru exercițiul de monitorizare. Ținem să remarcăm în acest context că ședințele consiliilor raionale, municipale și ale Adunării Populare a Găgăuziei au fost deschise pentru monitorii Promo-LEX și nu au fost înregistrate impedimente pentru accesul liber la ședință. De asemenea, și în ședințele care s-au dovedit a fi în lipsă de cvorum, monitorii au fost liberi să asiste și să observe activitatea consilierilor. În același context, s-a sesizat o activitate sporită a subdiviziunilor consiliilor, reprezentanții acestora, de asemenea, fiind prezenți în ședințe, alături de primari, șefi ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de stat, precum și ai altor instituții.

Transmiterea live a ședințelor este un element de maximă transparență a procesului decizional. Deși este un procedeu relativ nou pentru Republica Moldova, unele consilii raionale, cele municipale precum și Adunarea Populară folosesc pe larg transmiterea live a ședințelor fie prin intermediul portalurilor online fie live pe TV. Astfel, 47 (30,71%) din cele 153 de ședințe au fost transmise live și cetățenii au putut urmări de la fața locului activitatea organelor deliberative locale (de nivelul II).

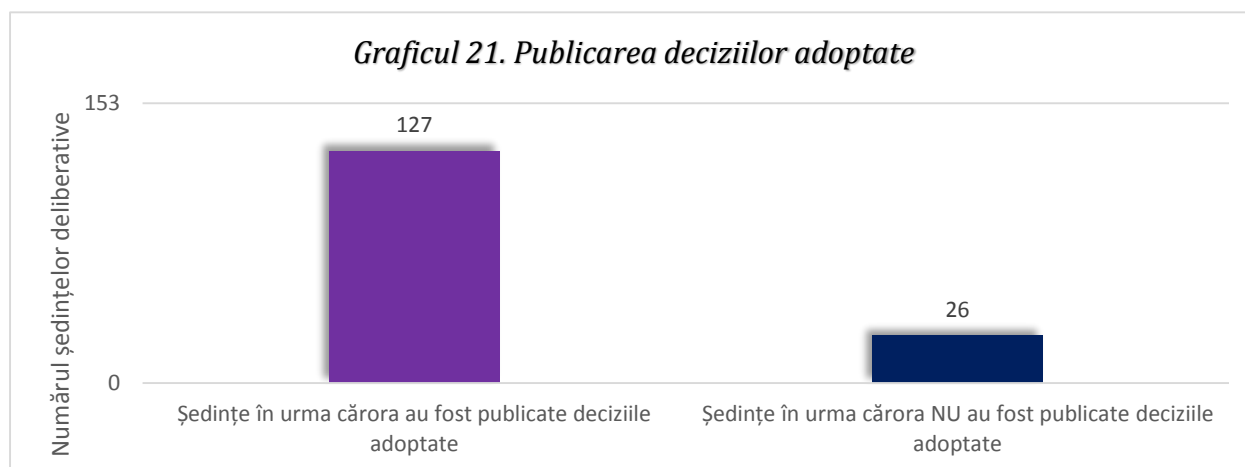
Publicarea deciziilor adoptate. Autoritățile publice sunt obligate să asigure accesul la deciziile adoptate prin publicarea acestora în modul stabilit de lege, prin plasarea acestora pe pagina web oficială, prin afișare la sediul lor într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media centrală sau locală, după caz, precum și prin alte modalități stabilite de lege (art. 15 din Legea privind transparența în procesul decizional). Responsabil de informarea publicului referitor la deciziile adoptate este secretarul consiliului.

Este de menționat în acest sens că nici Legea privind transparența în procesul decizional, nici Legea privind administrația publică locală nu conțin norme care ar reglementa expres forma și termenul în care APL urmează să facă publice deciziile adoptate. Articolul 20 din Legea privind administrația publică locală prevede doar că deciziile consiliului local se semnează, în cel mult 5 zile de la data desfășurării ședinței, de președintele acesteia și se contrasemnează de secretarul consiliului. La fel, art. 46 din legea citată stabilește că deciziile consiliului local se semnează de președintele ședinței și se contrasemnează de secretarul consiliului, fără a indica un termen. Menționăm în context că conform art. 47, prevederile legii referitoare la organizarea și funcționarea consiliului local, cu excepția celor referitoare la competențe, se aplică, în mod corespunzător și consiliului raional.

Atenționăm aici că Parlamentul a introdus modificări în art. 46, dar care vor intra în vigoare abia la 28 octombrie 2018. Noile prevederi legale stabilesc același termen de 5 zile în care președintele ședinței și secretarul consiliului raional semnează și, respectiv, contrasemnează deciziile și *introduc un nou termen de maximum 5 zile de la semnare în care aceste decizii să fie făcute publice.*

La momentul publicării prezentului Raport, un atare termen nu exista, motiv din care vom indica expres numărul de zile în care au fost publicate deciziile, dacă au fost publicate.

Astfel, din cele 153 ședințe deliberative desfășurate și monitorizate, în 127 de cazuri APL a publicat deciziile adoptate (a se vedea Graficul 21 și Tabelul 11). Este vorba de 83,01% din ședințe și considerăm acest fapt unul alarmant pentru transparența în procesul decizional.

Totodată, neavând un termen exact prevăzut de lege, consiliile, conform datelor raportate de monitori, au publicat deciziile adoptate în termeni variați, începând cu 1 zi (r. Nisporeni și mun. Chișinău) care este cea mai rapidă publicare și terminând cu 60 zile care constituie cea mai tardivă publicare (r. Anenii Noi).

Ținem să menționăm aici că un număr mare de pagini web ale APL nu indică data publicării deciziilor. În astfel de situații este dificil de stabilit în ce termen au fost publicate deciziile, decât urmărind zilnic pagina, și practic este imposibil de stabilit acest termen printr-o analiză post-factum a ședințelor care au avut loc câteva luni în urmă.

În acest context, menționăm că datele referitoare la termenul de publicare a deciziilor nu se referă și la UTAG, întrucât deciziile Adunării Populare se publică în cadrul unei publicații locale oficiale conform unei proceduri separate.

Precum ne-am referit supra, am identificat o problemă și la capitoul formei de publicare a deciziilor. Considerăm necesară reglementarea expres a modului în care trebuie să arate deciziile publicate și a conținutului acestora. În acest sens, remarcăm că în procesul monitorizării am întâlnit decizii publicate în format Word, fără semnături și ștampile, precum și în format PDF – copii scanate ale deciziilor deja semnate de președintele ședinței și secretarul consiliului. La fel, un element ce pune la îndoială caracterul public al deciziilor este încărcarea acestora pe platforma Google Drive dar cu acces limitat. În aceste cazuri se face solicitare de acces și într-un termen nedeterminat se răspunde prin deschiderea accesului spre deciziile publicate.

Concluzionând asupra celor constatate în urma monitorizării gradului de transparență a procesului de pregătire și desfășurare a ședințelor autorităților deliberative ale APL, trebuie să remarcăm că, în mare parte, este respectată transparența în procesul decizional la nivel local. Conform monitorilor Promo-LEX, în al doilea semestru al anului 2017, autoritățile deliberative ale APL s-au întrunit în cel puțin 162 de ședințe (în acest număr sunt incluse 2 ședințe (r. Taraclia) despre care monitorii Promo-LEX cunosc că au avut loc, dar, despre care nu au existat informații publice oficiale în perioada monitorizată). Dintre acestea, 83 au fost ședințe ordinare și 73- extraordinare. De asemenea, 153 au fost deliberative (95,62%) și doar în 7 cazuri numărul consilierilor nu a fost suficient pentru desfășurarea ședinței. Toate ședințele au fost accesibile monitorizării de către Promo-LEX.

Plasarea anunțurilor s-a efectuat, prioritar, ca și în primul semestru al anului 2017 prin canale online – pe pagina web în cazul a 118 de ședințe din 160 (73,75%). Observăm aceeași tendință de creștere a rolului mediului online în comunicarea APL cu mediul extern. Termenul de 3 zile lucrătoare de plasare a anunțului

a fost respectat în cazul a 125 ședințe (78, 12%). Comparativ cu primul semestru atestăm o micșorare de circa 11%, fapt ce trezește anumite semne de îngrijorare.

În același timp, o anumită tendință pozitivă se cristalizează pe subiectul numărului de ședințe, după care consiliile au făcut publice deciziile adoptate. Astfel, dacă în primul semestru doar în cazul a 68,69% au fost publicate deciziile adoptate, atunci în perioada vizată de prezentul raport – din cele 153 ședințe deliberative petrecute și monitorizate, deja în 127 de cazuri (83,01%) APL a publicat deciziile adoptate.

Cu regret rămâne impunător numărul de ședințe cu subiecte incluse spre examinare pe ordinea de zi în regim de urgență și în care publicul, contrar normelor legale, nu a fost informat despre necesitatea includerii și adoptării unor decizii în regim de urgență - 11 ședințe (64,70%).

Asociația Promo-LEX apreciază și salută transmiterea live a ședințelor autorităților deliberative de nivelul II, considerând acesta un element de maximă transparență a procesului decizional. Deși este un procedeu relativ nou pentru Republica Moldova, 30,71% din ședințe în perioada monitorizată au fost transmise în direct fie prin intermediul portalurilor online, fie live pe TV.

V. TRANSPARENȚA PROCESULUI BUGETAR

ELEMENTE DE BUGETARE PARTICIPATIVĂ

O componentă inerentă a procesului decizional din cadrul APL este și realizarea procesului bugetar la nivel de UAT. Procesul bugetar este consecutivitatea activităților de elaborare, examinare, adoptare, executare și raportare a bugetelor. Bugetele UAT sunt o parte distinctă a bugetului public național. Atribuțiile nemijlocite ale autorităților executive și ale celor deliberative ale APL, ce țin de procesul bugetar, sunt descrise în: Legea nr. 436 privind administrația publică locală, Legea nr. 397 privind finanțele publice locale și Legea nr. 181 a finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Conform prevederilor art. 19 al Legii nr. 397, autoritățile APL sunt responsabile de elaborarea și aprobarea bugetelor proprii, conform prevederilor legale, în baza clasificății bugetare și a metodologiei bugetare aprobate de Ministerul Finanțelor. Legea mai stabilește că elaborarea și executarea bugetelor este responsabilitatea autorităților executive (președinte de raion, primar de municipiu și guvernator al UTAG), iar examinarea și aprobarea ține de autoritățile reprezentative și deliberative (consilii raionale și municipale, Adunarea Populară). La capitolul publicitatea bugetelor UAT, legea prevede că bugetele aprobate de către autoritățile reprezentative și deliberative respective, precum și rectificările la aceste bugete, sunt date publicității în mod obligatoriu. Pornind de la prevederile Legii privind transparența în procesul decizional, obligativitatea publicității se răsfrânge și asupra proiectelor de buget și rapoartelor anuale de raportare a execuției bugetare.

În calitate de instrumente metodologice au fost utilizate interviurile cu reprezentanții APL și cu cei ai părților interesate, precum și metoda scanării paginilor web ale autorităților APL monitorizate. Scopul interviurii a fost de a evalua gradul de informare a celor intervievați în ceea ce privește bugetarea participativă. De asemenea, au fost evaluate și măsurile întreprinse de APL pentru a implica părțile interesate în procesul bugetar și, respectiv, acțiunile părților în vederea participării nemijlocite la procesul bugetar. De cealaltă parte, scanarea paginilor web a permis reflectarea situației de facto la capitolul transparența procesului bugetar în baza unor indicatori specifici: *publicarea proiectului bugetului, a bugetului adoptat și publicarea rectificărilor bugetare*.

Analiza cadrului legal denotă, pe de o parte, faptul că procedurile și responsabilitățile sunt descrise detaliat, dar, pe de altă parte, ne face să constatăm, cu regret, că RM nu dispune de o lege care ar reglementa și ar pune în practică conceptul de bugetare participativă. În pofida faptului că norma legală nu reglementează procesul de bugetare participativă, totuși reieșind din experiența internațională și bunele practici existente, inclusiv din Republica Moldova – Chișinău și Bălți, Promo-LEX consideră necesar de a promova și monitoriza aceste proceduri de participare cetățenească și democrație locală.

Conceptul de bugetare participativă este unul mai complex și nu se limitează doar la implicarea cetățenilor în procesul de adoptare a bugetului. Bugetarea participativă obligă instituțiile publice să asculte și să țină cont de observațiile cetățenilor atunci când iau decizii care țin de alocarea banilor. Cu alte cuvinte, bugetarea participativă are loc atunci când locuitorii au la dispoziție mecanisme care le permit să influențeze felul în care sunt distribuiți și cheltuiți banii publici. Deci, bugetarea este participativă dacă documentele care stau la baza elaborării bugetului sunt consultate public, dacă sunt organizate dezbateri cu locuitorii pe teme bugetare și dacă locuitorii sunt implicați în procesul de monitorizare a cheltuirii banilor publici.

Totodată, bugetarea participativă presupune nu doar consultarea cetățenilor, ci faptul că aceștia decid direct, într-o manieră democratică, ce se întâmplă cu o parte din bugetul pus în discuție. Pentru a respecta principiile democratice, autoritățile trebuie să asigure participarea egală a tuturor celor afectați, indiferent de nivelul lor de educație, de situația materială sau de alte criterii.

În circumstanțele respective, un prim exercițiu de cercetare a fost orientat spre identificarea cunoștințelor reprezentanților APL, precum și a părților interesate despre conceptul de bugetare participativă (a se vedea Tabelul 12). În rezultatul autoaprecierii, majoritatea respondenților au răspuns pozitiv – 82,85% pentru APL și 74,28% pentru reprezentanții societății civile. Analiza în detaliu a răspunsurilor oferite dezvăluie un tablou mai pozitiv decât cel obținut pentru perioada primului semestru al anului 2017. Constatăm că în mare parte cei ce au răspuns afirmativ au putut oferi detalii și au dat dovadă de o cunoaștere mai bună a conceptului.

De asemenea, subliniem, că spre deosebire de părțile interesate, responsabilii din APL au dat dovadă de o informare mai bună a procesului bugetar în general și a bugetului participativ în parte. În acest sens, apreciem gradul de cunoaștere a problemei de către funcționari, însă regretăm că în cazul părților interesate, care apriori sunt elementul activ al societății, gradul de cunoaștere a bugetării participative este mai scăzut. Or, bugetarea participativă trebuie să fie implementată prioritar în rezultatul și în contextul unui activism cetățenesc ridicat.

Tabelul 12. Gradul de cunoaștere a conceptului de bugetare participativă (autoevaluare)

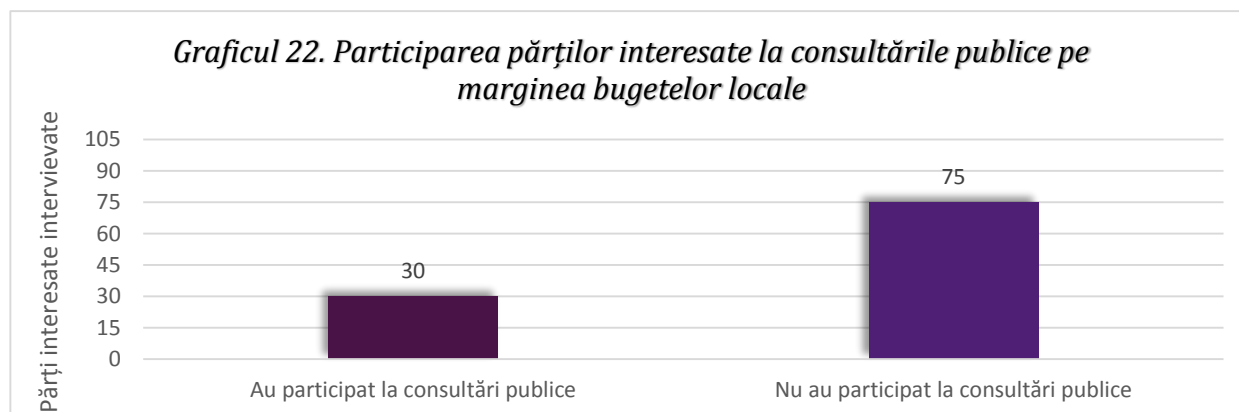
	DA	NU	Total
Părți interesate	78 (74,28%)	27 (25,72%)	105 (100%)
Funcționari APL	29 (82,85%)	6 (17,15%)	35 (100%)

Trebuie să menționăm în context că pentru anul 2018 avem în continuare doar municipiile Chișinău și Bălți care au alocat resurse financiare identificabile și au demarat proceduri de consultare a cetățenilor în vederea distribuirii surselor bugetare menționate. Mai mult, Consiliul municipal Chișinău a adoptat un nou Regulament privind bugetul civil în municipiul Chișinău în care a stabilit că pentru realizarea proiectelor înaintate, anual din bugetul mun. Chișinău va fi alocată o sumă nu mai mică de 3 milioane lei. Astfel, pentru anul 2018, Consiliul municipal Chișinău a alocat o sumă de 3 milioane de lei, spre deosebire de 1 milion pentru anul 2017, și respectiv consiliul municipiului Bălți a alocat 120 mii lei, sumă similară cu cea de anul trecut. Proiectele urmează a fi depuse până la 15 martie 2018.

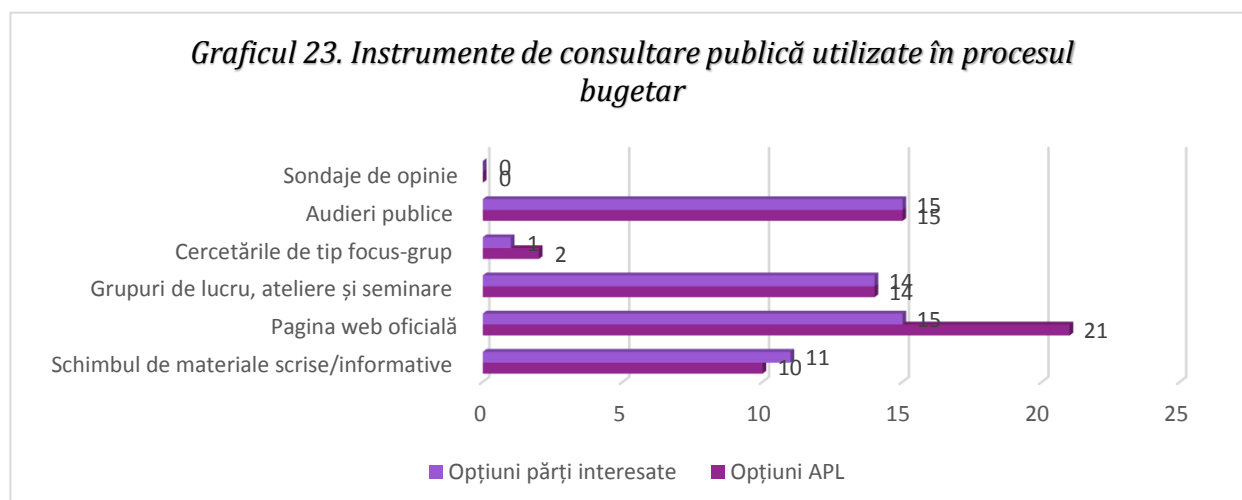
Totuși, nu putem trece cu vederea că inițiative de a aduce în practică bugetarea participativă au loc și la nivelul primăriilor, fapt care este unul salutar. La fel, deși nu se încadrează în conceptul de bugetare participativă, mai multe administrații locale implementează proiecte de parteneriat public-privat cu diverse asociații obștești, implicând astfel populația în rezolvarea unor probleme de nivel local.

Cu referire la gradul de implementare a proiectelor depuse de cetățeni anul trecut (la Chișinău au fost depuse 53 de proiecte, iar la Bălți – 12) trebuie să menționăm că perioada de executare a acestora include și anul 2018, integral. Cu toate acestea, în municipiul Chișinău avem 1 proiect finalizat, iar restul fiind fie în proces de implementare fie în examinare. La Bălți avem 1 proiect implementat iar celelalte în proces de implementare/examinare.

Gradul de implicare a părților interesate în consultări publice în ceea ce privește elaborarea bugetelor UAT a constituit un alt subiect de interes pentru monitorii Promo-LEX. În urma discuțiilor, s-a remarcat că doar 30 (28,57%) din cei 105 intervievați au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent (a se vedea Graficul 22). În opinia Promo-LEX, deși este în creștere față de anul trecut acesta este în continuare un rezultat nesemnificativ, mai ales în condițiile în care din rândul părților interesate fac parte nu doar asociații obștești și de mass-media, ci și agenți economici.

Subiectul *utilizării instrumentelor de consultare publică în procesul de elaborare a bugetelor* a fost investigat prin interviuarea atât a funcționarilor publici, cât și a reprezentanților societății civile (a se vedea Graficul 23). În cazul APL, a fost luată în considerare opinia celor 35 de intervieuați, iar în cazul părților interesate – 30, conform numărului de persoane care au confirmat participarea.

În baza datelor din Graficul 23 deducem următoarele concluzii:

- de principiu, au fost utilizate astfel de instrumente ca: schimbul de materiale scrise/informative, pagina web, grupuri de lucru, audieri publice și cercetări de tip focus-grup și nu au fost folosite deloc sondajele de opinie. În opinia Promo-LEX, însă, numărul persoanelor implicate din categoria părților interesate este în continuare unul foarte mic;
- constatăm că spre deosebire de primul semestru al anului 2017 nu există divergențe atât de mari între răspunsurile oferite de reprezentanții APL și cele ale părților interesate. Amintim că la capitolul *cercetările de tip focus-grup și organizarea de grupuri de lucru, ateliere și seminare* era o contrapunere de 1 la 5 (declarate de PI și APL) și chiar 1 la 19 corespunzător. Pentru perioada monitorizată avem rezultate mai mult sau mai puțin asemănătoare, ceea ce ne face să credem că avem o mai bună înțelegere a proceselor și o responsabilitate crescută față de publicitatea informațiilor (de menționat că este posibil ca printre opțiunile oferite de PI să fie mai mulți reprezentanți ai aceleiași UAT);
- *pagina web* rămâne a fi cel mai popular instrument de comunicare în contextul consultărilor privind elaborarea și aprobarea bugetului, atât în opinia APL (60%), cât și a părților interesate (50%). Totuși, în opinia Promo-LEX, prin intermediul paginii, părțile mai degrabă s-au informat decât au înregistrat propuneri și sugestii;
- merită de menționat organizarea și participarea la *audieri publice*. În contextul în care 15 APL (42,85%) au declarat organizarea de audieri publice în cadrul procesului bugetar, remarcăm participarea la aceste evenimente a 15 (50%) din cele 30 părți interesate care au participat la consultările publice (aceste 15 părți interesate sunt reprezentanți ai 10 UAT);
- conform APL, *schimbul de materiale scrise/informative* între autorități și părțile interesate a avut loc doar în cadrul a 10 din 35 de APL (28,57%). Acest fapt a fost confirmat de 11 reprezentanți ai societății civile (36,66%) din 7 UAT.
- *sondajele de opinie*, ca instrument de cercetare a opiniei publice în ceea ce privește procesul bugetar, nu au fost efectuate de nicio APL, fapt confirmat și de către părțile interesate.

Tabelul 13. Publicitatea procesului bugetar pe pagina web a APL (repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	Publicarea proiectului bugetului 2018 pentru inițierea consultărilor publice	Publicarea bugetului adoptat pentru anul 2018	Publicarea deciziilor de modificare a bugetelor locale pentru anul 2017	Grad de realizare
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	NU	DA	NU	1/3
	Dondușeni	NU	DA	NU	1/3
	Drochia	NU	NU	NU	0/3
	Edineț	NU	DA	DA	2/3
	Ocnița	DA	DA	NU	2/3
	Rîșcani	DA	DA	DA	3/3
	Soroca	NU	NU	NU	0/3
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	DA	DA	DA	3/3
	Fălești	DA	DA	DA	3/3
	Florești	NU	DA	DA	2/3
	Glodeni	DA	DA	DA	3/3
	Rezina	NU	DA	DA	2/3
	Sîngerei	DA	DA	DA	3/3
	Șoldănești	NU	DA	DA	2/3
	Telenești	NU	NU	DA	1/3
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	NU	DA	DA	2/3
	Căușeni	DA	DA	DA	3/3
	Chișinău	DA	DA	DA	3/3
	Criuleni	DA	DA	DA	3/3
	Dubăsari	DA	DA	DA	3/3
	Ștefan Vodă	DA	DA	DA	3/3
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	NU	DA	DA	2/3
	Hîncești	DA	DA	DA	3/3
	Ialoveni	NU	DA	DA	2/3
	Orhei	DA	DA	DA	3/3
	Nisporeni	NU	DA	DA	2/3
	Strășeni	DA	DA	DA	3/3
	Ungheni	DA	DA	DA	3/3
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	NU	DA	DA	2/3
	Cahul	NU	DA	DA	2/3
	Cantemir	DA	DA	DA	3/3
	Cimișlia	NU	DA	DA	2/3
	Leova	NU	DA	DA	2/3
	Taraclia	DA	DA	DA	3/3
	UTA Găgăuzia	DA	DA	DA	3/3
TOTAL		DA - 18 NU - 17	DA - 32 NU - 3	DA - 30 NU - 5	

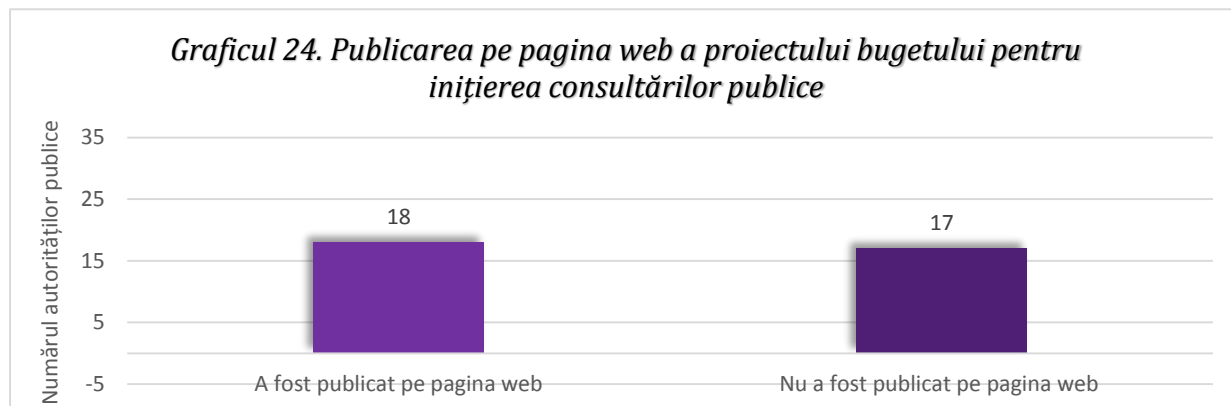
Un alt aspect al transparenței procesului bugetar monitorizat de către Promo-LEX s-a referit la publicarea pe pagina web de către APL: a proiectului de buget, a bugetului aprobat și a rectificărilor bugetare (a se vedea Tabelul 13).

Proiectul bugetului, la fel ca și celelalte proiecte de decizii, urmează să parcurgă toate etapele asigurării transparenței procesului de elaborare. Conform art. 10 din Legea privind transparența procesului decizional, autoritatea publică asigură accesul la proiectele de decizii și la materialele aferente acestora prin publicarea obligatorie a acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin asigurarea accesului la sediul autorității, precum și prin expedierea prin poștă sau prin alte mijloace disponibile, la solicitarea persoanei interesate. Proiectul de decizie și materialele aferente acestuia se plasează pe pagina web oficială a autorității publice responsabile cel puțin pentru perioada recepționării și examinării recomandărilor.

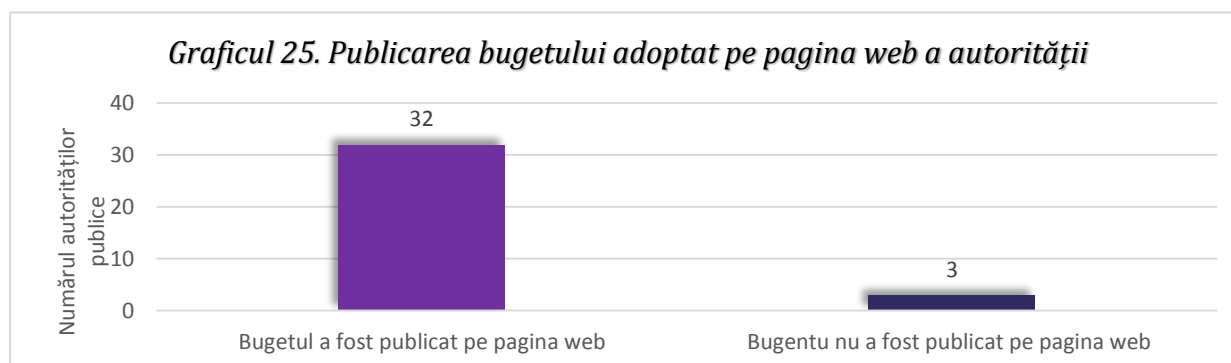
Conform datelor din Tabelul 13 avem 17 APL II care s-au conformat totalmente cerințelor: Rîșcani, Bălți, Fălești, Glodeni, Sîngerei, Căușeni, Hîncești, Orhei, Strășeni, Ungheni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan

Vodă, Cantemir, Taraclia și UTA Găgăuzia. De cealaltă parte, sunt 2 APL II care nu au realizat nici o obligație în acest sens – Drochia și Soroca.

În acest sens, monitorii Promo-LEX au examinat paginile web ale APL, urmărind plasarea pe site a proiectelor bugetelor locale pe anul 2018 în vederea inițierii consultărilor publice. Astfel, din cele 35 de administrații: 18 (51,42%) au publicat pe pagina lor web proiectele bugetelor iar 17 (49,58%) nu au făcut publice proiectele (a se vedea Tabelul 13 și Graficul 24). Comparativ cu primul semestru 2017 atestăm o îmbunătățire a indicatorilor, or în perioada respectivă doar 14 APL (40%) au plasat pe pagina web proiectele bugetelor.

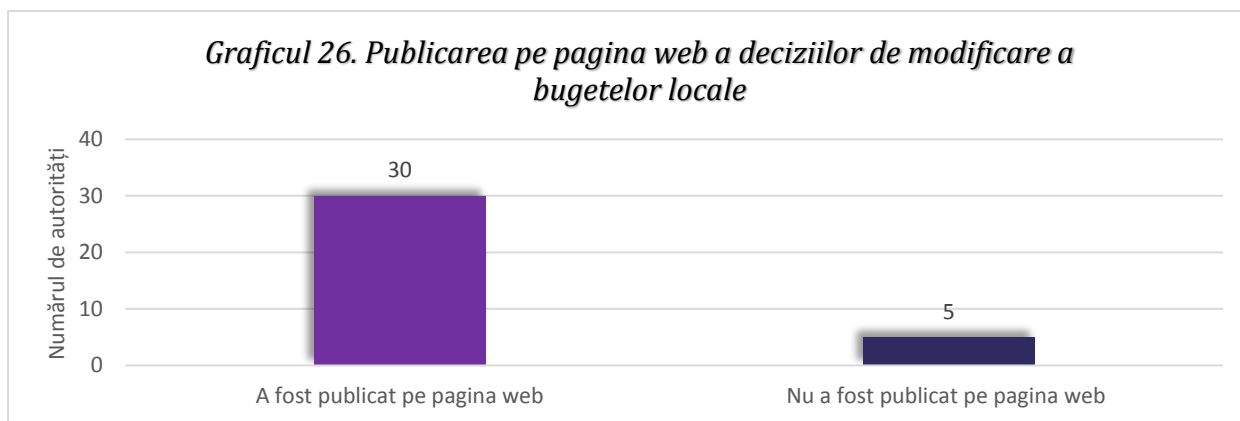
Ulterior parcurgerii tuturor etapelor, actul adoptat urmează de asemenea să fie dat publicității. În acest sens, art. 15 din Legea privind transparența în procesul decizional prevede că autoritățile publice vor asigura accesul la deciziile adoptate prin publicarea acestora în modul similar proiectelor propuse spre dezbateră.

Drept urmare a monitorizării efectuate de Promo-LEX, s-a constatat că: în 32 (91,44%) din cele 35 de unități administrative, bugetele au fost publicate pe anul 2018 pe pagina web oficială iar în 3 (8,56%) unități acest lucru nu a fost realizat (a se vedea Graficul 25). Iarăși suntem martorii unei situații mai bune, comparativ cu primul semestru al anului 2017, când bugetul a fost publicat de doar 25 APL II (71,43%).

În situația în care, pe parcursul anului, apare necesitatea intervenirii cu *rectificări asupra bugetului* deja adoptat, acestea urmează, de asemenea, să fie făcute publice. Datele din Tabelul 12 demonstrează că: în 30 (85,71%) din cele 35 de UAT, autoritățile deliberative au publicat pe pagina lor web deciziile privind rectificările aduse bugetului pentru anul 2017; în 5 (14,29%) cazuri aceste decizii nu au fost publicate (a se vedea Graficul 26).

Graficul 26. Publicarea pe pagina web a deciziilor de modificare a bugetelor locale

La finele fiecărui an bugetar, unitatea administrativ-teritorială întocmește un *raport de executare a bugetului*, care se face public. Obligația menționată este prevăzută de art. 29 alin. (4) din Legea privind finanțele publice locale care prevede că raportul anual privind executarea bugetului UAT pe anul de gestiune se examinează și se aprobă de către autoritatea reprezentativă și deliberativă cel târziu la data de 15 februarie a anului următor anului de gestiune.

Dat fiind faptul că prezentul Raport ține de perioada de monitorizare – semestrul II al anului 2017, constatările în ceea ce privește publicarea rapoartelor de executare a bugetului pe anul 2017 vor fi reflectate în următorul Raport, care va viza semestrul I al anului 2018.

Sumând informațiile prezentate supra, observăm o implicare redusă a cetățenilor în procesul de elaborare a bugetelor locale și mai ales în procesul de distribuție a resurselor. Este adevărat că pentru o implicare activă și pentru implementarea bugetării participative este nevoie atât de o reglementare adecvată, cât și de o informare și popularizare a conceptului de bugetare participativă în rândurile cetățenilor, dar și a administrațiilor locale.

Analiza chestionarelor de interviu în ceea ce privește transparența procesului bugetar la nivel local a părților interesate denotă că din 105 persoane intervievate doar 30 (28,57%) au declarat că au participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT pentru anul curent. Studiul aspectelor calitative ale interviurilor, însă, indică asupra faptului că implicarea acestora a fost mai mult la etapa de informare, nu și de oferire de feedback.

În ceea ce privește reflectarea etapelor de elaborare, examinare, aprobare și raportare a bugetelor UAT pe pagina web a autorităților, menționăm că dacă în cazul a 32 APL (91,44%) din cele 35 de unități administrative bugetele aprobate au fost publicate pe pagina web oficială, atunci plasarea proiectelor de buget a fost realizată doar în cazul a 18 APL (51,42%). Pentru transparența procesului decizional, fundamentală este plasarea nu doar a produsului finit, ci în special a celui inițial, în baza căruia se va efectua consultarea publică. Totuși, subliniem și tendința pozitivă identificată în baza comparării datelor Raportului nr. 1 cu cele din Raportul curent de monitorizare, or numărul de APL care au plasat bugetul și proiectul acestuia pe pagina web s-a majorat.

În concluzie, potrivit monitorilor, autoritățile care s-au conformat exigențelor și au reflectat toate etapele procesului bugetar sunt 17 APL: Rîșcani, Bălți, Fălești, Glodeni, Sîngerei, Căușeni, Hîncești, Orhei, Strășeni, Ungheni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Cantemir, Taraclia și UTA Găgăuzia. De cealaltă parte, sunt 2 APL II care nu au realizat nici o obligație în acest sens – Drochia și Soroca.

VI. INTEGRITATEA ȘI CONFLICTUL DE INTERESE

Subiectul integrității este unul definitiv pentru orice proces de modernizare și consolidare administrativă a autorităților publice. Integritatea este, de fapt, principiul de bază al conduitei profesionale a funcționarilor publici și/sau a persoanelor cu funcții de demnitate publică. În cadrul unui proces decizional de natură administrativă, conduita integră este un factor de acțiune deosebit de important în contextul utilizării bunurilor și finanțelor publice. Ca parte componentă a problemei, conflictul de interese implică un conflict între datoria față de public și interesele personale ale unui oficial public. Conflictul de interese apare atunci când interesele oficialului public ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

În vederea asigurării transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale, monitorii Promo-LEX au examinat următoarele aspecte ale problemei: *existența unui Cod de etică instituțional; publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate; publicarea declarației de avere și interese personale pe pagina Autorității Naționale de Integritate (a președinților, vicepreședinților); persoana responsabilă de modul anticorupție; existența planului de integritate instituțional; existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare*. În calitate de instrumente de lucru au fost folosite: examinarea paginilor web ale autorităților APL și a Autorității Naționale de Integritate (ANI), precum și alte surse de informare cu acces public. De asemenea, au fost purtate discuții cu persoanele responsabile de proces din cadrul APL monitorizate.

a. Un prim aspect al problemei abordat de către monitorii Promo-LEX se referă la *existența unui Cod de conduită instituțional* în cadrul autorităților APL. Subliniem că legislația nu obligă autoritățile să dispună de un astfel de document. În același timp, în opinia Promo-LEX, prevederile Legii nr. 25 privind Codul de conduită al funcționarului public nu acoperă toate relațiile și procesele desfășurate în contextul activității autorităților APL. Din această cauză, considerăm absolut oportun de a îndemna APL, inclusiv prin acest exercițiu de monitorizare, să utilizeze posibilitatea de promovare și respectare a principiilor integrității profesionale printr-un Cod de conduită instituțional al APL. În contextul dat, Asociația Promo-LEX constată cu satisfacție faptul că dacă în cazul primei perioade de monitorizare, nici o administrație nu dispunea de un astfel de document, atunci pentru semestrul II al anului 2017 putem raporta deja 5 autorități APL care au publicat un astfel de document – Orhei, Basarabeasca, Cahul, Cantemir și Cimișlia (a se vedea Tabelul 14).

b. Un al doilea aspect relevant al problemei monitorizate se referă la *publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate*. În conformitate cu prevederile pct. 15 al Regulamentului aprobat prin HG privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, pe pagina-web oficială a autorității administrației publice vor fi publicate datele cu privire la conducerea autorității publice.

În acest sens, au fost analizate CV aparținând președinților și vicepreședinților de raion; a primarilor și viceprimarilor municipiilor (nivelul II administrativ); Guvernatorului UTAG și președintelui Adunării Populare. Constatăm o situație în continuare alarmantă pentru asigurarea transparenței și deschiderii autorităților publice, în condițiile în care și în a doua jumătate a anului 2017 (practic similar situației din primul semestru), un număr de 12 (34,29%) autorități APL II nu au pe pagina web CV-uri publicate ale conducerii.

c. În al treilea rând, a fost examinată *publicarea declarației de avere și interese personale a președinților și vicepreședinților pe pagina Autorității Naționale de Integritate*. Constatăm cu regret, că contrar normelor legale în 3 cazuri ale UAT de nivelul II declarațiile nu s-au regăsit pe pagina ANI: Drochia, Rîșcani și Nisporeni. Totuși, comparativ cu primul semestru, când contrar normelor legale, nici o declarație nu fusese publicată până în data de 31 iunie 2017, putem vorbi și de tendințe pozitive.

Amintim că Legea nr. 133 privind declararea averii și a intereselor personale prevede obligația persoanelor care dețin funcții de demnitate publică (președinți și vicepreședinți de raion; primar general, primar și viceprimari; Guvernator UTAG și președinte al Adunării populare) să completeze și să depună Declarația de avere și interese personale. Declarația se depune anual, până în data de 31 martie, iar ANI publică declarațiile primite pe pagina sa web oficială în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor

de depunere a declarațiilor. În plus, în cazul angajării, al validării mandatului ori al numirii în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data respectivă. De asemenea, încurajăm autoritățile APL să publice declarațiile și pe paginile web proprii.

d. Un al patrulea criteriu analizat se referă la *publicarea datelor privind persoana responsabilă de modul anticorupție*. Conform prevederilor HG nr. 188 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, pe pagina-web oficială a autorității administrației publice vor fi publicate date privind modulul anticorupție, inclusiv datele persoanei responsabile. Promo-LEX constată că doar 4 APL II s-au conformat prevederilor legale – Bălți, Fălești, Telenești și Strășeni.

Tabelul 14. Aspecte privind integritatea profesională și conflictul de interese
(repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	Cod de etică instituțional	CV conducători APL	Declarații de avere și interese personal ⁴	Responsabil modul anticorupție	Plan de integritate instituțional	Număr anticorupție	Grad realizare
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
	Dondușeni	NU	NU	DA	NU	DA	NU	2/6
	Drochia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/6
	Edineț	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Ocnîța	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Rîșcani	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/6
	Soroca	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	NU	DA	DA	DA	DA	DA	5/6
	Fălești	NU	DA	DA	DA	DA	NU	4/6
	Florești	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Glodeni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Rezina	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Sîngerei	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Șoldănești	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
Telenești	NU	DA	DA	DA	DA	DA	5/6	
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Căușeni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Chișinău	NU	NU	DA	NU	DA	DA	3/6
	Criuleni	NU	DA	DA	NU	DA	NU	3/6
	Dubăsari	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Ștefan Vodă	NU	DA	DA	NU	DA	NU	3/6
	Ungheni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Hîncești	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
	Ialoveni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Orhei	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Nisporeni	NU	NU	NU	NU	NU	DA	1/6
	Strășeni	NU	DA	DA	DA	NU	NU	3/6
	Ungheni	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	DA	DA	DA	NU	NU	NU	3/6
	Cahul	DA	NU	DA	NU	DA	NU	3/6
	Cantemir	DA	NU	DA	NU	DA	NU	3/6
	Cimișlia	DA	DA	DA	NU	DA	NU	4/6
	Leova	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
	Taraclia	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/6
	UTA Găgăuzia	NU	DA	DA	NU	NU	NU	2/6
TOTAL		DA - 5 NU - 30	DA - 23; NU - 12	DA - 32 NU - 3	DA - 4 NU - 31	DA - 10; NU - 25	DA - 4; NU - 31	

e. Indicatorul numărul cinci se referă la existența și publicarea unui *plan de integritate instituțional*. De rând cu celelalte componente ale modulului anticorupție introdus în HG nr. 188 în august 2016, planul de integritate instituțional a început să fie monitorizat în al doilea semestru al anului 2017, în contextul necesității unui timp suficient pentru elaborarea acestuia. Totuși, numărul de APL II ce au publicat pe

⁴ Elaborat în baza monitorizării paginii web a Autorității Naționale de Integritate (ANI). S-a făcut în baza declarațiilor prezentate de președinte și vicepreședinți.

pagina web un astfel de document este de doar 10 autorități (28,57%) – Dondușeni, Bălți, Fălești, Telenești, Chișinău, Criuleni, Cahul, Cimișlia, Cantemir și Ștefan Vodă.

f. Ultimul indicator analizat ține de *existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare*. Potrivit prevederilor HG nr. 188 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet și a Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, aprobat prin Legea nr. 252, autoritățile APL vor plasa pe pagina-web oficială a autorității informația privind existența liniilor telefonice anticorupție și/sau de informare.

Monitorii Promo-LEX au examinat dacă pe pagina web a autorității publice este plasat un număr de telefon cu specificarea caracterului de linie anticorupție și au depistat că doar în cazul a 4 UAT – Bălți, Telenești, Chișinău și Nisporeni. În același timp amintim că în Raportul nr. 1 această cerință era respectată în cazul doar a 2 autorități – Chișinău și Telenești, respectiv putem deduce și o tendință pozitivă.

Totalizând gradul de respectare a indicatorilor de integritate incluși în monitorizarea Promo-LEX, deducem că cel mai bun rezultat – 5/6 – este specific pentru 2 APL II: Bălți și Telenești. La polul opus, cu rezultate de 0/6, fapt ce denotă că nici un criteriu al transparenței din perspectiva integrității nu a fost respectat, se află: Drochia și Rîșcani.

În vederea asigurării transparenței activității autorităților publice locale, din perspectiva integrității profesionale, monitorii Promo-LEX au analizat 6 indicatori. Tabloul general este unul dezolant, or doar în cazul a doi indicatori din șase avem mai multe situații de respectare a cerințelor decât de nerespectare – publicarea CV a conducătorilor (65,71%) și publicarea declarațiilor de avere și interes personal a acestora (91,43%).

În cazul celorlalți 4 indicatori – cod de etică, responsabil modul anticorupție, număr telefon anticorupție, plan instituțional anticorupție – situația este una gravă, gradul de realizare variind de la 11,43% la 28,57%. Și dacă în cazul publicării Codului de etică, putem invoca rezerva că aceasta nu este o cerință legală, atunci în cazul celorlalți indicatori, prevăzuți expres în norma legală, gradul mic de respectare ridică semne de întrebare privind corespunderea prevederilor legale cu realitățile și capacitățile instituționale ale autorităților publice de a respecta normele legale privind asigurarea transparenței procesului decizional pe subiectul integrității profesionale. Or, în condițiile în care, reieșind din prevederile HG nr. 188, numărul de indicatori se va mări (raport cu privire la implementarea Planului de integritate și raport privind implementarea Strategiei Naționale Anticorupție) se formează suspiciuni rezonabile, în opinia noastră, privind necorespunderea capacităților autorităților publice cu numărul de cerințe legale în domeniu.

Comparativ cu semestrul I al anului 2017, putem identifica și tendințe pozitive în ceea ce privește publicarea Codului de etică (de la 0 la 5 APL II) și a numărului de telefon anticorupție (de la 2 la 4 APL II).

VII. TRANSPARENȚA CONCURSURILOR PENTRU OCUPAREA FUNCȚIEI PUBLICE

Transparența procesului de ocupare a funcției publice este un alt aspect important al monitorizării Promo-LEX. Funcționarul public este persoana fizică numită, în condițiile legii, într-o funcție publică care, la rândul său, reprezintă ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică. Condițiile de angajare într-o funcție publică sunt prescrise de Legea nr. 158 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, precum și de Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs, aprobat prin HG nr. 201 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158.

De menționat că, potrivit art. 4 din Legea nr. 158, prevederile acesteia și, respectiv, cele ale Regulamentului privind ocuparea funcției publice prin concurs, sunt aplicabile inclusiv funcționarilor publici din aparatele autorităților APL, din unitățile teritoriale autonome cu statut special și serviciile descentralizate ale acestora. Altfel spus, funcționarii publici din cadrul structurilor subordonate APL sunt numiți în baza concursurilor organizate în conformitate cu legea și regulamentul menționate supra. În acest context observăm că personalul tehnic de care dispune administrația raională se angajează în baza Codului muncii și în cazul acestora nu este necesară organizare de concurs.

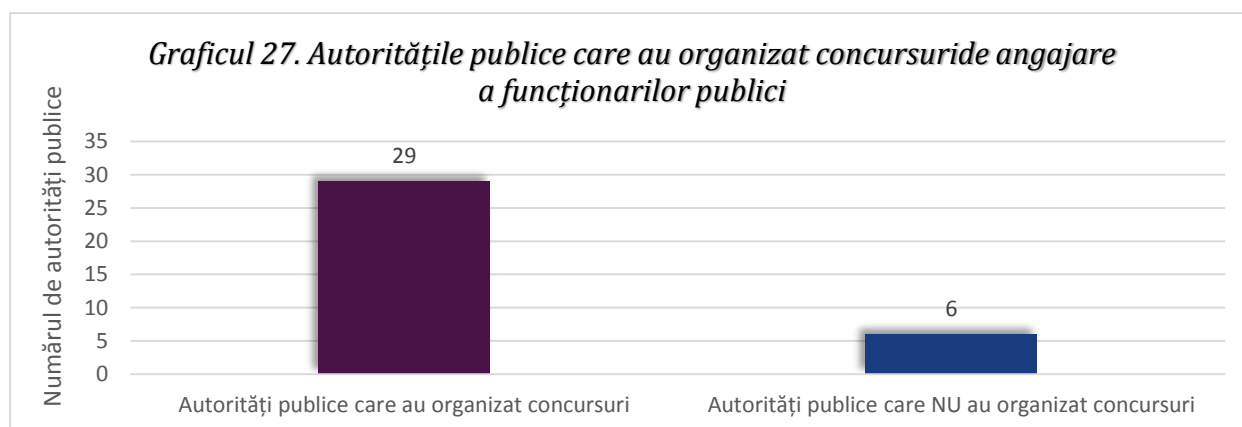
Conform art. 29 din Legea nr. 158, concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritocrației, precum și principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean. Autoritatea publică inițiatoare are obligația ca toate condițiile de desfășurare a concursului să fie făcute publice într-o publicație periodică, pe pagina sa web, precum și să fie afișate pe panoul informațional la sediul APL, într-un loc vizibil și accesibil publicului, cu cel puțin 20 de zile calendaristice înainte de data desfășurării concursului. În acest sens, observăm că Regulamentul privind ocuparea funcției publice prin concurs conține mai multe detalii în această privință și prevede suplimentar că, dacă autoritatea publică nu are pagină web, informația privind condițiile de desfășurare a concursului poate fi publicată într-un ziar de largă circulație. În situația în care autoritățile publice consideră necesar, ele asigură diseminarea informației privind condițiile de desfășurare a concursului și prin alte forme de publicitate. Mai mult, prin Legea nr 172 din 21 septembrie 2017 din pentru modificarea și completarea unor acte legislative s-a stabilit ca condițiile de desfășurare a concursului să se publice și pe portalul guvernamental al funcțiilor publice pentru ocuparea cărora autoritățile publice organizează concurs.

De asemenea, pct. 9 din Regulamentul citat supra stabilește că informația privind condițiile de desfășurare a concursului conține în mod obligatoriu: a) denumirea și sediul autorității publice organizatoare a concursului; b) denumirea funcției publice; c) scopul și sarcinile de bază ale funcției publice, conform fișei postului; d) condițiile de participare la concurs; e) documentele ce urmează a fi prezentate; f) bibliografia concursului; g) data-limită de depunere a documentelor; h) modalitatea de depunere a documentelor; i) numărul de telefon, adresa electronică și poștală, persoana responsabilă de oferirea informațiilor suplimentare și de primirea documentelor.

În vederea elucidării gradului de transparență și de publicitate a anunțurilor privind organizarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, monitorii Promo-LEX au utilizat 3 instrumente metodologice de bază. În primul rând, au efectuat interviuri cu reprezentanții administrațiilor raionale și au aflat câte concursuri au fost organizate, în ce măsură și pe ce căi anunțurile privind desfășurarea acestora au fost făcute publice. În al doilea rând, au scanat paginile web ale autorităților în vederea identificării gradului de transparență a respectivelor proceduri. Și în al treilea rând, au realizat observarea directă, consultând, la necesitate, panourile informative ale autorităților și mass-media locală.

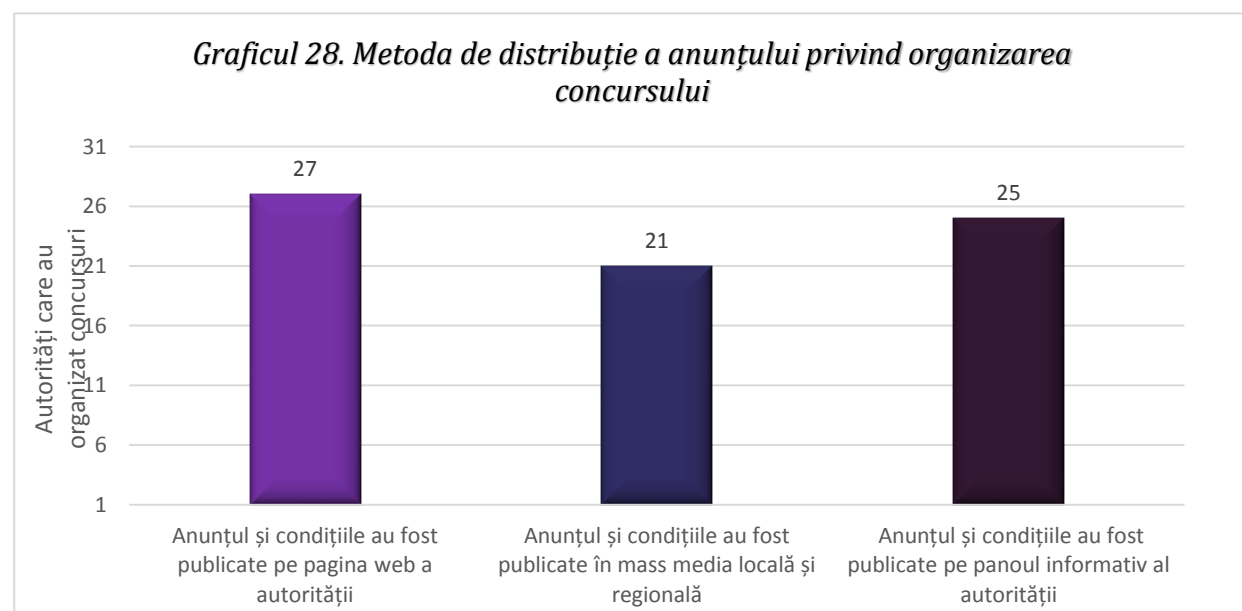
Astfel, conform datelor furnizate de către funcționarii APL intervievați și înserate în Tabelul 15, din cele 35 APL doar în 6 nu au fost organizate concursuri de ocupare a funcțiilor publice – r. Cantemir, r. Dubăsari, r. Leova, r. Ocnița, r. Florești și r. Edineț (a se vedea Graficul 27). În celelalte 29 UAT, în total au fost desfășurate 95 de concursuri, după cum urmează - Telenești (1), Glodeni (1), Fălești (1), Rezina (1), Nisporeni (1), Taraclia (1), Cahul (1), Drochia (1), mun. Chișinău (1), Briceni (2), Ungheni (2), Basarabeasca (2), UTAG (3), Ștefan Vodă (3), Rîșcani (3), Dondușeni (3), Căușeni (3), Cimișlia (3),

Șoldănești (3), Sîngerei (3), Strășeni (4), mun. Bălți (4), Anenii Noi (5), Călărași (5), Soroca (6), Criuleni (7), Ialoveni (7), Orhei (7) și Hîncești (11).

În ceea ce privește diseminarea anunțurilor privind organizarea concursurilor de ocupare a funcțiilor publice, trebuie să menționăm că acestea urmează a fi publicate pe toate căile simultan – pagina web, o publicație periodică și pe panoul informațional la sediul autorității publice, într-un loc vizibil și accesibil publicului.

Din cele 29 de administrații care au organizat concursuri – 27 au publicat anunțurile pe pagina lor web, ceea ce constituie 93,10%, și doar două nu au făcut acest lucru (a se vedea Graficul 28). Publicațiile periodice (ziarele locale și raionale) au servit drept platformă de comunicare pentru 21 din cele 29 de consilii (72,41%). Altele 8 au ignorat acest instrument. În cele din urmă, panourile informative din preajma sediilor autorităților publice, fiind la prima vedere cea mai simplă și cea mai accesibilă metodă de distribuire a informației, a fost utilizată de 25 de consilii (86,20%). Patru administrații raionale nu au plasat anunțuri pe panouri informative.

Analizând datele dezagregate pe UAT privind respectarea prevederilor legale ale publicității procesului de ocupare a funcțiilor publice în cadrul APL, deducem că 17 (58,62%) administrații din 29 care au organizat concursuri au respectat cerințele legale privind transparența angajării și au afișat anunțurile și condițiile pe toate căile de informare disponibile (a se vedea Tabelul 15).

Tabelul 15. Publicarea anunțurilor și condițiilor de ocupare a funcției publice
(repartizare pe UAT)

Regiune	UAT	Anunțul și condițiile concursului de angajare au fost publicate pe pagina web	Anunțul și condițiile concursului de angajare au fost publicate în careva publicații periodice	Anunțul și condițiile concursului de angajare au fost publicate pe panourile informaționale din preajma APL
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	DA	DA	DA
	Dondușeni	DA	DA	DA
	Drochia	DA	DA	DA
	Edineț	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Ocnîța	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Rîșcani	DA	DA	DA
	Soroca	DA	DA	DA
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	DA	DA	DA
	Fălești	DA	NU	DA
	Florești	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Glodeni	DA	DA	DA
	Rezina	DA	NU	NU
	Sîngerei	DA	DA	DA
	Șoldănești	DA	NU	DA
	Telenești	DA	NU	DA
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	DA	DA	DA
	Căușeni	NU	DA	DA
	Chișinău	DA	DA	NU
	Criuleni	DA	DA	NU
	Dubăsari	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Ștefan Vodă	DA	DA	NU
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	DA	DA	DA
	Hîncești	DA	DA	DA
	Ialoveni	DA	NU	DA
	Orhei	DA	DA	DA
	Nisporeni	DA	DA	DA
	Strășeni	DA	DA	DA
	Ungheni	DA	DA	DA
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	DA	NU	DA
	Cahul	DA	DA	DA
	Cantemir	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Cimișlia	DA	NU	DA
	Leova	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri	Nu s-au organizat concursuri
	Taraclia	NU	NU	DA
	UTA Găgăuzia	DA	DA	DA

Asociația Promo-LEX constată o stare moderat pozitivă la compartimentul transparența concursurilor pentru ocuparea funcției publice. Autoritățile APL care au indicat organizarea concursurilor, conform monitorilor, au respectat în marea lor majoritate condițiile de publicitate a concursului prin plasarea anunțului și a condițiilor pe pagina web, în mass-media și pe panouri informative. Abordat în particular, pe surse de informare, gradul de plasare a informației a variat între 72,41% (mass-media) și 93,10% (pagina web). Dar, în ansamblu, deducem că doar 58,62% din APL au utilizat toate cele trei canale de comunicare stabilite de legislație (pagina web, mass-media și panouri informative)..

VIII. TRANSPARENȚA PROCEDURILOR DE ACHIZIȚII PUBLICE

Definită ca fiind un principiu fundamental în procesul achizițiilor publice (art. 6, lit. b, Legea nr. 131 privind achizițiile publice), transparența constituie un veritabil instrument de control, o garanție a utilizării eficiente și legale a resurselor financiare ale autorităților contractante (inclusiv APL), reprezentând o condiție esențială pentru integritate și prevenirea corupției în domeniul achizițiilor publice. Monitorizarea pleneră a transparenței procesului decizional este imposibilă fără a lua în considerare gradul de informare a publicului larg și a celui interesat de procedurile de achiziții și de bunurile achiziționate de către autoritățile publice.

Procesul de achiziții este reglementat prin Legea nr. 131 din 03 iulie 2015 privind achizițiile publice, HG nr. 667 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, HG nr. 1419 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice, precum și alte acte normative aprobate în scopul aplicării legii respective. În conformitate cu prevederile legale menționate supra, achizițiile publice pot fi grupate în două categorii:

- achiziții publice de valoare mare (contracte a căror valoare estimată pentru bunuri și servicii este mai mare de 80 000 de lei, iar pentru lucrări este mai mare de 100 000 de lei);
- achiziții publice de valoare mică (contracte a căror valoare estimată pentru bunuri și servicii este mai mică de 80 000 de lei, iar pentru lucrări este mai mică de 100 000 de lei).

Autoritatea care efectuează supravegherea, controlul ex-post și coordonarea inter-ramurală în domeniul achizițiilor publice este Agenția Achiziții Publice (AAP). Printre instrumentele importante de lucru utilizate de AAP în procesul de achiziții sunt Buletinul Achizițiilor Publice (BAP) și sistemul informațional automatizat "Registrul de stat al achizițiilor publice" (SIA RSAP). Atât în cadrul BAP, cât și în SIA RSAP sunt înregistrate anunțurile/invitațiile de participare la procedurile de achiziții de valoare mare. De asemenea, în SIA RSAP sunt publicate contractele de achiziție de valoare mare atribuite în rezultatul desfășurării procedurilor de achiziție, precum și statutul fiecărei proceduri. Suplimentar, AAP completează sistematic (actualizare zilnică) registrul contractelor atribuite de autoritățile contractante. În opinia Promo-LEX ar fi necesar ca AAP să ia în considerație și posibilitatea monitorizării transparenței procedurilor de achiziții publice în vederea responsabilizării autorităților contractante sau să vină cu propuneri de politici în acest sens.

Supravegherea achizițiilor publice de valoare mică este asigurată de AAP prin intermediul dărilor de seamă recepționate anual de la autoritățile contractante. Dările de seamă nu sunt publicate pe pagina web a AAP, acestea urmând a fi publicate pe paginile web ale autorităților contractante, de rând cu altă informație relevantă pentru procesul de achiziții (planuri de achiziții, anunțuri de intenție etc.).

a. *Transparența inițierii procedurilor de achiziții publice.*

Conform metodologiei de monitorizare, a fost identificat gradul de publicitate a următoarelor documente specifice procedurilor de achiziții publice: *planul de achiziții anual; anunțul/invitația de participare; contractele de achiziții; darea de seamă anuală; rapoarte ale grupului de lucru.* Metodele de lucru au vizat: examinarea paginilor web ale APL, precum și ale AAP, dar și comunicarea, la necesitate, cu funcționarii APL.

În cazul APL, conform legislației în vigoare, acestea sunt obligate să probe anual *Planul de achiziții*,⁵ cu posibilitatea revizuirii periodice a acestuia, și publicarea planului pe pagina web a instituției⁶. Ulterior, la inițierea procedurii de achiziție, instituțiile urmează să publice inclusiv anunțurile/invitațiile de participare la procedurile de achiziție planificate și inițiate.

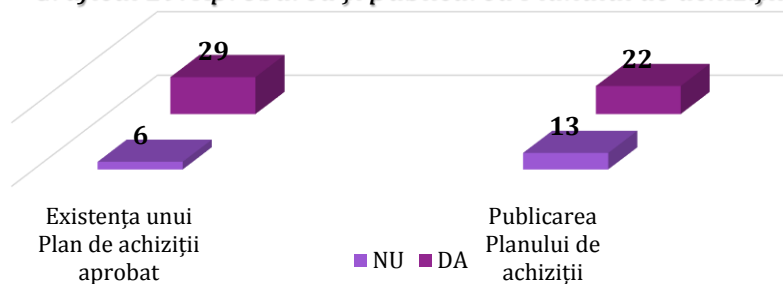
Potrivit monitorilor Promo-LEX, din cele 35 de APL, doar 29 au aprobat Planurile de achiziții pentru anul 2017. Dintre acestea, doar 22 instituții au publicat Planurile respective pe site-ul oficial, în cazul celorlalte 7 APL planurile fiind doar aprobate, nu și publicate (a se vedea Graficele 29-30).

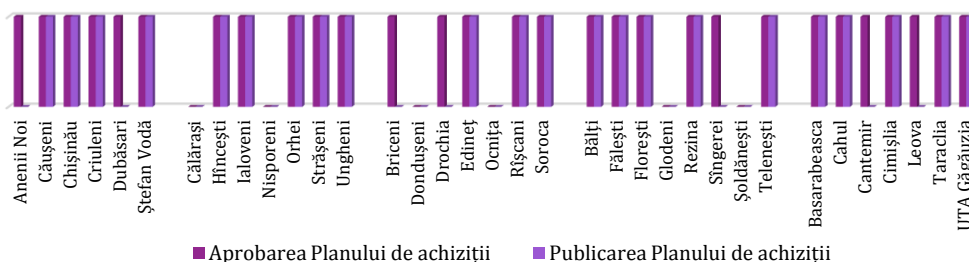
⁵ Hotărârea Guvernului nr. 1419 din 28.12.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice, pct. 11.

⁶ Hotărârea Guvernului nr. 188 din 03.04.2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, pct. 20¹.

Graficul 29. Aprobarea și publicarea Planului de achiziții

Graficul 30 Aprobarea și publicarea Planului de achiziții per APL

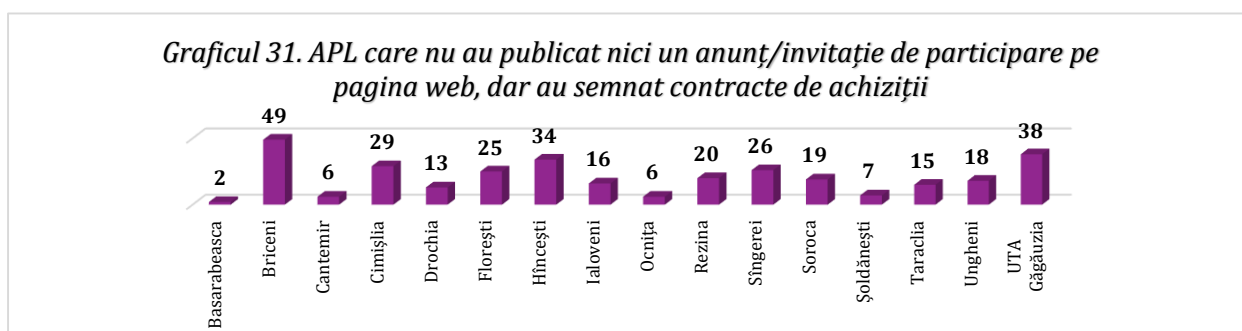
În aceeași ordine de idei, cu toate că legislația în vigoare nu obligă APL să publice pe pagina web oficială anunțurile/invitațiile de participare la procesul de achiziție publică, considerăm că această operațiune sporește semnificativ transparența procesului de achiziție a autorităților contractante, inclusiv asigură o concurență activă în rândul agenților economici participanți la proces (mai ales în cazul procedurilor de achiziție care nu se publică în Buletinul Achizițiilor Publice). În acest context, constatăm că, în semestrul II al anului 2017, doar 19 APL au publicat pe site-urile lor oficiale anunțuri/invitații de participare la procedurile de achiziții inițiate (a se vedea Tabelul 16).

Tabelul 16. Raportul dintre anunțurile de intenție și contractele de achiziții semnate

Regiune	Autoritatea Publică Centrală	Anunțuri de participare publicate pe pagina APL	Contracte semnate (înregistrate de AAP)
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	0	49
	Dondușeni	6	17
	Drochia	0	13
	Edineț	10	11
	Ocnîța	0	6
	Rîșcani	2	68
	Soroca	0	19
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	63	96
	Fălești	7	17
	Florești	0	25
	Glodeni	4	4
	Rezina	0	20
	Sîngerei	0	26
	Șoldănești	0	7
	Telenești	1	21
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	2	20
	Căușeni	4	9
	Chișinău	195	425
	Criuleni	9	16
	Dubăsari	4	6
	Ștefan Vodă	2	11
	Centru-Sud-Vest, oficiul regional	Călărași	8
Hîncești		0	34
Ialoveni		0	16
Nisporeni		3	27

	Orhei	6	28
	Strășeni	13	64
	Ungheni	0	18
Sud, oficiul regional Comrat	Basarabeasca	0	2
	Cahul	7	27
	Cantemir	0	6
	Cimișlia	0	29
	Leova	2	5
	Taraclia	0	15
	UTA Găgăuzia	0	38
	TOTAL	348	1.224

Prin urmare, constatăm că în cazul a 16 APL, pe pagina web oficială nu au publicat nici un anunț/invitație de participare la procedurile de achiziții inițiate de autoritate, cu toate că contracte de achiziții au fost semnate (a se vedea Graficul 31). Cele mai pregnante sunt cazurile APL II din Briceni (0-49), UTAG (0-38) și Hîncești (0-34). În plus, cea mai mare diferență între contracte semnate și anunțuri publicate se contabilizează pentru mun. Chișinău – 230. Totuși menționăm în toate aceste cazuri, că anumite diferențe poate fi cauzată de semnarea contractelor care potrivit legislației în vigoare nu necesită publicarea obligatorie a anunțurilor/invitațiilor (de exemplu, pentru contracte de valoare mică).

b. Transparența desfășurării procedurilor de achiziții publice.

Dacă procesul de inițiere a procedurilor de achiziții publice, într-o măsură ne semnificativă încă este reflectat pe paginile web, atunci obiectul acestora practic nu poate fi analizat de către cetățeni, în contextul realizării drepturilor constituționale de a cunoaște cum este cheltuit banul public de către autoritățile aflate în serviciul cetățeanului. În vederea ogîndirii acestui aspect a fost analizată pagina web a Agenția Achiziții Publice.

Tabelul 17. Contracte încheiate de APL în semestrul II 2017

Procedură de achiziție/Tip contract	Altele	Contract de achiziție	De bază	Total Contracte
Cerere a ofertelor de prețuri ⁷	4	93	462	559
Cerere a ofertelor de prețuri fără publicare ⁸	0	173	0	173
Licitație publică	3	18	388	409
Negociere fără publicare ⁹	0	83	0	83
Total	7	367	850	1.224

⁷ Cerere a ofertelor de prețuri este procedura de achiziții publice cu publicarea anunțului/invitației de participare în BAP (valoarea estimată pentru bunuri depășește 150 000 de lei, iar pentru lucrări - 200 000 de lei).

⁸ Cerere a ofertelor de prețuri fără publicare este procedura de achiziții publice fără publicarea anunțului/invitației de participare în BAP (valoarea estimată pentru bunuri este de până la 150 000 de lei, iar pentru lucrări - până la 200 000).

⁹ Negociere fără publicare este procedura de achiziție ce poate fi aplicată de autoritatea contractantă în cazul în care: a) nicio ofertă sau nicio ofertă adecvată ori nicio candidatură nu a fost depusă ca răspuns la o procedură de licitație deschisă sau de licitație restrânsă atâta timp cât condițiile inițiale ale contractului nu sunt modificate în mod substanțial; b) într-o măsură strict necesară, din motive de maximă urgență ca urmare a unor evenimente imprevizibile pentru autoritatea contractantă în cauză, nu se pot respecta termenele pentru procedura de licitație deschisă sau de negociere cu publicarea prealabilă a unui anunț de participare. Situațiile invocate pentru a justifica maxima urgență nu trebuie să fie imputabile autorităților contractante. Autoritatea contractantă nu are dreptul de a stabili durata contractului pe o perioadă mai mare decât cea necesară pentru a face față situației de urgență care a determinat aplicarea procedurii de negociere fără publicarea prealabilă a unui anunț de participare.

Potrivit datelor publicate de AAP¹⁰, pe parcursul semestrului II al anului 2017, cele 35 APL monitorizate au semnat 1 224 *contracte de achiziții* (a se vedea Tabelul 17) și 381 condiții de modificare a contractelor existente (a se vedea Tabelul 18).

Tabelul 18. Modificări efectuate în semestrul II 2017 la contractele încheiate de APL

Modificări efectuate	Total contracte	Total suma
Acord adițional de majorare	71	2.200.268,62
Acord adițional de micșorare/reziliere	273	-50.138.430,28
Acord de prelungirea termenului	37	0,00
Total	381	-47.938.161,66

În cazul a 4 condiții de modificare a valorii contractelor, a fost constatată majorarea valorii contractelor într-un termen de 3-40 zile de la momentul semnării acestora (a se vedea Tabelul 19).

Tabelul 19. Majorare preț contracte noi încheiate

APL	Data contract	Suma contract	Data acord	Suma majorată	Obiect achiziții	% majorare
Orhei	19.06.2017	22.980,00	18.07.2017	3.441,00	Produse alimentare, băuturi, tutun	8%
Căușeni	03.07.2017	1.753.600,00	11.08.2017	262.400,00	Servicii (hotelire, arhitectură, întreținere)	15%
Chișinău	12.12.2017	51.440,00	15.12.2017	6.124,80	Produse chimice	14%
UTA Găgăuzia	30.11.2017	62.453,00	18.12.2017	9.317,10	Produse petroliere/combustibil	22%

În contextul celor expuse, reiterăm că *majorarea valorii contractelor de achiziții într-un termen foarte scurt de la momentul încheierii acestora cu furnizorul trezește suspiciuni în privința corectitudinii și obiectivității procesului respectiv de achiziție.*

Menționăm că, potrivit art. 72, alin. (4) din Legea privind achizițiile publice, în cazul contractelor de achiziții publice cu executare continuă încheiate pe un termen mai mare de un an, se permite ajustarea periodică a valorii contractului, conform procedurii stabilite de Guvern, luând în considerare schimbarea prețurilor la componentele prețului de cost al bunurilor, lucrărilor sau serviciilor care fac obiectul contractului. Concomitent, potrivit pct. 35 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții, Grupul de lucru (GL) poate micșora sau majora cantitatea de bunuri și/sau servicii contractate inițial, în cazuri temeinic justificate, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, fără schimbarea prețului unitar sau a altor termeni și condiții ale ofertei și ale documentației de atribuire. Majorarea volumului bunurilor/serviciilor contractate se permite doar în cazul în care aceasta, luată în ansamblu cu volumul contractat inițial, nu depășește 15 la sută.

Obiectul achizițiilor efectuate de APL, identificat în baza datelor publicate de AAP (nu și a paginilor web ale APL), este reflectat în Tabelul 20, iar în Anexele 8, 9, 10 este reflectată informația detaliată pentru fiecare APL care a semnat contracte de achiziție. Astfel, constatăm că:

- 70,21% au fost achizițiile pentru lucrările de construcții (clădiri, terenuri, parcuri, stații, școli, drumuri, căi ferate etc.);
- 9,41% au fost achizițiile pentru diverse servicii (reparații și întreținere, hoteliere, financiare și de asigurare, de arhitectură, de pază etc.);
- 8,39% au fost achizițiile pentru produse alimentare, băuturi, tutun
- 11,9% alte achiziții.

¹⁰ <http://tender.gov.md/ro/contracte-atribuite>

Tabelul 20. Obiectul achizițiilor APL în semestrul II 2017

Obiect achiziții	Număr contracte	Suma contractelor	% din costul total al achizițiilor
Îmbrăcăminte, încălțăminte	5	860.520,00	0,09%
Echipamente medicale, îngrijire personală și de securitate	8	969.737,43	0,11%
Mașini, aparate, echipamente și consumabile	11	1.323.869,27	0,14%
Produse chimice	13	1.676.737,80	0,18%
Alte servicii comunitare, sociale și personale	2	3.058.503,60	0,33%
Produse/utilaje de minerit	6	4.172.555,04	0,46%
Echipament/servicii de telecomunicații și IT	29	6.720.344,81	0,73%
Instrumente muzicale, articole sportive, jucării etc.	16	10.728.318,59	1,17%
Produse petroliere/combustibil	74	12.602.834,31	1,38%
Echipament/servicii de transport	51	20.090.547,40	2,20%
Echipamente industriale	21	21.148.835,07	2,31%
Mobila, aparate de uz casnic și produse de curățat	108	26.226.283,68	2,87%
Produse alimentare, băuturi, tutun	176	76.721.169,95	8,39%
Servicii (hoteliere, arhitectură, întreținere etc.)	75	86.063.603,08	9,41%
Lucrări de construcții	629	641.989.047,86	70,21%
Total	1.224	914.352.907,89	100,00%

În conformitate cu prevederile art. 6, lit. c) din Legea privind achizițiile publice, unul din principiile de reglementare al achizițiilor publice este "asigurarea concurenței și combaterea concurenței neloiale în domeniul achizițiilor publice", iar potrivit art. 67, lit. a) din aceeași Lege, autoritatea contractantă, din proprie inițiativă, va anula procedura de atribuire a contractului de achiziții publice, dacă ia această decizie înainte de data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de achiziție publică, în cazul în care nu a fost posibilă asigurarea unui nivel satisfăcător al concurenței și numărul de ofertanți/candidați este mai mic decât numărul minim prevăzut pentru fiecare procedură.

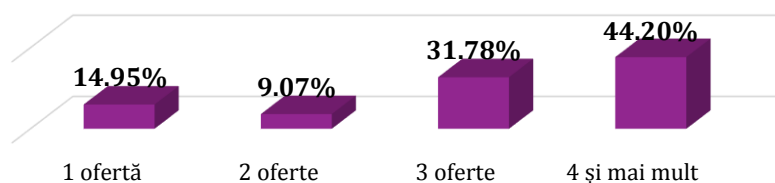
Menționăm că pentru procedurile de achiziții efectuate prin *licitație deschisă, negociere fără publicare și cererea ofertelor de prețuri* nu este prevăzută participarea unui număr limită obligatoriu de ofertanți care ar asigura valabilitatea procesului de achiziție, spre deosebire de alte proceduri de achiziție. De exemplu, pentru procedura de achiziție prin *licitație restrânsă* este prevăzută participarea minimă a 5 ofertanți, pentru achizițiile prin *dialog competitiv* – minim 3 ofertanți, iar pentru achizițiile prin *negociere cu publicare* – minim 3 ofertanți.

În cazul APL, contractele de achiziție încheiate în perioada monitorizată au fost încheiate prin *cererea ofertelor de prețuri*, cu sau fără publicare a anunțurilor în BAP (59,80% din contracte), *licitație deschisă* (33,42% din contracte) sau *negociere fără publicare* (6,78%). Altfel spus, *APL au utilizat exclusiv procedurile care nu prevăd un număr limită de ofertanți. Subliniem că, astfel legea nu a fost încălcată, însă numărul și valoarea mare a contractelor semnate doar în baza unei oferte atentează la spiritul transparenței în cheltuirea banului public și contravine principiului asigurării concurenței stipulat în art. 6 a Legii privind achizițiile publice.*

Conform datelor publicate de AAP, în funcție de numărul de ofertanți care au participat la procedura de achiziție, rezultată cu semnarea unui contract de achiziție, s-a constatat următoarea situație (a se vedea Graficul 32):

- 14,95% (183 contracte) din contractele de achiziții semnate de APL în semestrul II 2017 au fost atribuite în rezultatul evaluării unei singure oferte înaintate la procedura de achiziție. Valoarea totală a contractelor respective este de 145,04 mln. lei sau 15,86% din valoarea totală a achizițiilor (a se vedea Tabelul 21);
- 9,07% (111 contracte) au fost atribuite în rezultatul evaluării a 2 oferte înaintate la concurs;
- 31,78% (389 contracte) au fost atribuite în rezultatul evaluării a 3 oferte participante la concurs;
- 44,20% (541 contracte) au fost atribuite în rezultatul evaluării a 4 și mai multe oferte participante la concurs.

Graficul 32. Contractele de achiziție ale APL în funcție de ofertanții participanți la procedura de achiziție

La semnarea contractelor de achiziție publică în baza unei singure oferte participante la concurs au fost aplicate 3 proceduri: cererea ofertelor de prețuri, negociere fără publicare și licitație deschisă (a se vedea Graficul 33).

Graficul 33. Procedurile de achiziție aplicate în cazul semnării contractelor în baza unei singure oferte

Prin urmare, Asociația Promo-LEX constată un grad înalt de atribuire a contractelor de achiziție în baza unui număr foarte mic de oferte participante la concurs, fapt ce nu asigură o concurență eficientă în procesul de achiziții. Tabelul 21 demonstrează că circa 16% din valoarea totală a achizițiilor APL efectuate în semestrul II 2017 au fost în baza unei singure oferte participante la concurs.

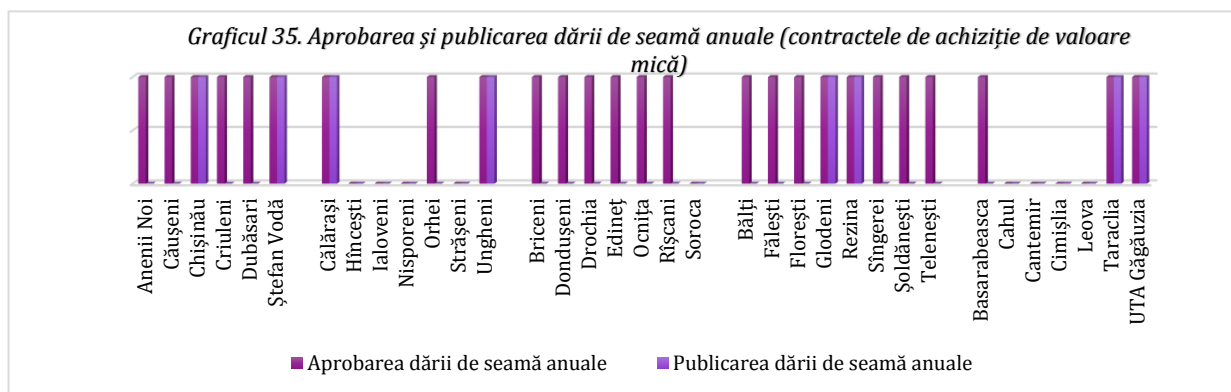
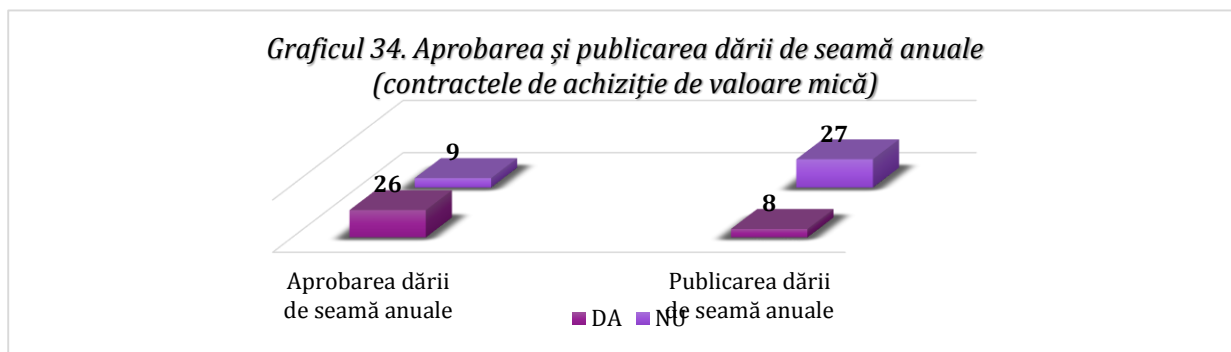
În Tabelul 21 este reflectată informația detaliată privind contractele de achiziție și valoarea acestora semnate de fiecare APL în funcție de numărul de ofertanți participanți la procedura de achiziție.

Tabelul 21. Contracte de achiziție semnate în funcție de numărul ofertelor în semestrul II 2017 (repartizare pe UAT)

Regiune	APL	1 ofertă		2 oferte		3 oferte		4 și mai multe oferte		Total	
		Contracte	Suma	Contracte	Suma	Contracte	Suma	Contracte	Suma	Contracte	Suma
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	5	10.508.665,19	1	1.045.789,04	1	204.927,70	13	159.796,44	20	11.919.178,37
	Căușeni	5	2.227.103,80	0	0,00	2	2.231.608,20	2	1.051.937,80	9	5.510.649,80
	Chișinău	35	42.592.120,11	40	52.624.828,58	85	38.940.295,57	265	79.169.604,67	425	213.326.848,93
	Criuleni	2	557.477,95	1	62.900,76	6	3.682.266,36	7	15.364.288,59	16	19.666.933,66
	Dubăsari	0	0,00	1	4.444.858,69	1	524.698,78	4	1.635.227,76	6	6.604.785,23
	Ștefan Vodă	3	397.798,00	1	4.513.372,27	5	2.435.333,82	2	3.059.916,31	11	10.406.420,40
Centru-Sud-Vest	Călărași	9	4.905.752,48	7	1.829.660,95	7	2.088.582,12	6	4.484.036,66	29	13.308.032,21
	Hîncești	9	8.336.215,88	1	3.393.807,70	11	8.680.819,85	13	7.608.064,23	34	28.018.907,66
	Ialoveni	7	4.753.798,00	0	0,00	8	7.356.816,22	1	344.986,00	16	12.455.600,22
	Nisporeni	3	2.041.171,99	22	4.263.029,21	2	2.717.028,34	0	0,00	27	9.021.229,54
	Orhei	6	252.767,52	0	0,00	13	6.144.843,84	9	2.732.642,35	28	9.130.253,71
	Strășeni	23	5.611.454,94	4	1.195.016,67	19	11.761.073,17	18	12.731.160,32	64	31.298.705,10
	Ungheni	1	306.600,00	1	882.637,27	5	4.907.598,41	11	7.104.808,66	18	13.201.644,34
Nord	Briceni	4	1.035.419,75	2	1.805.741,00	32	10.192.433,55	11	4.481.927,17	49	17.515.521,47
	Dondușeni	4	1.315.194,00	1	1.406.570,73	8	3.229.033,33	4	240.498,00	17	6.191.296,06
	Drochia	3	4.353.645,98	1	216.244,00	7	6.545.619,26	2	380.286,51	13	11.495.795,75
	Edineț	3	18.581.501,93	0	0,00	8	7.307.973,03	0	0,00	11	25.889.474,96
	Ocniița	2	245.714,00	0	0,00	3	1.198.846,00	1	3.695.109,79	6	5.139.669,79
	Rîșcani	2	2.788.103,60	1	626.814,00	22	5.991.160,06	43	22.526.960,21	68	31.933.037,87
	Soroca	5	1.012.053,41	3	1.925.874,37	11	16.666.276,81	0	0,00	19	19.604.204,59
Nord-Est	Bălți	9	5.980.458,90	10	1.598.552,33	26	20.590.939,52	51	22.583.816,52	96	50.753.767,27
	Fălești	5	1.722.764,23	2	4.240.714,25	7	3.742.717,15	3	3.682.240,46	17	13.388.436,09
	Florești	1	424.439,27	0	0,00	12	4.192.368,95	12	12.368.915,74	25	16.985.723,96
	Glodeni	1	219.600,00	1	312.648,64	2	398.170,00	0	0,00	4	930.418,64
	Rezina	3	499.081,26	0	0,00	7	3.783.951,87	10	3.073.525,21	20	7.356.558,34

	Sîngerei	4	1.785.450,15	3	870.293,03	8	9.944.470,95	11	4.704.284,10	26	17.304.498,23
	Șoldănești	3	7.080.013,95	1	191.980,35	0	0,00	3	447.339,90	7	7.719.334,20
	Telenești	2	1.255.350,00	0	0,00	12	9.634.258,57	7	512.631,15	21	11.402.239,72
Sud	Basarabeasca	1	340.000,00	0	0,00	1	145.403,36	0	0,00	2	485.403,36
	Cahul	7	1.822.717,91	2	195.900,00	11	6.502.286,67	7	16.411.537,35	27	24.932.441,93
	Cantemir	4	8.358.024,33	0	0,00	2	381.682,55	0	0,00	6	8.739.706,88
	Cimișlia	3	743.574,79	0	0,00	23	8.698.104,79	3	1.901.553,25	29	11.343.232,83
	Leova	2	623.465,75	0	0,00	0	0,00	3	866.491,97	5	1.489.957,72
	Taraclia	2	988.827,23	1	331.800,00	11	7.375.622,25	1	1.739.891,90	15	10.436.141,38
	UTA Găgăuzia	5	1.382.285,09	4	1.631.247,60	11	215.326.692,06	18	11.106.632,93	38	229.446.857,68
	TOTAL	183	145.048.611,39	111	89.610.281,44	389	433.523.903,11	541	246.170.111,95	1224	914.352.907,89
TOTAL %	14,95%	15,86%	9,07%	9,80%	31,78%	47,41%	44,20%	26,92%	100%	100%	

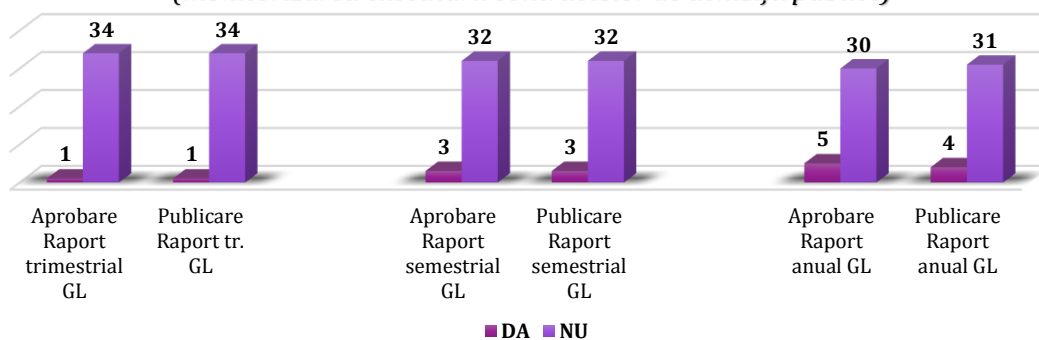
În conformitate cu prevederile pct. 24 din HG nr. 665 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică, APL sunt obligate să întocmească și să prezinte către AAP anual, până la data de 1 februarie a anului următor, inclusiv în varianta electronică, o *dare de seamă privind contractele de achiziții publice* de valoare mică semnate și înregistrate în perioada de referință. Potrivit monitorilor Promo-LEX, în cazul a 26 APL a fost elaborată și aprobată darea de seamă, dintre care doar 8 APL au publicat aceste rapoarte pe site-ul oficial al instituțiilor (a se vedea Graficul 34). În contextul celor expuse, Asociația Promo-LEX constată o transparență scăzută a achizițiilor publice de valoare mică efectuate de APL.

În Graficul 35 este reflectată informația privind aprobarea și publicarea dării de seamă per APL.

Pct. 34 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții prevede că GL va asigura monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind *rapoarte în acest sens, trimestrial/semestrial și anual*. Rapoartele respective, care vor include în mod obligatoriu informații cu privire la etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc., vor fi plasate pe pagina web a autorității contractante, iar în lipsa acestora pe pagina oficială a autorității centrale căreia i se subordonează sau a autorităților administrației publice locale de nivelul al doilea, inclusiv UTAG.

**Graficul 36. Aprobarea și publicarea Rapoartelor Grupurilor de lucru
(monitorizarea executării contractelor de achiziții publice)**

Conform monitorilor Promo-LEX, în mare parte, rapoartele trimestriale/semestriale și anuale ale GL nu au fost aprobate și, prin urmare, nu pot fi găsite pe site-ul oficial al APL (a se vedea Graficul 36). Astfel, rapoarte trimestriale au fost aprobate doar de un APL (cu publicarea pe site) – Orhei; rapoarte semestriale au fost aprobate de 3 APL (cu publicarea pe site) – Orhei, Bălți și Telenești; iar rapoarte anuale au fost aprobate doar de 5 APL (dintre care doar 4 au publicat informația pe site) – Criuleni, Bălți, Rezina, Telenești și Ștefan Vodă (fără publicarea pe site). Constatăm o situație alarmantă în domeniu. Considerăm că implicarea AAP în monitorizarea respectării obligațiilor legale de către autoritatea contractantă privind asigurarea transparenței activității GL ar eficientiza procesul. Situația per UAT este prezentată în Tabelul 22.

Tabelul 22. Publicitatea Rapoartelor grupurilor de lucru (repartizare pe UAT)

Regiune	APL	Raport trimestrial al GL		Raport semestrial al GL		Raport anual al GL		Total
		Aprobare	Publicare	Aprobare	Publicare	Aprobare	Publicare	
Nord, oficiul regional Edineț	Briceni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Dondușeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Drochia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Edineț	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Ocnița	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Rîșcani	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Soroca	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	NU	NU	DA	DA	DA	DA	2
	Fălești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Florești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Glodeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Rezina	NU	NU	NU	NU	DA	DA	1
	Sîngerei	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Șoldănești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Telenești	NU	NU	DA	DA	DA	DA	2
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Căușeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Chișinău	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Criuleni	NU	NU	NU	NU	DA	DA	1
	Dubăsari	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Ștefan Vodă	NU	NU	NU	NU	DA	NU	0
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Călărași	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Hîncești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Ialoveni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Nisporeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Orhei	DA	DA	DA	DA	NU	NU	2
	Strășeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Ungheni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
Sud, oficiul regional Basarabeasca	ca	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0

	Cahul	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Cantemir	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Cimișlia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Leova	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Taraclia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	UTA Găgăuzia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0
	Total conformități	1/35	1/35	3/35	3/35	5/35	4/35	

Prin urmare, Asociația Promo-LEX constată o transparență redusă privind monitorizarea și raportarea procesului de executare a contractelor de achiziție publică încheiate de APL.

La capitolul privind agenții economici contractați de APL, s-a constatat că în semestrul II 2017, 23,86% din contractele de achiziție au fost alocate la 18 agenți economici (a se vedea Tabelul 23). Suma totală a contractelor respective a constituit 19,22% din suma totală a achizițiilor efectuate de APL în semestrul II 2017.

Cele mai multe contracte au fost semnate de APL cu Lozmangal-Grup S.R.L.. Este vorba de 37 contracte semnate cu 2 APL (Strășeni și Nisporeni) în suma totală de circa 5,87 mln lei. DAAC-Autosport S.R.L. este agentul economic care a furnizat bunuri și servicii în valoare de 6,06 mln lei, conform 25 contracte semnate cu cel mai mare număr de APL – 19. În fine, raportat la numărul de contracte încheiate, cea mai mare valoare a contractelor de achiziții publice – 60,9 mln. lei - a fost alocată companiei "Nouconst" S.R.L. de către APL.

Site-urile oficiale ale APL asigură un nivel scăzut al transparenței procesului de achiziții, aceasta rezumându-se la publicarea parțială a Planurilor de achiziție (22 din 35 APL) și anunțurilor/invitațiilor de participare la procesul de achiziții (19 din 35 APL). De remarcat că în cazul a 16 APL, pe pagina web oficială nu a fost publicat nici un anunț/invitație de participare la procedurile de achiziții inițiate de autoritate, cu toate că contracte de achiziții au fost semnate, respectiv proceduri de achiziții au avut loc. Cele mai relevante fiind exemplele APL II din Briceni (0-49), UTAG (0-38) și Hîncești (0-34).

Tabelul 23. Top 18 agenți economici contractați de APL în semestrul doi al anului 2017

N/O	Agent Economic contractat de APL	Centru-Sud-Est					Centru-Sud-Vest					Nord					Nord-Est					Sud						Total Contracte	Total Suma									
		Ameni Noi	Căușeni	Chișinău	Criuleni	Dubăsari	Ștefan Vodă	Călărași	Hîncești	Ialoveni	Nisporeni	Orhei	Strășeni	Ungheeni	Briceni	Dondușeni	Drochia	Edineț	Ocnita	Soroca	Bălți	Fălești	Florești	Glodeni	Rezina	Rîșcani	Sîngerei			Șoldănești	Telenesti	Basarabeasca	Cahul	Cantemir	Chimșița	Leova	Turacția	UTA Găgăuzia
1	Anreal Cons S.R.L.			15																					2												17	4 277 898,14
2	Baguette S.R.L.			8			2				1		1							2		2		2	2	1		2								23	3 668 427,41	
3	Daac-Autosport S.R.L.		2			2	4			1	1			1					2		1	1	1	1	1		1	1		1	1					25	6 062 620,00	
4	Drumuri Balti SA																				2					10										12	14 178 090,26	
5	Drumuri Ialoveni SA							11	4	2																										17	22 717 840,39	
6	Drumuri Strășeni S.A.						2					11	3																							16	16 444 954,21	
7	F.P.C. Mgm S.R.L.			14																1																15	2 502 705,10	
8	Frabo Grup S.R.L.			12																																12	1 827 085,00	
9	Lovis Anglo S.R.L.			4							1									1		1		2	2	1		2								14	4 126 015,24	
10	Lozmangal-Grup S.R.L.									20		17																								37	5 876 714,00	
11	Lukoil Moldova S.R.L.			1			1	1										1	4									1						1	2	12	2 662 143,81	
12	Magistrala-Nord S.R.L.													2	9																					11	8 301 390,95	
13	Nouconst S.R.L.	3			2									1		3				6	1				1											17	60 902 373,61	
14	Prodagrotrade S.R.L.			7																1					3											11	3 174 952,50	
15	S.C Anstelux S.R.L			10																1					1											12	2 638 900,97	
16	S.R.L. Cătădeni-Lux																															13				13	1 552 770,00	
17	S.R.L. Foreco Group			14																																14	4 071 577,56	
18	Dina-Cociug S.R.L.			12																1					1											14	10 709 320,74	
		Total contracte																												292	175 695 779,89							
		% din total achiziții APL sem. II 2017																												23,86%	19,22%							

În plus, cea mai mare diferență între contracte semnate și anunțuri publicate se contabilizează pentru mun. Chișinău – 230. Totuși menționăm în toate aceste cazuri, că diferențele pot fi cauzate de semnarea contractelor care nu necesită publicarea obligatorie a anunțurilor/invitațiilor în legislație privind obligativitatea publicării (de ex. contracte de valoare mică).

Menționăm că APL nu publică pe site-urile oficiale dările de seamă privind achizițiile publice de valoare mică (doar 8 din 35 APL au publicate aceste documente) și, respectiv, rapoartele trimestriale (1/35)/semestriale (3/35) și anuale (4/35) privind monitorizarea executării contractelor de achiziție publică.

În contextul datelor relatate, concluzionăm că analiza cantitativă și calitativă a conținutului procedurilor de achiziții publice cu implicarea APL se datorează nu atât informației prezente pe paginile web ale APL, ci în mod prioritar, informației publicate de Agenția Achiziții Publice. În baza datelor respective, Asociația Promo-LEX constată un grad înalt de atribuire a contractelor de achiziție în baza unui număr foarte mic de oferte participante la concurs, fapt ce nu asigură o concurență eficientă în procesul de achiziții. Astfel, 14,95% din contractele de achiziție (valoarea totală - 145 mln. lei) semnate de APL în rezultatul desfășurării licitațiilor deschise, cererii ofertelor de prețuri sau negocierii, au fost semnate în baza unei singure oferte participante la concurs (un singur agent economic a înaintat oferta). O altă îngrijorare a Asociației ține de faptul că majorarea valorii contractelor de achiziții într-un termen foarte scurt de la momentul încheierii acestora cu furnizorul trezește suspiciuni în privința corectitudinii și obiectivității procesului respectiv de achiziție.

Ca destinație de cheltuieli publice, în acord cu situația din primul semestru, în cel de al doilea semestru al anului 2017 majoritatea resurselor financiare publice ale APL II au fost orientate spre acoperirea cheltuielilor ce țin de asigurarea lucrărilor de construcții (clădiri, terenuri, parcuri, stații, școli, drumuri, căi ferate etc.) – 70,21%.

IX. PERCEPȚIA PRIVIND UTILIZAREA ABUZIVĂ DE RESURSE ADMINISTRATIVE LA NIVEL DE APL II

Potrivit legislației Republicii Moldova, termenul de resurse administrative cuprinde bunurile publice, inclusiv favorizarea sau consimțirea în ceea ce privește utilizarea ilegală a acestora (a bunurilor publice). Standardele internaționale definesc resursele administrative într-un mod mai vast, și anume: drept resurse de natură umană, financiară, materială, coercitivă și în natura. Resursele în natura includ beneficii din programele sociale, de exemplu: bunurile și resursele instituționale, precum plata salariului sub formă de facilități, utilizarea spațiilor publice, inclusiv a automobilelor de serviciu și a altor resurse imateriale la care au acces atât funcționarii publici, cât și candidații în alegeri care dețin controlul asupra personalului din sectorul public, finanțelor și alocațiilor, precum și asupra instituțiilor mass-media de stat și accesului la facilitățile publice.

O resursă administrativă poate fi și prezența fizică a unor persoane publice la evenimente culturale/lansări de edificii/reparații de drumuri/deschideri de instituții preșcolare, școlare, medicale/organizare de evenimente culturale finanțate din bani publici sau semi-publici, care s-ar califica drept resurse de prestigiu, ce reies din statutul politic al persoanelor publice prezente. Aceste acțiuni pot fi calificate drept adevărate testimoniale politice sau alte forme de sprijin în alegeri pentru partid sau candidat. Abuzul sau utilizarea abuzivă a unor astfel de resurse poate fi definită ca un "avantaj necuvenit obținut de anumiți funcționari publici afiliați partidelor politice de la guvernare, prin utilizarea pozițiilor lor oficiale, a bunurilor la care au acces (inclusiv) sau a conexiunilor cu instituțiile guvernamentale"¹¹.

Abuzul de resurse administrative în Republica Moldova se sancționează doar în campaniile electorale. Astfel, Codul penal stipulează în art. 181² (2) că utilizarea de resurse administrative în campaniile electorale, dacă au fost cauzate daune în proporții mari, se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani. În mod similar, și Codul contravențional sancționează utilizarea ilicită de resurse administrative în campaniile electorale cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura anumite activități pe un termen de până la un an.

În contextul discuțiilor din spațiul public autohton privind posibilele tentative de influențare a aleșilor locali pe cale administrativă, precum și reieșind din necesitatea firească de a asigura o transparență cât mai deplină în utilizarea resurselor administrative, Asociația Promo-LEX a efectuat o interviuare a consilierilor raionali/municipali, deputaților Adunării Populare UTAG în vederea identificării percepției acestora privind posibila utilizare abuzivă a resurselor administrative în activitatea autorităților publice locale reprezentative și deliberative de nivelul II. În total, au fost efectuate 223 de interviuri cu reprezentanți ai tuturor fracțiunilor, indiferent de apartenența politică sau aflarea la guvernare/opoziție. Grila de interviu este prezentată în Anexa 5.

Aspectele reflectate în cadrul interviurilor au inclus: *caracterul echitabil al tratamentului aleșilor locali afiliați atât partidelor de la guvernare cât și celor din opoziție în procesul de accesare a resurselor financiare publice; intimidare fizică sau psihică, amenințare sau alte forme de presiune asupra aleșilor locali sau funcționarilor publici în UAT cu scopul de a le schimba decizia/votul/comportamentul/apartenența politică, de a-i obliga să participe la evenimente publice/politice; oferirea de bunuri și servicii necuvenite, nemeritate, pentru ca aleșii locali să-și schimbe decizia, votul, comportamentul, apartenența politică sau să participe la evenimente politice.* În calitate de instrument de lucru au fost folosite atât interviurile "față în față" cât și cele telefonice.

Tabloul generalizator al percepției este prezentat în Graficul 37, datele dezagregate pe UAT sunt încadrate în Tabelul 23, iar tabloul generalizator pe regiuni – în Anexa 12. O primă concluzie generală ține de

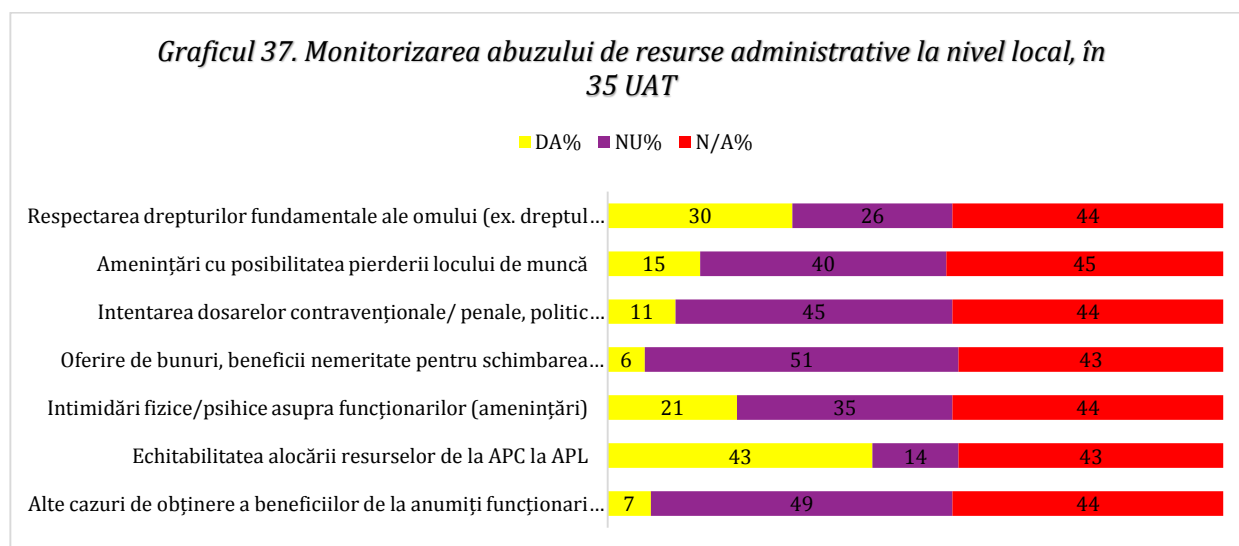
---

¹¹ Liniile directorii comune ale Comisiei de la Veneția și ale OSCE / BIDD0 adoptate de Consiliul pentru alegerile democratice la cea de-a 54-a reuniune (la Veneția, 10 martie 2016) și de Comisia de la Veneția la cea de-a 106-a sesiune plenară (Veneția, 11-12 martie 2016) – "Prevenirea și combaterea abuzului de resurse administrative în timpul proceselor electorale", pag. 5.

constatarea faptului că în cazul percepției utilizării unor modele coercitive de utilizare abuzivă de resurselor administrativă cum ar fi *amenințare cu pierderea locului de muncă, intentarea de dosare și intimidări fizice/psihice*, doar 35-45% din totalul consilierilor intervievați au negat posibilitatea existenței unor astfel de situații, respectiv majoritatea fie au confirmat existența fenomenului de abuz de resurse administrative, fie au evitat să se expună asupra problemei.

O altă concluzie ce poate fi dedusă din Graficul 37 ține de constatarea unui număr mare de intervievați, practic jumătate, care nu au dorit să răspundă la întrebările din chestionarul privind posibilele cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative sau au refuzat totalmente comunicarea cu monitorii Promo-LEX (N/A). Pe de o parte, majoritatea consilierilor care nu au dorit să răspundă la întrebări au recurs la diverse motive pentru a amâna discuțiile cu monitorii Promo-LEX în ceea ce privește subiectul utilizării resurselor administrative. Din Tabelul 23 deducem că în cazul a 3 APL de nivelul II – Cantemir, Taraclia și UTAG – rata de refuz este de 100%. Grila de interviu nu a inclus întrebări privind motivul refuzului de a răspunde. Prin urmare, nu putem afirma cu certitudine care este cauza reticenței, însă este greu de crezut că aceste cifre mari ale eschivării de la răspunsuri se datorează necunoașterii situației, întrucât aleșii locali sunt cei mai vizați în a răspunde la aceste întrebări. Ipotetic, pot fi formulate și supoziții privind sensibilitatea problemei, frica de a răspunde la întrebări sensibile, neîncrederea față de interlocutor, lipsa de timp etc.

În general, se constată că procentul celor care neagă existența abuzului de resurse administrative este mai mare decât a celor care confirmă acest lucru. Cu toate acestea, subliniem că la fiecare din aspectele referitoare la utilizarea abuzivă a resurselor administrative cercetate au existat răspunsuri afirmative de confirmare. Cea mai mare pondere procentuală– 21% - se referă la cazurile de intimidare fizică/psihică în vederea influențării deciziei alesului local.

Analiza per problemă permite de a concluziona următoarele:

- a. *Caracterul echitabil al alocării de resurse financiare/materiale/instituționale, administrațiilor publice locale în anul 2017* (transferuri financiare către nivelul administrativ inferior, utilizarea beneficiilor publice (mașini de serviciu de ex.)) a fost confirmat de 43% și infirmat de 14% dintre consilierii respondenți, în condițiile în care 43% au refuzat să răspundă.

Tabelul 23. Statistica monitorizării percepției generale a abuzului de resurse administrative la nivel local (repartizare conform UAT)

Regiune	UAT	Caracterul echitabil al alocării resurselor de la APC la APL			Intimidări fizice/psihice asupra funcționarilor (amenințări)			Oferire de bunuri, beneficii nemeritate cu scopul schimbării deciziei			Intentarea dosarelor contravenționale/ penale, politic întemeiate			Amenințări cu posibilitatea pierderii locului de muncă			Alte cazuri de obținere a beneficiilor de la anumiți funcționari publici din UAT afiliați partidelor politice			Respectarea drepturilor fundamentale ale omului (ex. dreptul la libera exprimare, dreptul la asociere și întrunire)		
		DA%	NU%	N/A %	DA%	NU%	N/A %	DA%	NU%	DA%	DA%	NU%	N/A %	DA%	NU%	N/A %	DA%	NU%	N/A %	DA%	NU%	N/A %
Nord, oficiul regional Eđineț	Briceni	20	-	80	14	29	57	29	14	29	-	43	57	14	29	57	28	14	58	29	14	57
	Dondușeni	33	-	67	20	-	80	-	20	-	-	20	80	20	-	80	-	20	80	-	20	80
	Drochia	20	-	80	-	29	71	7	14	7	-	29	71	14	14	72	-	29	71	7	14	79
	Edineț	100	-	0	43	57	-	57	29	57	29	57	14	43	43	14	43	57	-	57	29	14
	Ocnitța	14	-	86	17	33	50	50	-	50	-	50	50	-	50	50	-	50	50	50	-	50
	Rișcani	20	-	80	17	17	66	17	17	17	17	17	66	17	17	66	-	33	67	17	17	66
Soroca	29	-	71	13	-	87	13	-	13	-	13	87	-	13	87	13	13	74	13	-	87	
Nord-Est, oficiul regional Bălți	Bălți	57	14	29	57	14	29	43	43	43	14	72	14	14	43	43	14	71	15	43	43	14
	Fălești	33	33	34	17	66	17	67	-	67	-	83	17	17	50	33	17	67	16	67	-	33
	Florești	67	-	33	17	50	33	33	33	33	17	33	50	17	50	33	-	67	33	33	33	34
	Glodeni	33	50	17	33	50	17	33	50	33	-	83	17	-	83	17	-	83	17	33	50	17
	Rezina	50	50	-	75	-	25	-	75	-	50	25	25	75	-	25	25	50	25	-	75	25
	Sîngerei	14	29	57	29	14	57	7	14	7	29	-	71	14	14	72	-	14	86	7	14	79
	Șoldănești	14	57	29	29	57	14	57	14	57	14	72	14	14	72	14	-	71	29	57	14	29
	Telenești	40	20	40	-	60	40	40	40	40	-	60	40	20	60	20	-	60	40	40	40	20
Centru-Sud-Est, oficiul regional Chișinău	Anenii Noi	17	33	50	-	50	50	33	17	33	-	50	50	17	33	50	-	50	50	33	17	50
	Căușeni	43	14	43	29	29	42	29	29	29	14	43	43	29	29	42	33	33	34	29	29	42
	Chișinău	57	14	29	-	71	29	57	14	57	14	57	29	-	71	29	-	71	29	57	14	29
	Criuleni	86	-	14	43	43	14	57	29	57	14	71	15	29	57	14	14	71	15	57	29	14
	Dubăsari	50	-	50	-	50	50	33	17	33	-	50	50	-	50	50	-	50	50	33	17	50
	Ștefan Vodă	29	14	57	14	29	57	17	33	17	14	29	57	14	29	57	14	29	57	17	33	50
	Călărași	50	7	43	36	21	43	7	50	7	29	29	42	29	29	42	16	67	17	7	50	43
	Hîncești	29	42	29	14	57	29	29	43	29	14	57	29	14	57	28	-	71	29	29	43	28
Centru-Sud-Vest, oficiul regional Călărași	Ialoveni	71	14	14	-	71	29	43	43	43	-	86	14	-	86	14	-	71	29	43	43	14
	Orhei	75	13	12	25	63	12	44	44	44	-	88	12	13	75	12	-	75	25	44	44	12
	Nisporeni	50	33	17	50	33	17	17	67	17	50	33	17	33	50	17	-	83	17	17	67	16
	Strășeni	86	-	14	29	57	14	7	71	7	-	86	14	14	71	15	-	86	14	7	71	22
	Ungheni	63	12	25	50	25	25	19	50	19	25	50	25	38	38	24	-	75	25	19	50	31
	Basarabasca	17	17	66	-	33	76	33	-	33	-	33	67	-	33	76	17	17	66	33	-	76
	Cahul	57	-	43	-	57	43	43	14	43	14	43	43	-	57	43	-	57	43	43	14	43
	Cantemir	-	-	100	-	-	100	-	-	-	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
Sud, oficiul regional Comrat	Cimișlia	14	-	86	-	14	86	14	-	14	-	14	86	-	14	86	-	14	86	14	-	86
	Leova	64	-	29	64	7	29	71	-	71	14	57	29	14	57	29	14	54	29	71	-	29
	Taraclia	-	-	100	-	-	100	-	-	-	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
	UTA Găgăuzia	-	-	100	-	-	100	-	-	-	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100

Printre exemple de încălcare a echității au fost menționate următoarele: împărțirea funcțiilor aparatului Președintelui raionului doar între reprezentanții majorității, nu și ai opoziției; resursele financiare nu au fost alocate opoziției din motive politice; toate ședințele consiliului raional sunt conduse de reprezentanții majorității, iar propunerile opoziției sunt respinse; banii destinați fondului de rezervă erau utilizați în exclusivitate pentru ajutoare/"pomeni" electorale/chestiuni personale ale conducerii raionului.

b. *Intimidarea fizică sau psihică, amenințarea sau alte forme de presiune asupra aleșilor locali sau funcționarilor publici în UAT cu scopul de a influența decizia sau apartenența politică* ar fi un abuz destul de răspândit din partea factorilor de decizie, constatat în baza răspunsurilor. Astfel, 21% dintre consilierii raionali confirmă acest abuz, 35% îl infirmă și alte 44% au refuzat să răspundă.

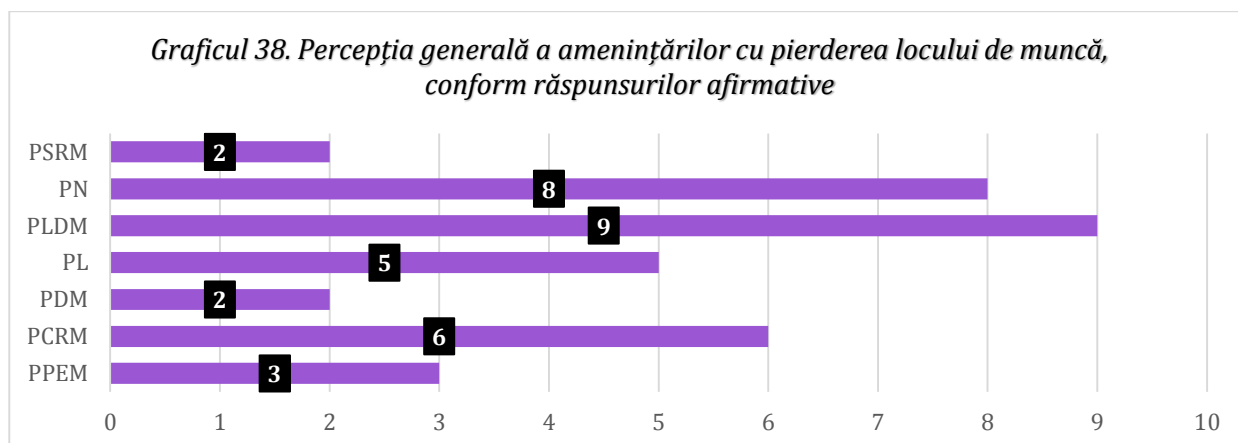
c. La întrebarea privind *cazuri de oferire de bunuri și servicii necuvenite, nemeritate, pentru ca aleșii locali să-și schimbe decizia/comportamentul sau apartenența politică* nu au fost constatate mari excese: doar 6 % au confirmat acest lucru, alte 51% au infirmat și 43% au refuzat să răspundă. Printre cazurile enumerate au fost utilizarea mașinilor de serviciu în afara orelor de muncă și funcții publice nemeritate.

d. *Cazuri de presiune asupra aleșilor locali sau funcționarilor publici pe criterii politice, în special în ceea ce privește posibilitatea de a-și pierde locul de muncă* au fost raportate de 15% din aleșii locali intervievați, 40% dintre respondenți au infirmat existența acestui abuz, în timp ce alții 45% s-au eschivat să răspundă.

e. În ceea ce privește *intentarea dosarelor penale/contravenționale politic întemeiate*, în baza răspunsurilor a 11% dintre respondenți, monitorii Promo-LEX au raportat date care duc la conturarea fenomenului. Cu toate acestea, 45% dintre consilierii raionali au infirmat existența unor astfel de situații, iar 44% au refuzat să răspundă.

f. În chestionar a fost introdusă și o întrebare de natură generală – privind *gradul de respectare a drepturilor fundamentale ale omului în Republica Moldova (ex. dreptul la libera exprimare, dreptul la asociere și întrunire)*. În condițiile în care 44% din intervievați au refuzat să răspundă, răspunsurile DA (30%) și NU (26%) denotă practic o paritate în evaluarea acestui subiect. Printre cele 26% care nu recunosc respectarea drepturilor omului au figurat motive de presiuni, aplicarea forței în timpul protestelor, învinuiri aduse cu referire la presa selectivă, șantaj și amenințări.

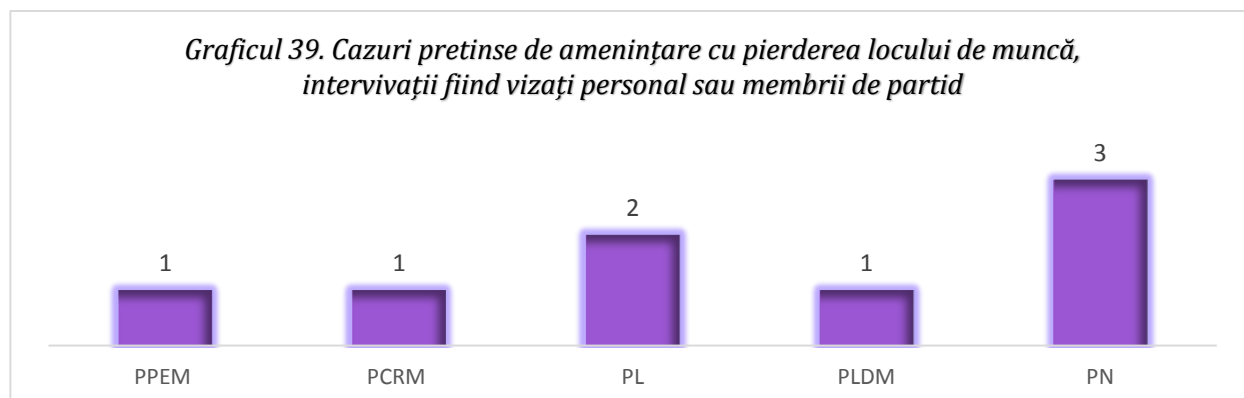
Dacă e să ne referim la cazuri concrete de abuz de resurse administrative, printre cele 15% din respondenți care au indicat că au auzit despre cazuri de *amenințări* din partea factorilor de conducere *cu pierderea locului de muncă* se numără consilieri din partea a 7 formațiuni politice: PDM, PPEM, PL, PLDM, PSRM, PCR și PN (a se vedea Graficul 38).

Din totalul de 35 cazuri, în 11 cazuri consilierii nu au oferit detalii, motivând că le este frică să nu fie presați ulterior. În alte 10 cazuri, consilierii au oferit detalii referitoare la situații de amenințare cu concedierea sau de șantaj în care li se dădea de înțeles că, dacă nu-și schimbă culoarea politică sau decizia,

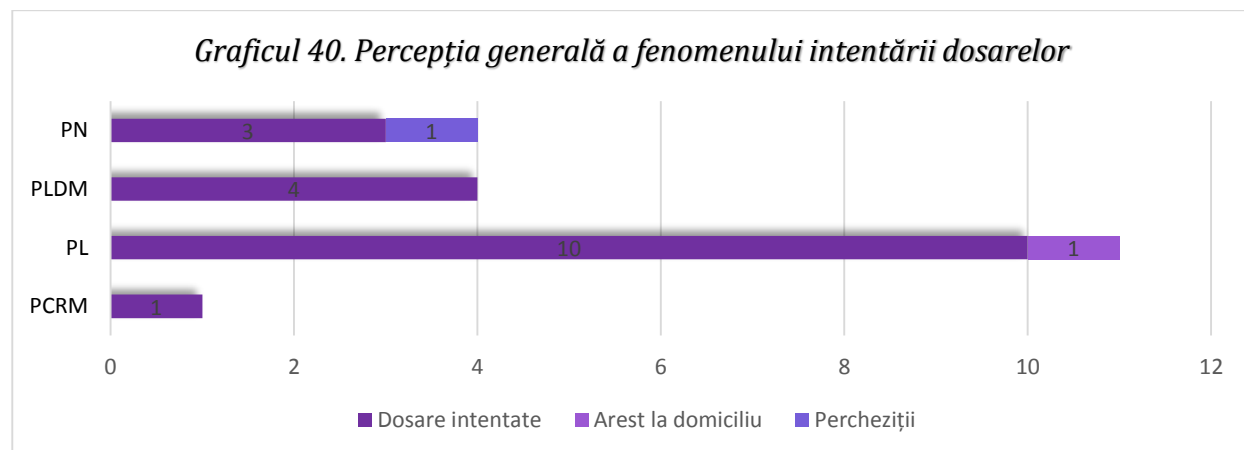
rudele lor vor fi concediate¹²¹³¹⁴¹⁵. În alte 14 cazuri interlocutorii nu au avut comentarii. La solicitarea persoanelor intervievate, autorii studiului au decis să abordeze anumite situații concrete raportate în mod anonim. Circumstanțele și situațiile concrete descrise de intervievați au vizat consilieri aflați în opoziție.

Cazurile de mai sus constituie dovada unei percepții generale. În paralel, consilierii au fost întrebați despre posibile cazuri de amenințare sau șantaj în care au fost vizați personal sau membrii partidului pe care îl reprezintă.

Afirmativ au răspuns 8 consilieri intervievați. Graficul 39 prezintă partidele și numărul de cazuri indicate de către membrii acestora privind presupuse situații de influențare prin amenințarea de a pierde locul de muncă.

De asemenea, rămâne îngrijorătoare și percepția privind fenomenul intentării dosarelor penale/contravenționale politic întemeiate (a se vedea Graficul 40).

Potrivit răspunsurilor consilierilor raionali din partea a 4 formațiuni politice, se pare că unui număr de cel puțin 20 de consilieri intervievați li s-au deschis dosare politic întemeiate, mai mult ca atât au fost

¹² Unui consilier PN i s-a dat indicații să părăsească funcția administrativă deținută din cauza apartenenței politice.

¹³ Soției unui consilier PN i s-a comunicat să-i transmită soțului să voteze pentru cine trebuie pentru a nu-și pierde locul de muncă.

¹⁴ Unui consilier PLDM i-a fost ridicat mandatul pe motiv că nu era de acord cu deciziile majorității.

¹⁵ Un consilier PCRМ a fost eliberat din funcție fără vreo explicație motivată pentru că nu și-a schimbat apartenența politică.

aplicate și percheziții, iar într-un caz a fost oferit exemplul arestului la domiciliu din motive politic întemeiate.¹⁶¹⁷¹⁸¹⁹²⁰²¹

În situația în care interlocutorii au fost întrebați *dacă le-au fost intentate dosare politic întemeiate împotriva propriei persoane*, doar 5 au confirmat acest lucru, dintre care un consilier PL a concretizat că este urmărit penal, iar unul de la PLDM că este citat să se prezinte la poliție.

Analizând informațiile colectate în baza interviurilor, la întrebarea *dacă au fost oferite bunuri, beneficii nemeritate pentru schimbarea deciziei ori a apartenenței politice, pentru exercitarea voturilor*, 5 respondenți au confirmat existența unei astfel de practici. Beneficiile variau de la sume bănești, cadouri până la promisiuni de oferire a locurilor de muncă.

Concluzionând asupra celor constatate în urma monitorizării gradului de utilizare a resurselor administrative la nivel local, trezesc îngrijorări, cazurile identificate și numărul de confirmări a fenomenului abuzului de resurse administrative. Cu regret, am constatat că în ceea ce privește percepția existenței unor modele coercitive de utilizare abuzivă a resurselor administrative, cum ar fi amenințarea cu pierderea locului de muncă, intentarea de dosare și intimidări fizice/psihice, doar 35-45% din totalul consilierilor intervievați au negat posibilitatea unor astfel de situații.

În plus, este alarmantă ponderea aleșilor locali ce au refuzat să ofere răspunsuri la întrebările monitorilor Promo-LEX. Rata de refuz de circa 45% poate indica atât asupra caracterului sensibil al subiectului utilizării abuzive a resurselor administrative în actualul context socio-politic din Republica Moldova, cât și asupra unui climat de neîncredere existent în societate, inclusiv asupra lipsei deschiderii din partea aleșilor locali de a clarifica problema în cauză.

Conform rezultatelor interviurilor, cea mai des întâlnită formă de influențare prin metode abuzive a aleșilor locali din cadrul UAT de nivelul II au fost intimidarea fizică sau psihică și amenințarea – 21% din intervievați au menționat acest aspect. Pe a doua poziție se situează influențarea opțiunii politice a alesului local prin presiunea cu posibilitatea de a-și pierde locul de muncă - 15%. Pe a treia poziție ca incidență se numără intentarea de dosare contravenționale/penale, politic întemeiate - 11% din numărul intervievaților, în timp ce oferirea de bunuri și servicii în vederea influențării opțiunii politice a aleșilor locali a fost raportată de doar 6% din intervievați. Toate aceste acțiuni sunt de natură coercitivă.

În concluzie, analiza circumstanțelor și situațiilor concrete descrise de intervievați denotă că preținsele acțiuni de utilizare abuzivă a resurselor administrative au vizat în totalitate consilieri aflați în opoziție politică.

---

¹⁶ Consilierul raional PLDM a comunicat că la doi colegi de partid - consilieri raionali le-au fost intentate dosare penale și/sau contravenționale.

¹⁷ Consilierul raional PCRM a comunicat că unui coleg de fracțiune și angajat al unei instituții publice i-a fost intentat dosar penal pe motiv politic.

¹⁸ Un consilier PL a comunicat că unui primar, membru PL, i-au fost deschise câteva dosare penale în 2017.

¹⁹ Consilierul raional PLDM a comunicat că unui primar, membru PLDM, i-a fost deschis un dosar penal.

²⁰ Consilierul raional PLDM a comunicat că fostului președinte de raion i-au fost intentate dosare din motive politice.

²¹ Consilier raional independent, anterior membru PL, a comunicat că unui fostul membru PL care deținea o funcție administrativă, i-a fost intentat un dosar penal, în rezultatul căruia dânsul a părăsit partidul și a fost demis din funcție.

Parlamentului Republicii Moldova

1. Modificarea legislației actuale privind finanțele publice locale și procesul bugetar sau adoptarea unei legi destinate bugetării participative, astfel încât reprezentanții autorităților publice locale să fie obligați să implementeze conceptul și să implice cetățenii în procesele decizionale legate de distribuția surselor bugetare.
2. Completarea legislației în domeniul achizițiilor publice cu prevederi ce ar stabili un număr minim obligatoriu de ofertanți necesari pentru procedurile de achiziții prin licitație deschisă și al cererilor ofertelor de prețuri. Limitarea la minim a posibilităților de contractare a furnizorilor în baza unei singure oferte participante la concurs.
3. Revederea legislației în domeniul achizițiilor publice prin reglementarea termenului minim de la semnarea contractului în care poate fi modificată valoarea acestuia. Interzicerea situațiilor de modificare a valorii contractuale în perioade relativ scurte de la momentul încheierii contractului raportat la durata totală a acestuia.
4. Modificarea Legii privind Administrația publică locală prin introducerea unei prevederi noi care să definească “abuzul de resurse administrative – *utilizarea resurselor, a bunurilor publice*, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a acestora” și să descrie situațiile de utilizare a resurselor administrative prin includerea sintagmelor “forme de presiune și/sau amenințări și/sau șantaj din partea autorităților publice asupra angajaților, reflectare părtinitoare în mass-media publică” după expresiile „mijloacele și bunurile publice...”.
5. Interzicerea și sancționarea abuzului de resurse administrative nu doar în campaniile electorale ci și în afara acestora.
6. Dezvoltarea unor mecanisme punitive pentru prevenirea și limitarea posibilității de abuz al funcției oficiale, al resurselor administrative la general în interes personal.

Administrațiilor Publice Locale (recomandări generale)

7. Focusarea eforturilor autorităților APL spre informarea despre activitatea sa prin intermediul rețelelor sociale.
8. Realizarea de consultări publice prin sondaje realizate pe platforme on-line, în contextul interesului manifestat de către cetățeni pentru acest tip de comunicare.
9. Creșterea gradului de comunicare dintre APL și asociații obștești locale și naționale prin utilizarea de către APL a mecanismului de informare direcționată. Transmiterea informației despre procesul decizional al autorităților publice către părțile interesate definite se va efectua prin intermediul mijloacelor de recepționare a informației indicate de părți (prin poșta electronică ori prin expedierea scrisorilor la adresa părților, sau la cea indicată de solicitant).
10. Publicarea pe pagina web a autorității APL a declarațiilor de venit și interese personale, pentru a face mai accesibilă informația și a crește gradul de transparență.
11. Asigurarea unui grad mai mare de accesibilitate și confort în clădirile ocupate de APL pentru cetățeni din categorii mai vulnerabile : persoane cu necesități speciale, persoane în etate, părinți cu copii mici etc. În acest context, este important de atras atenția asupra următoarelor aspecte: posibilitatea de acces și deplasare în interiorul clădirilor pentru persoanele cu dizabilități și părinți cu cărucioare pentru copii; amplasarea unui număr suficient de scaune pe hol; amenajarea unei odăi separate cu posibilitate de alăptare a copiilor; amenajarea unor WC prietenoase persoanelor cu dizabilități etc.
12. Creșterea nivelului de transparență a achizițiilor publice prin publicarea argumentării necesității și a Cerințelor Tehnice în baza necesităților personale ale APL (de exemplu, achiziționarea autoturismelor: pentru a stabili diferența de preț la autoturismele de serviciu din cadrul diferitor APL).
13. Publicarea pe paginile web a anunțurilor/invitațiilor de participare la procesul de achiziții publice în scopul asigurării concurenței eficiente.

Administrațiilor Publice Locale (recomandări practice)

14. Asigurarea cu rampe de acces a sediilor APL II din următoarele UAT: Briceni, Dondușeni, Drochia, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Glodeni, Șoldănești, Telenești, Chișinău, Dubăsari, Ștefan Vodă, Strășeni, Cahul, Taraclia. Amenajarea în fiecare din sediile APL II a unei odăi speciale pentru mamele cu copii mici.

15. Publicarea pe pagina web a APL a Regulilor interne privind procedurile de informare, consultare și participare în procesul decizional de către următoarele autorități: Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Telenești, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.

16. Publicarea pe pagina web a APL a Informației privind numele, prenumele, funcția și numărul de contact al responsabilului de procesul decizional de către următoarele autorități: Anenii Noi, Căușeni, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Strășeni, Ungheni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Bălți, Fălești, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG..

17. Publicarea pe pagina web a APL a Programelor de elaborare a proiectelor de decizii, cu indicarea proiectelor ce urmează a fi supuse obligatoriu consultării publice de către autoritățile de la: Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Ungheni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.

18. Publicarea Anunțurilor privind inițierea elaborării deciziei pe pagina web a următoarelor autorități APL: Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Ungheni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Ocnița, Soroca, Bălți, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.

19. Publicarea Anunțurilor privind organizarea consultării publice pe pagina web a următoarelor autorități APL: Anenii Noi, Căușeni, Ialoveni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Soroca, Florești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Leova, Taraclia.

20. Publicarea Proiectelor de decizii și materialele aferente acestora, precum și deciziile adoptate pe pagina web a următoarelor autorități APL: Călărași, Ialoveni, Nisporeni, Briceni, Dondușeni, Taraclia.

21. Publicarea pe pagina web a APL a Rezultatelor consultării publice de către autoritățile din: Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Ungheni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Fălești, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia.

22. Publicarea pe pagina web a APL a Raportului anual al autorității publice privind transparența procesului decizional de către următoarele autorități: Anenii Noi, Căușeni, Criuleni, Dubăsari, Călărași, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Ungheni, Briceni, Dondușeni, Drochia, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Florești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Telenești, Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Leova, Taraclia, UTAG.

23. Oferirea răspunsurilor, în limite legale și volum complet, la solicitările de informație oficială parvenite din partea cetățenilor din: Briceni, Dondușeni, Edineț, Ocnița, Rîșcani, Soroca, Fălești, Glodeni, Rezina, Sîngerei, Șoldănești, Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Călărași, Orhei, Nisporeni, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Taraclia, UTAG. Tratatamentul egal al solicitărilor privind accesul la informație parvenite din partea cetățenilor care nu sunt implicați în procese de monitorizare a activității APL și cele din partea monitorilor Promo-LEX.

24. Respectarea termenului de publicare a anunțurilor privind desfășurarea tuturor ședințelor de către următoarele APL: Dondușeni, Drochia, Edineț, Ocnița, Soroca, Fălești, Glodeni, Rezina, Șoldănești, Anenii Noi, Căușeni, Chișinău, Dubăsari, Nisporeni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Taraclia.

25. Publicarea pe site-ul său de către autoritatea deliberativă a informației despre deciziile adoptate în cadrul tuturor ședințelor: Briceni, Dondușeni, Drochia, Ocnița, Soroca, Florești, Glodeni, Șoldănești, Căușeni, Chișinău, Ialoveni.

26. Publicarea pe pagina web a proiectului bugetului APL pentru inițierea consultărilor publice în cazul următoarelor autorități: Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Soroca, Florești, Rezina, Șoldănești, Telenești, Anenii Noi, Călărași, Ialoveni, Nisporeni, Basarabeasca, Cimișlia, Cahul, Leova.

27. Publicarea bugetului adoptat pe pagina web a următoarelor APL: Drochia, Soroca, Telenești.
28. Elaborarea și plasarea pe pagina web a autorităților APL a Codurilor instituționale de etică (cu excepția – Basarabeasca, Cahul, Cantemir, Cimișlia, Orhei).
29. Publicarea datelor cu privire la conducerea autorității publice (președinte și vicepreședinte) sub forma Curriculum Vitae de către autoritățile: Briceni, Dondușeni, Drochia, Rîșcani, Soroca, Șoldănești, Chișinău, Hîncești, Nisporeni, Cahul, Cantemir, Taraclia.
30. Publicarea datelor persoanei responsabile de modulul anticorupție în cazul tuturor APL II, cu excepția – Bălți, Fălești, Telenești, Strășeni.
31. Publicarea pe pagina web a autorității a planului de integritate instituțional de către toate APL, cu excepția – Dondușeni, Bălți, Fălești, Telenești, Chișinău, Criuleni, Ștefan Vodă, Cahul, Cantemir, Cimișlia.
32. Publicarea pe pagina web a autorității a numărului de telefon anticorupție de către toate APL, cu excepția – Bălți, Nisporeni, Telenești, Chișinău.
33. Publicarea anunțului și a condițiilor concursului de angajare pentru funcții publice pe pagina web a APL Căușeni, Taraclia.
34. Publicarea anunțului și condițiilor concursului de angajare pentru funcții publice în publicații periodice de către APL din: Fălești, Rezina, Șoldănești, Telenești, Ialoveni, Basarabeasca, Cimișlia, Taraclia.
35. Publicarea anunțului și condițiilor concursului de angajare pentru funcții publice pe panourile informaționale din preajma următoarelor APL: Rezina, Chișinău, Criuleni, Ștefan Vodă.

Agenției Achiziții Publice

36. Monitorizarea respectării transparenței procedurilor de achiziții publice de către APL II în calitate de autorități contractante, în contextul atribuțiilor de supraveghere, controlul ex-post și coordonare inter-ramurală în domeniul achizițiilor publice.

Autorității Naționale de Integritate

37. Plasarea pe pagina web a instituției a Declarației de avere și interese personale a conducerii APL II din: Drochia, Rîșcani, Nisporeni.

Organelor de drept

38. Autosesizarea privind fenomenul utilizării abuzive a resurselor administrative raportat de către unii aleși locali.

Părților interesate

39. Elaborarea și implementarea de proiecte privind organizarea de campanii de informare a cetățenilor în ceea ce privește drepturile deținute în procesul de asigurare a transparenței decizionale a APL.
40. Implicarea mai activă în procesul de consultare a proiectelor de decizii, nu doar privind aspectul de informare, ci și de oferire de feedback autorităților APL.
41. Desfășurarea campaniilor de informare a cetățenilor prin care să le fie explicate toate beneficiile bugetării participative pentru UAT din care fac parte.
42. Participarea mai activă în activitatea grupurilor de lucru în ceea ce privește achizițiile publice.

LISTA DE ABREVIERI

AAP – Agenția Achiziții Publice

alin. – aliniat

ANI – Autoritatea Națională de Integritate

AO – asociație obștească

APC – administrația publică centrală

APL - administrația publică locală

art. – articolul

BAP – Buletinul Achizițiilor Publice

dl - domnul

GL – grupul de lucru

HG – Hotărârea Guvernului

lit. - litera

mun. - municipiu

nr. - număr

or. - oraș

pct. - punct

r. – raion

RM – Republica Moldova

s. - sat

sem. – semestru

SI RSAP – sistemul informațional "Registrul de stat al achizițiilor publice"

UAT - unitate administrativ-teritorială

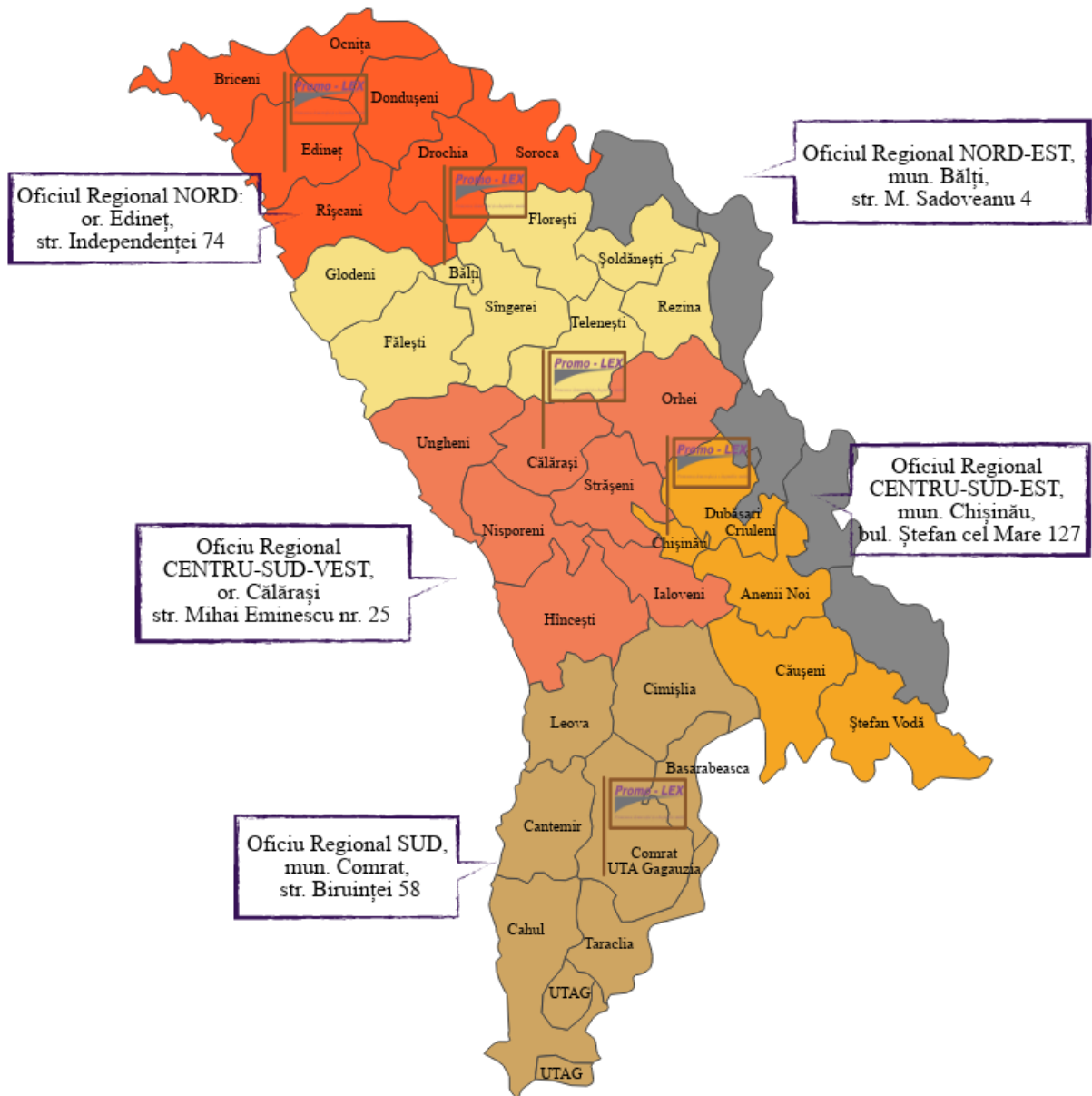
UTAG – unitatea teritorial-autonomă Găgăuzia

- Legea nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.
- Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație.
- Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.
- Legea nr. 764 din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.
- Legea nr. 158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.
- Legea nr. 847 din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar.
- Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25 iulie 2014 .
- Legea nr. 397 din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale.
- Legea nr. 25 din 22 februarie 2008 privind Codul de conduită a funcționarului public.
- Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale.
- Legea nr. 252 din 25 octombrie 2013 pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție.
- Legea nr. 131 din 3 iulie 2015 privind achizițiile publice.
- Legea nr. 121 din 25 decembrie 2012 cu privire la asigurarea egalității.
- Hotărârea Guvernului nr. 967 din 9 august 2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.
- Hotărârea Guvernului nr. 188 din 3 aprilie 2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet.
- Hotărârea Guvernului nr. 201 din 11 martie 2009 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158 din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.
- Hotărârea Guvernului nr. 667 din 27 mai 2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții.
- Hotărârea Guvernului nr. 1419 din 28.12.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice.
- Hotărârea Guvernului nr. 665 din 27.05.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice de valoare mică.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Oficiile regionale Promo-LEX

Anexa 3. Chestionar de intervievare a reprezentanților APL

Nume, Prenume (intervievat) _____

Funcția _____

Raion/Municipiu/UTAG _____

Date de contact _____

Data interviului _____

1. Care modalități de consultare publică ați utilizat pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada de pregătire a ședințelor din perioada monitorizată?²²

Activitatea de consultare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale		
organizarea dezbaterilor publice;		
desfășurarea audierilor publice;		
realizarea sondajelor publice;		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

2. Ce surse de informare ați utilizat pentru a transmite informația către cetățeni sau alte părți interesate cu privire la desfășurarea procesului decizional în cadrul APL de nivelul II în perioada monitorizată?

Sursa de informare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, titlul publicației)
Buletin informativ		
Panou informativ		
Pagina web a autorității		
Rețele sociale		
Ziare		
Radio		
TV		
Poșta electronică		
Altele		

3. Cum apreciați gradul de implicare a cetățenilor în procesul decizional în perioada monitorizată?

Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ
--------------	---------	----------------

4. Care sunt motivele acestei atitudini? Argumentați poziția.

_____

5. Au fost înregistrate în semestrul curent cazuri de contestare a acțiunilor sau deciziilor APL de nivelul II pentru nerespectarea prevederilor Legii privind transparența procesului decizional și a Legii privind accesul la informație? Dacă DA, specificați.

DA	NU
----	----

Pentru răspunsul DA, oferiți detalii:

_____

²² Monitorul va solicita dovezi în vederea probării afirmațiilor reprezentanților APL de nivelul II.

6. Vă rugăm să vă expuneți asupra organizării concursurilor de ocupare a funcției publice:

Au fost organizate concursuri în perioada de monitorizată?	DA	NU
Câte concursuri au fost organizate în perioada monitorizată		
Anunțul și condițiile au fost publicate în Monitorul Oficial	DA/NU	Detalii_____
Anunțul și condițiile au fost publicate pe pagina web a autorității	DA/NU	Detalii_____
Anunțul și condițiile au fost publicate pe panoul informativ al autorității	DA/NU	Detalii_____
Anunțul și condițiile au fost publicate în mass media locală și regională	DA/NU	Detalii_____

7. Vă este cunoscut conceptul de bugetare participativă? Dacă DA, specificați.

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

8. Enumțați instrumentele de consultare utilizate pentru asigurarea unui proces bugetar participativ.

Instrumentul de consultare	Realizat (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
Materiale scrise transmise cetățenilor/recepționate de la cetățeni		
Utilizarea paginii web pentru înregistrarea de propuneri și sugestii		
Grup de lucru, ateliere, seminare		
Focus-group		
Sondaje		
Audieri publice		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

9. Pentru asigurarea transparenței activității APL de nivelul II, în perioada de monitorizare, ați colaborat cu ONG-urile locale sau naționale? Dacă DA, specificați cu care nume.

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

10. Enumțați din ce cauză nu sunt respectate prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale în mod complet de către autoritățile APL (răspuns multiplu).

- necunoașterea legislației de către APL;
- finanțare insuficientă a APL;
- necesitatea unei reforme a APL;
- prevederi legale exagerate, ca număr și conținut;
- lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale;
- Altele (indicați)

Anexa 4. Chestionar de intervievare a reprezentanților părților interesate privind aprecierea gradului de transparență a activității autorităților APL

Nume, Prenume (intervievat) _____
 Organizația, Funcția _____
 Raion/Municipiu/UTAG _____
 Date de contact _____
 Data interviului _____

1. Care modalități de consultare publică au fost utilizate de către APL pentru asigurarea transparenței procesului decizional în perioada monitorizată?²³

Activitatea de consultare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale		
organizarea dezbaterilor publice;		
desfășurarea audierilor publice;		
realizarea sondajelor publice;		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

2. Ce surse de informare ați utilizat pentru a face cunoștință cu informația diseminată de către APL II în contextul asigurării transparenței procesului decizional în perioada monitorizată?

Sursa de informare	Bifați activitatea utilizată (DA/NU)	Oferiți detalii (data, titlul publicației)
Buletin informativ		
Panou informativ		
Pagina web a autorității		
Rețele sociale		
Ziare		
Radio		
TV		
Poșta electronică		
Altele		

3. Pe parcursul perioadei monitorizate ați participat la consultări publice?

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

4. Cum apreciați rolul Dvs./organizației în procesul de luare a deciziilor la nivel raional/municipiu/UTAG?

Semnificativ	Relativ	Nesemnificativ
--------------	---------	----------------

Oferiți detalii: _____

5. Ați participat la ședințele Consiliului raional în perioada monitorizată?

DA	NU
----	----

²³ Monitorul va solicita dovezi în vederea probării afirmațiilor reprezentanților APL de nivelul II.

Oferiți detalii: _____

6. APL de nivelul II informează cetățenii despre proiectele de decizie care urmează a fi discutate pe agenda Consiliului raional?

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

7. Vă este cunoscut conceptul de bugetare participativă? Dacă DA, specificați.

DA	NU
----	----

Oferiți detalii: _____

8. Ați participat la consultarea publică a proiectului bugetului UAT de nivelul II în/pe perioada monitorizată?

DA	NU
----	----

9. Dacă ați participat la elaborarea bugetului, enunțați instrumentele de consultare utilizate pentru asigurarea unui proces bugetar participativ cu implicarea Dvs.

Instrumentul de consultare	Realizat (DA/NU)	Oferiți detalii (data, locația, participanți)
Materiale scrise transmise cetățenilor/recepționate de la cetățeni		
Utilizarea paginii web pentru înregistrarea de propuneri și sugestii		
Grup de lucru, ateliere, seminare		
Focus-group		
Sondaje		
Audieri publice		
alte modalități de consultare publică, indicați: _____		

10. Enunțați din ce cauză nu sunt respectate prevederile în domeniul asigurării transparenței decizionale în mod complet de către autoritățile APL (răspuns multiplu).

- necunoașterea legislației de către APL;
- finanțare insuficientă a APL;
- necesitatea unei reforme a APL;
- prevederi legale exagerate, ca număr și conținut;
- lipsa unor politici și acțiuni reale ale statului în domeniul asigurării transparenței decizionale;
- Altele (indicați)

Anexa 5. Grila de interviu Monitorizarea percepției posibilelor cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative

Perioada de referință: anul calendaristic 2017

Subiecți pentru interviu: consilieri raionali/municipali/deputați Adunarea Populară

Unitatea Administrativ Teritorială de nivel II (raion, municipiu, UTAG):			
Numărul de consilieri; Aparența politică; Majoritate / Opoziție.	Număr Total consilieri		
	Aparența	Număr	Majoritate/Opoziție
	PDM		
	PLDM		
	PSRM		
	PN		
	PCRM		
	PL		
	BE PPEM		
Alt partid			
	Independenți		
Numărul de consilieri din majoritate:			
Numele interlocutorului (răspuns facultativ);			
Funcția;			
Aparența politică			
Data completării chestionarului:			

1. Procesul de alocare a resursele financiare/materiale/instituționale, administrațiilor publice locale în anul 2017, a fost unul echitabil? Aleșii locali din partea partidelor de opoziție au fost tratați în mod egal cu cei de la guvernare în accesul la resursele financiare publice (transferuri financiare către nivelul administrativ inferior, utilizarea beneficiilor publice (mașini de serviciu de ex.))?

Da, _____; Nu, _____

Oferiți detalii: _____

2. A. Pe parcursul activității în calitate de ales local sau funcționar public, ați cunoscut cazuri de intimidare fizică sau psihică, amenințare sau alte forme de presiune asupra aleșilor locali sau funcționarilor publici în UAT cu scopul de a le schimba decizia, votul, comportamentul, aparența politică, de a-i obliga să participe la evenimente publice și/sau politice? Oferiți detalii

Da, _____; Nu, _____

Oferiți detalii: (cine, ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

B. Dvs personal pe parcursul activității în calitate de ales local sau funcționar public, ați fost intimidat fizic sau psihic, amenințat sau supus altor forme de presiune cu scopul de a vă schimba decizia, votul, comportamentul, aparența politică, de vă obliga să participați la evenimente publice și/sau politice?

Da, _____; Nu, _____

Oferiți detalii: (ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

3. A. Pe parcursul activității în calitate de ales local sau funcționar public ați cunoscut cazuri de oferi de bunuri și servicii necuvenite, nemeritate, pentru ca aleșii locali să-și schimbe decizia, votul, comportamentul, aparența politică, să participe la evenimente politice?

Da, _____; Nu, _____

Oferiți detalii: (cine, ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

B. Dvs personal vi s-au făcut oferte de bunuri și servicii necuvenite, nemeritate, pentru a vă schimba decizia, votul, comportamentul, aparența politică?

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

4. **A.** Din informația pe care o dețineți, au existat cazuri presiune asupra aleșilor locali sau funcționarilor publici pe criterii politice în UAT dumneavoastră în ceea ce privește posibilitatea de a-și pierde locul de muncă?

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (cine, ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

B. În cazul Dumneavoastră sau a membrilor de partid pe care reprezentați a fost exercitată presiune în ceea ce privește posibilitatea de a vă pierde locul de muncă?

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

5. **A.** Cunoașteți cazuri când aleșii locali, funcționarii publici din UAT dumneavoastră sau membrii partidului pe care îl reprezentați ar pretinde că în anul 2017 li s-au *intentat dosare contravenționale/penale, politic întemeiate în opinia lor?*

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (cine, ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

B. Dvs personal *vi s-au intentat dosare contravenționale/penale, pe care le considerați politic întemeiate?*

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (ce, când, cum, unde, de către cine?) _____

6. La general, mai cunoașteți *cazuri de obținere a beneficiilor de la anumiți funcționari publici din UAT afiliați partidelor politice, prin utilizarea pozițiilor lor oficiale, a bunurilor la care au acces sau a conexiunilor cu instituțiile guvernamentale, altele decât cele menționate anterior?*

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: (ce, când, cum, unde, de către cine, de la cine?) _____

7. Conform percepției dumneavoastră, în anul 2017, *drepturile fundamentale ale omului* (ex. dreptul la libera exprimare, dreptul la asociere și întrunire) în Republica Moldova au fost respectate și garantate?

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: _____

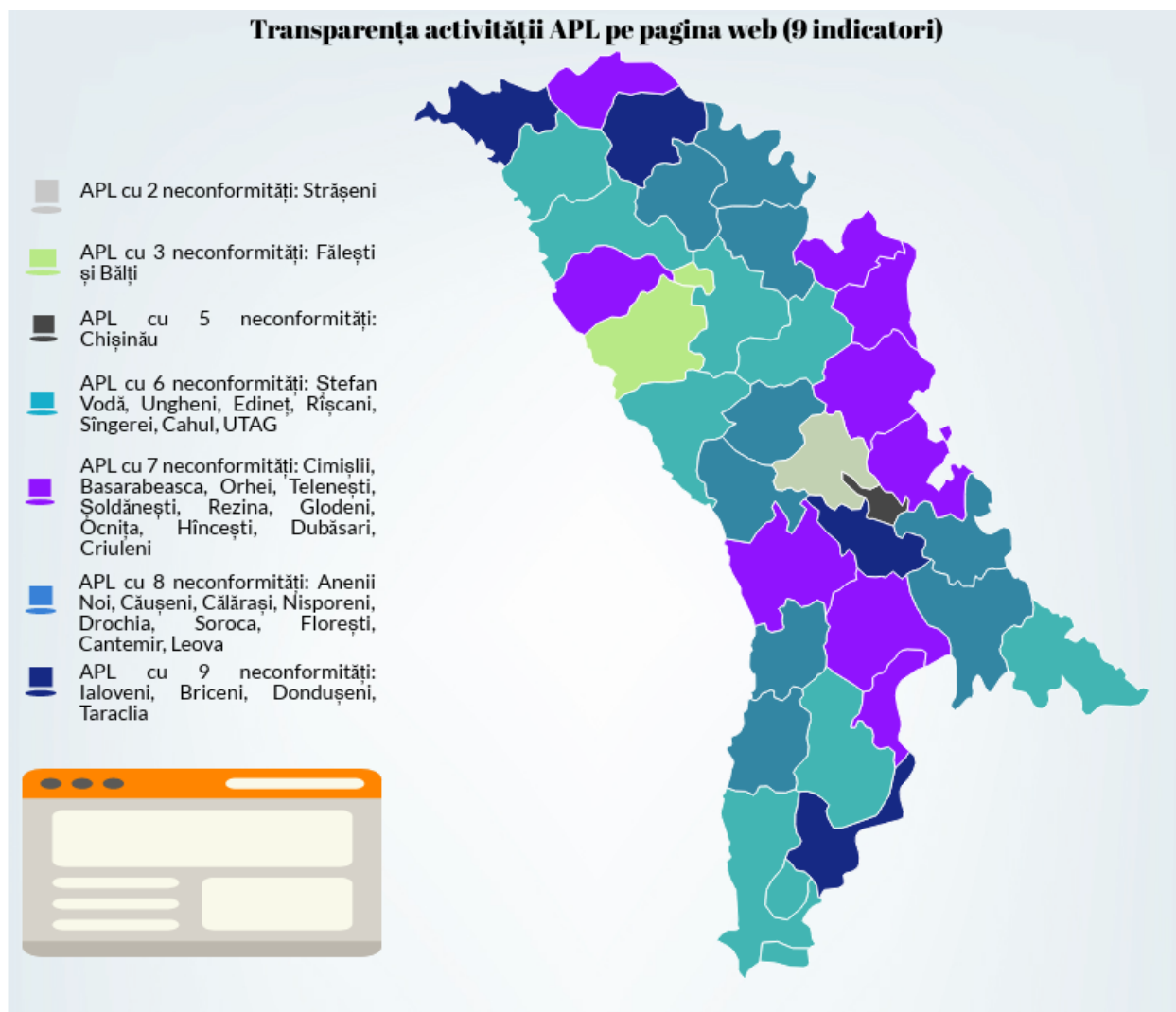
8. Există *coduri de conduită, regulamente interne care să garanteze măsuri împotriva abuzului de putere* din partea autorităților publice ierarhic superioare în cadrul instituției publice pe care o reprezentați prin influențarea puterii dvoastră de decizie? Vă simțiți protejat de eventuale presiuni din partea instituțiilor statului?

Da, _____; Nu, _____
Oferiți detalii: _____

Anexa 6. Dezagregarea datelor privind transparența decizională a paginii web a APL II

Regiune	APL	Reguli interne	Persoana responsabilă	Programele de elaborare a proiectelor de decizii	Anunțuri privind inițierea elaborării deciziei	Anunțuri de retragere a unui proiect	Anunțuri privind organizarea consultărilor publice	Proiectele de decizii, materiale aferente, deciziile adoptate	Sinteza recomandărilor (rezultatele consultărilor publice)	Raportul anual privind transparența procesului decizional	Total: nr. de cazuri conforme din cei 9 indicatori analizați
Centru-Sud-Est	Anenii Noi	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Căușeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Chișinău	NU	DA	NU	NU	NU	DA	DA	NU	DA	4/9
	Criuleni	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Dubăsari	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
Ștefan Vodă	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	DA	3/9	
Centru-Sud-Vest	Călărași	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/9
	Hîncești	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Ialoveni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/9
	Nisporeni	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	NU	1/9
	Orhei	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Strășeni	DA	NU	DA	DA	NU	DA	DA	DA	DA	7/9
	Ungheni	DA	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	3/9
Nord	Briceni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/9
	Dondușeni	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/9
	Drochia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Edineț	NU	NU	NU	DA	NU	NU	DA	NU	NU	2/9
	Ocnîța	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Rîșcani	NU	NU	NU	DA	NU	DA	DA	NU	NU	3/9
	Soroca	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
Nord-Est	Bălți	DA	NU	DA	NU	NU	DA	DA	DA	DA	6/9
	Fălești	DA	NU	DA	DA	NU	DA	DA	NU	DA	6/9
	Florești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Glodeni	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Rezina	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Sîngerei	DA	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	3/9
	Șoldănești	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
Telenești	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	DA	2/9	
Sud	Basarabeasca	DA	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	2/9
	Cahul	DA	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	DA	3/9
	Cantemir	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Cimișlia	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	NU	NU	2/9
	Leova	NU	NU	NU	NU	NU	NU	DA	NU	NU	1/9
	Taraclia	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	NU	0/9
	UTA Găgăuzia	NU	NU	NU	NU	NU	DA	DA	DA	NU	3/9

Anexa 7. Performanța APL II în respectarea indicatorilor de transparență a paginii web

Anexa 8. Numărul contractelor de achiziții pe obiect achiziții efectuate de APL în semestrul II 2017

Regiune	Consiliul Raional/Municipal	Servicii comunitare	Echipament/servicii telecomunicații și IT	Echipament/servicii de transport	Echipamente industriale	Echip. medic., îngrijire pers. și securitate	Îmbrăcăminte, încălțăminte	Instrumente muzicale, articole sportive, etc.	Lucrări de construcții	Mașini, echipamente și consumabile	Mobila, aparate de uz casnic	Produse alimentare, băuturi, tutun	Produse chimice	Produse petroliere /combustibil	Produse/utilaje de minerit	Servicii (hotelier, întreținere, etc.)	Total
Centru-Sud-Est	Anenii Noi								8							12	20
	Căușeni			2					6							1	9
	Chișinău	1	12	5	19	4		7	193	8	65	74	13	4	1	19	425
	Criuleni								15							1	16
	Dubăsari								6								6
	Ștefan Vodă			2					6	1					1	1	11
Centru-Sud-Vest	Călărași			5					15			4		2		3	29
	Hîncești			2			1		29					1		1	34
	Ialoveni		2	1					11							2	16
	Nisporeni			1					4					20		2	27
	Orhei		1	1					15			9				2	28
	Strășeni		2	2					37		1	4		17		1	64
	Ungheni			1					16							1	18
Nord	Briceni			2	2				29		6	7		2		1	49
	Dondușeni								12			4				1	17
	Drochia								12					1			13
	Edineț								9					1		1	11
	Ocnîța			3		1			2								6
	Rîșcani	1		1				1	29		12	24					68
	Soroca			3				1	10		1			1	2	1	19
Nord-Est	Bălți		12	1		1		1	30		20	18		7		6	96
	Fălești			2					13					1		1	17
	Florești			2				1	10		3	9					25
	Glodeni			1					2							1	4
	Rezina			1					9			9				1	20
	Sîngerei			1					18			6				1	26
	Șoldănești			1		2			4								7
	Telenești			2				1	7			8		1	2		21
Sud	Basarabasca			1					1								2
	Cahul			2			2		21	1						1	27
	Cantemir			1			1		4								6
	Cimișlia			2					14					13			29
	Leova			1										1		3	5
	Taraclia			1					11							3	15
	UTAG			1			1	4	21	1				2		8	38
Total	2	29	51	21	8	5	16	629	11	108	176	13	74	6	75	1 224	

Anexa 9. Suma contractelor de achiziții pe obiect achiziții efectuate de APL în semestrul II 2017

Regiune	Consiliul Raional/ Municipal	Servicii comunitare, sociale si personale	Echipament / servicii de telecomunicatii și IT	Echipament/ servicii de transport	Echipamente industriale	Echip. medic., îngrijire pers. și securitate	Imbracaminte incalta minte	Instrumente muzicale, articole sportive, jucării etc.	Lucrari de constructii	Masini, aparate, echipamente si consumabile	Mobila, aparate de uz casnic si produse de curatat	Produse alimentare, bauturi, tutun	Produse chimice	Produse petrolie re/com bustibil	Produse/uti laje de minerit	Servicii (hotelere, arhitec., întrețin., deservire)	Total
Centru-Sud-Est	Anenii Noi								11,86							0,06	11,92
	Căușeni			0,40					3,36							1,75	5,51
	Chișinău	0,49	2,14	4,68	20,86	0,57		8,39	48,57	0,89	13,70	45,07	1,68	0,92	1,89	63,47	213,32
	Criuleni								18,65							1,02	19,67
	Dubăsari								6,60								6,60
	Ștefan Vodă			0,40					9,68	0,14					0,18	0,02	10,42
Centru-Sud-Vest	Călărași			1,76					7,47			0,56		0,47		3,05	13,31
	Hîncești			1,05			0,29		26,36					0,17		0,14	28,01
	Ialoveni		2,34	0,32					8,38							1,41	12,45
	Nisporeni			0,30					4,01					1,99		2,71	9,01
	Orhei		0,14	0,22					7,77			0,13				0,88	9,14
	Strășeni		0,24	1,11					24,91		0,16	0,81		3,89		0,16	31,28
	Ungheni			0,30					12,55							0,35	13,20
Nord	Briceni			0,45	0,29				10,63		2,97	1,95		0,59		0,63	17,51
	Dondușeni								5,57			0,24				0,38	6,19
	Drochia								11,28					0,22			11,50
	Edineț								23,88					0,05		1,97	25,90
	Ocnîța			0,63		0,10			4,41								5,14
	Rîșcani	2,57		0,22				0,63	9,42		6,25	12,84					31,93
	Soroca			0,84				0,22	16,49		0,20			0,22	1,53	0,11	19,61
Nord-Est	Bălți		1,86	0,56		0,23		0,83	28,10		1,60	13,32		1,07		3,18	50,75
	Fălești			1,27					11,90					0,19		0,03	13,39
	Florești			0,69				0,15	13,90		1,34	0,91					16,99
	Glodeni			0,22					0,54							0,17	0,93
	Rezina			0,22					6,54			0,36				0,23	7,35
	Sîngerei			0,29					16,70			0,23				0,09	17,31
	Șoldănești			0,22		0,07			7,43								7,72
	Telenești			1,26				0,15	8,74			0,30		0,38	0,57		11,40
Sud	Basarabeasca			0,34					0,15								0,49
	Cahul			0,71			0,19		23,25	0,13						0,64	24,92
	Cantemir			0,22			0,23		8,29								8,74
	Cimișlia			0,53					9,25					1,55			11,33
	Leova			0,22									0,40			0,87	1,49
	Taraclia			0,34					9,35							0,75	10,44
	UTA Găgăuzia			0,32			0,15	0,36	225,99	0,16				0,49		1,99	229,46
Total	3,06	6,72	20,09	21,15	0,97	0,86	10,73	641,98	1,32	26,22	76,72	1,68	12,60	4,17	86,06	914,33	
Total %	0,33%	0,73%	2,20%	2,31%	0,11%	0,09%	1,17%	70,21%	0,14%	2,87%	8,39%	0,18%	1,38%	0,46%	9,41%	100%	

Obiectul Achizițiilor Publice efectuate de APL în semestrul II 2017

70,21%

Lucrări de construcție construcții (clădiri, terenuri, parcuri, stații, școli, drumuri, căi ferate etc.)

8,39%

Produse alimentare, băuturi, tutun

9,41%

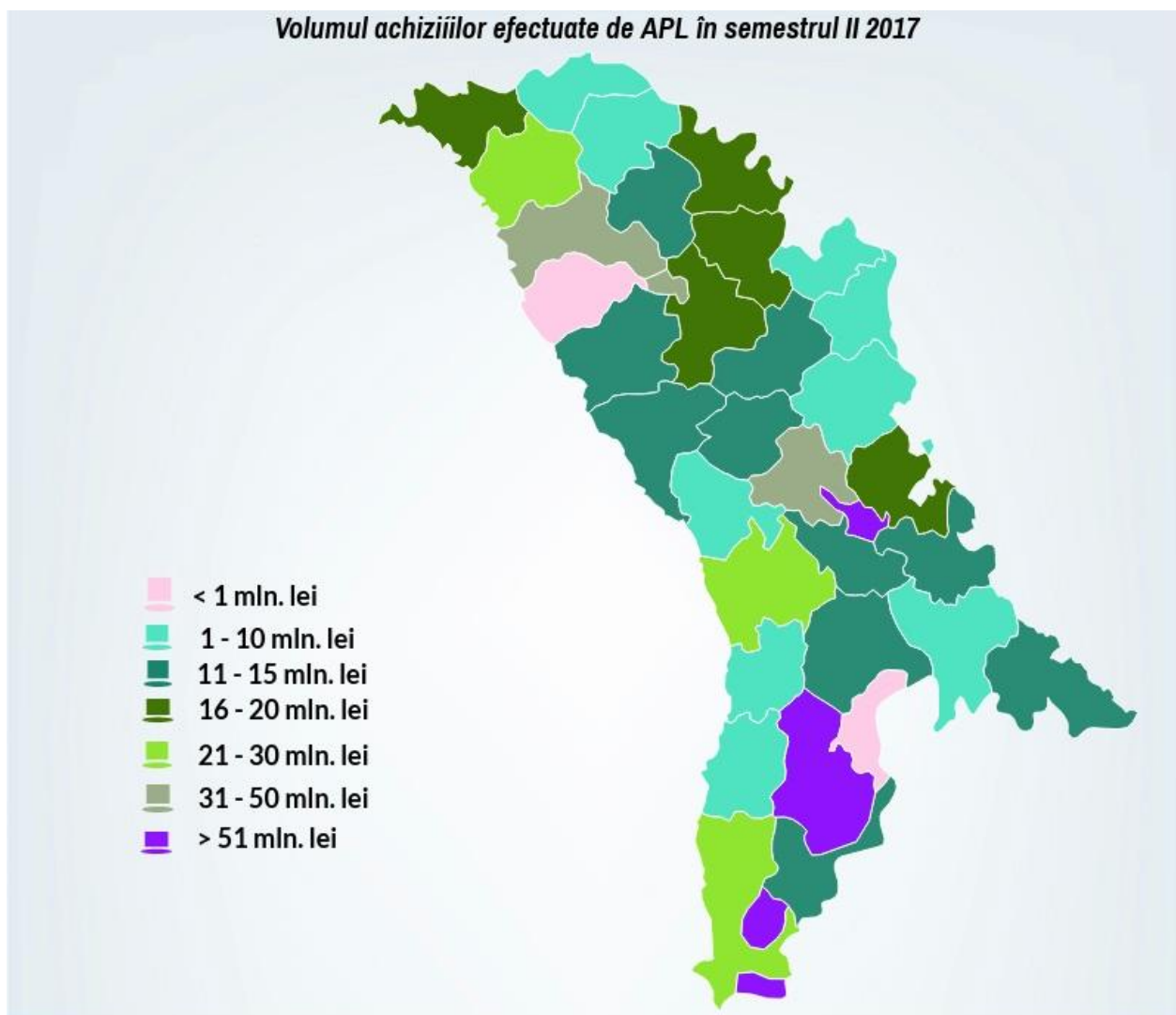
Diverse servicii (reparații și întreținere, hoteliere, financiare și de asigurare, de arhitectură, de pază etc.)

2,87%

Mobila, aparate de uz casnic și produse de curățat

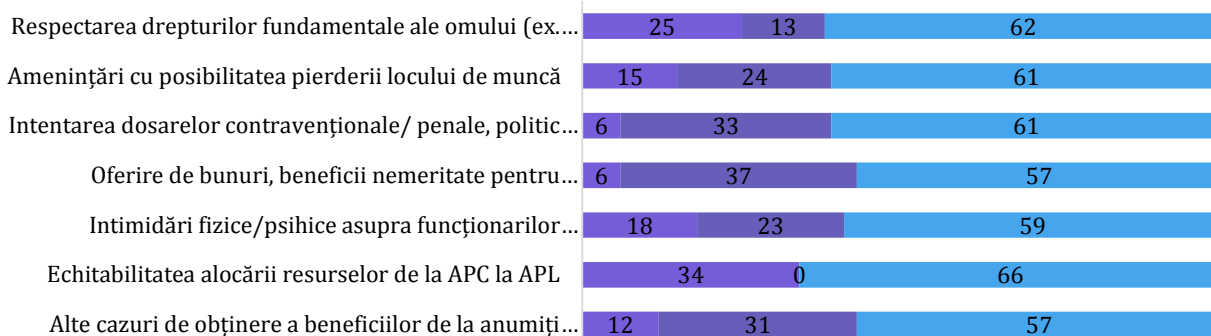
Anexa 11. Volumul achizițiilor publice contractate de APL II

Anexa 12. Monitorizarea posibilelor cazuri de abuz de resurse administrative, per regiune

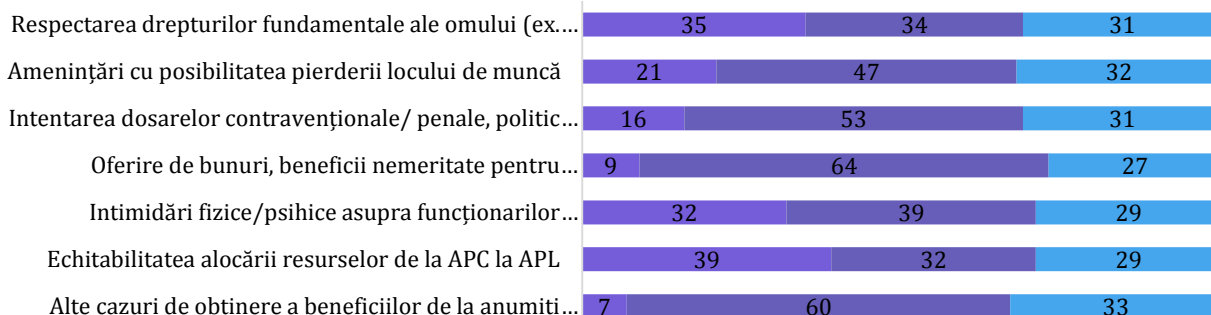
Monitorizarea abuzului de resurse administrative la nivel regional, regiunea Nord

■ DA% ■ NU% ■ N/A%

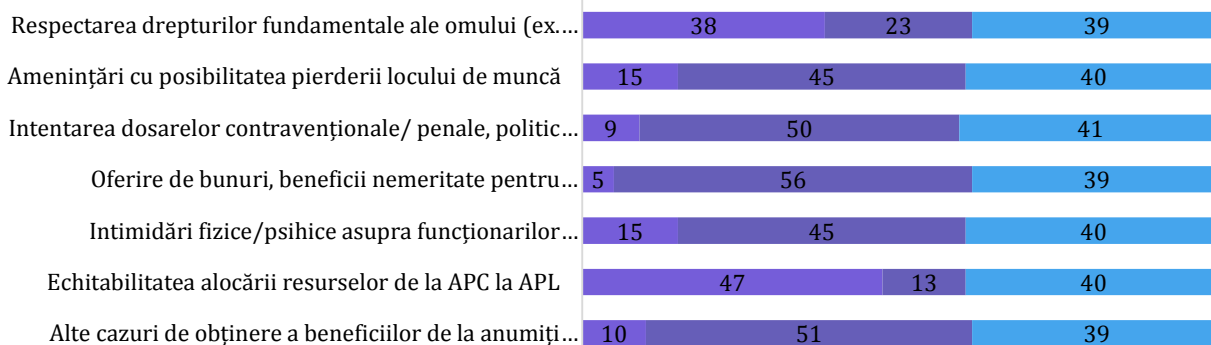
Monitorizarea abuzului de resurse administrative la nivel regional, regiunea Nord-Est

■ DA% ■ NU% ■ N/A%

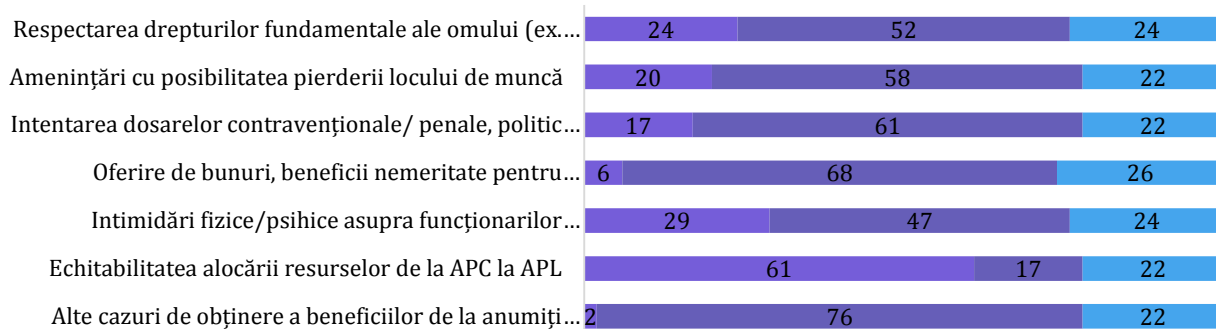
Monitorizarea abuzului de resurse administrative la nivel regional, regiunea Centru-Sud-Est

■ DA% ■ NU% ■ N/A%

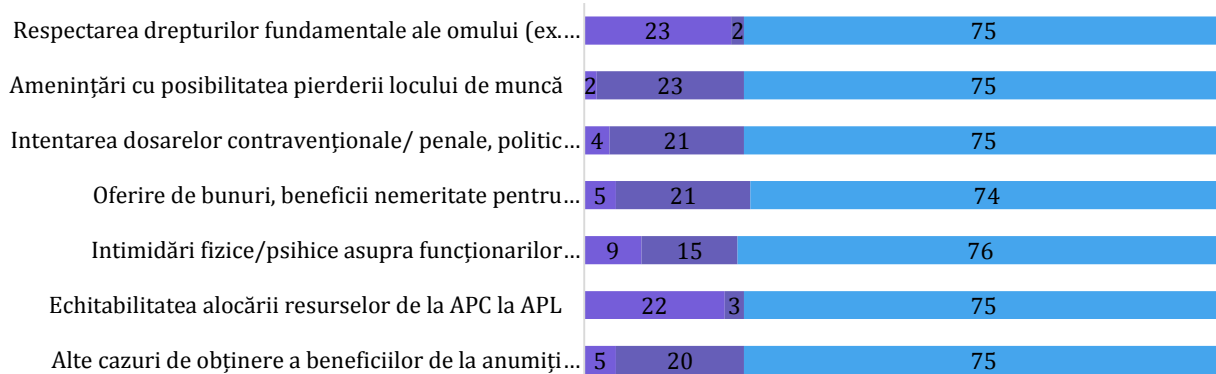
Monitorizarea abuzului de resurse administrative la nivel regional, regiunea Centru-Sud-Vest

■ DA% ■ NU% ■ N/A%

Monitorizarea abuzului de resurse administrative la nivel regional, regiunea Sud

■ DA% ■ NU% ■ N/A%

Anexa 13. Generalizarea datelor privind gradul de realizare a prevederilor legale în domeniul transparenței decizionale, per APL

<i>N/o</i>	<i>APL</i>	<i>Accesibilitate sedii²⁴</i>	<i>Cerințe pagina web²⁵</i>	<i>Reacția solicitări acces informație²⁶</i>	<i>Etape proces bugetar²⁷</i>	<i>Indicatori de integritate²⁸</i>	<i>Raport grup lucru achiziții publice²⁹</i>	<i>Coeficient</i>
1.	Basarabeasca	+						1
2.	Bălți	+	+	+	+	+	+	6
3.	Cantemir	+			+			2
4.	Căușeni				+			1
5.	Chișinău				+			1
6.	Cimișlia	+						1
7.	Criuleni	+			+			2
8.	Dubăsari				+			1
9.	Fălești	+	+		+			3
10.	Florești	+						1
11.	Glodeni				+			1
12.	Hîncești			+	+			2
13.	Ialoveni			+				1
14.	Leova	+						1
15.	Orhei				+			1
16.	Rîșcani				+			1
17.	Sîngerei	+			+			2
18.	Strășeni		+	+	+			3
19.	Ștefan Vodă			+	+			2
20.	Taraclia				+			1
21.	Telenești			+		+	+	3
22.	Ungheni				+			1
23.	UTAG	+			+			2

²⁴ Cuantificând datele din Raport deducem că cel mai mare scor la capitolul accesibilitate și facilități este de 4/6, fiind obținut de următoarele APL: Bălți, Fălești, Florești, Sîngerei, Criuleni, Basarabeasca, Cantemir, Cimișlia, Leova, UTAG.

²⁵ Analizând tabloul general pe țară deducem că cel mai bine cerințele au fost respectate de următoarele APL (din totalul de 9): 7 cerințe realizate – Strășeni, și câte 6 – Bălți și Fălești.

²⁶ Ambele solicitări privind accesul la informație au fost satisfăcute în termene legale și cu un conținut complet de către următoarele APL II: Bălți, Telenești, Ștefan Vodă, Hîncești, Ialoveni, Strășeni.

²⁷ Transparența etapelor procesului bugetar au fost respectate de către următoarele APL II: Rîșcani, Bălți, Fălești, Glodeni, Sîngerei, Căușeni, Hîncești, Orhei, Strășeni, Ungheni, Chișinău, Criuleni, Dubăsari, Ștefan Vodă, Cantemir, Cimișlia, Taraclia și UTA Găgăuzia.

²⁸ Totalizând gradul de respectare a indicatorilor de integritate incluși în monitorizarea Promo-LEX, deducem că cel mai bun rezultat – 5/6 – este specific pentru 2 APL II: Bălți și Telenești.

²⁹ Autoritățile APL II care au publicat atât rapoarte trimestriale/semestriale, cât și anuale ale Grupurilor de lucru din domeniul achizițiilor publice au fost: Bălți și Telenești.